

HARUKI MURAKAMI

Persoana întâi singular

POLIROM

HARUKI MURAKAMI

Persoana întâi singular

Traducere din limba japoneză
și note de Andreea Sion

POLIROM
2022

HARURI MURAKAMI, unul dintre cei mai populari scriitori japonezi contemporani, s-a născut în 1949, la Kyōto. A studiat teatrul la Universitatea Waseda din Tōkyō. Experiența de proprietar al unui bar în care se cânta jazz (reflectată în romanul său din 1992, *La sud de graniță, la vest de soare*) și cea de traducător al operelor lui F. Scott Fitzgerald, John Irving, Truman Capote și Raymond Carver își vor spune cuvântul în formarea sa ca mesager al unei Japonii occidentalizate – un ținut amăgitor, lipsit parcă de suflet și suflu, al cărui spirit străvechi pare să fi dispărut aproape în întregime. Primul său roman, *Ascultă cum cântă vântul* (1979), i-a adus Premiul Gunzo, fiind urmat de *Pinball, 1973* (1980) și *În căutarea oii fantastice* (1982, distins cu Premiul Noma). În 1987 a publicat *Pădurea norvegiană*, bestseller internațional, tradus în numeroase limbi și vândut în milioane de exemplare. Murakami a mai publicat volumul de interviuri *Underground. Atentatul de la Tokio și spiritul japonez* (1997) și romanele *La capătul lumii și în țara aspră a minunilor* (1985, pentru care a primit Premiul Tanizaki), *Dans dans dans* (1988), *Cronica păsării-arc* (1994, nominalizat la prestigiosul IMPAC Dublin Literary Award), *Iubita mea, Sputnik* (1999), *Kafka pe malul mării* (2002), *1Q84* (2009-2010), *Tsukuru Tazaki cel fără de culoare și anii săi de pelerinaj* (2013) și *Uciderea Comandorului* (2017), precum și volumele de povestiri sau eseuri *Elefantul a dispărut* (1993), *După cutremur* (2000), *Salcia oarbă, fata adormită* (2006), *Autoportretul scriitorului ca alergător de cursă lungă* (2007), *Pur și simplu despre muzică* (2011) și *Meseria de romancier* (2015). A fost nominalizat în repetate rânduri la Premiul Nobel.

Perna de piatră

În rândurile care urmează, aş vrea să vă povestesc despre o femeie. Doar că nu ştiu aproape nimic despre ea. Nu-mi amintesc nici măcar numele sau figura ei. Presupun că nici ea nu-şi mai aminteşte deloc de mine.

Când ne-am întâlnit, eu eram în anul al doilea de facultate şi încă nu împlinisem douăzeci de ani. Ea trebuie să fi avut în jur de douăzeci şi cinci. Am lucrat amândoi part-time, în acelaşi loc şi în aceeaşi perioadă. Întâmplarea a făcut să petrecem o noapte împreună; apoi n-am mai văzut-o niciodată.

La nouăsprezece ani nu înţelegeam aproape deloc ce se petrece în inima mea şi, fireşte, nici trăirile altora. Totuşi, credeam că ştiu destul de bine cum se manifestă bucuria şi tristeţea. Ceea ce încă nu vedeam limpede erau nenumăratele stări dintre bucurie şi tristeţe şi relaţia complexă dintre ele. Adesea, lucrul acesta îmi răpea liniştea şi-mi dădea un sentiment de neputinţă.

Însă, chiar şi aşa, vreau să vă povestesc despre ea.

Ceea ce ştiu e faptul că scria *tanka*¹ şi că publicase o culegere de poeme. Am spus „publicase”, însă era doar o broşură ale cărei foi tipărite fuseseră prinse împreună cu sfoară şi apoi li se ataşase o copertă foarte simplă; cu greu putea fi considerată „publicare în regie proprie”. Şi totuşi, în mod straniu, câteva dintre acele poeme scurte mi-au rămas adânc întipărite în minte. Cele mai multe aveau ca temă dragostea dintre bărbat şi femeie sau moartea. De parcă ar fi vrut să arate că dragostea şi moartea sunt două lucruri ce refuză cu încăpăţânare să fie despărţite.

*Noi doi / Suntem într-adevăr / Atât de departe?
Poate ar fi trebuit / Să schimb trenul pe Jupiter?*

*Îmi pun urechea / Pe perna de piatră / Şi ascult:
Sângele care curge / Nu se aude, nu se aude*

— Știi, când o să am *orgasm*, s-ar putea să strig numele altui bărbat; te deranjează? m-a întrebat ea.

Eram amândoi goi, în pat.

— Nu în mod special, i-am răspuns.

Nu eram absolut sigur, dar nu vedeam de ce m-aș supăra din atâta lucru. Era doar un nume. Un nume nu schimbă nimic.

— Dar s-ar putea să-l strig în gura mare.

— Ei, asta ar putea să fie o problemă, am spus repede.

Locuiam într-un apartament vechi, cu structură din lemn, cu pereții subțiri și fragili ca napolitanele din copilărie. Era destul de târziu și, dacă ar fi strigat, vecinii de-alături ar fi auzit tot.

— Bine, atunci, când o să vină momentul, o să mușc un prosop, a spus ea.

I-am adus din baie cel mai gros prosop curat pe care l-am găsit și i l-am pus lângă pernă.

— E bun ăsta?

L-a mușcat de câteva ori, ca un cal care-și încearcă noua zăbală, apoi a încuviințat din cap. Era bun.

Ajunseserăm aici prin simplul mers al lucrurilor. Nu țineam neapărat să am o relație cu ea, și (cred că) nici ea cu mine. Lucraserăm în același loc vreo două săptămâni, dar, pentru că fiecare făcea altceva, nu prea avuseserăm ocazia să stăm de vorbă pe îndelete. În iarna aceea, spălam vasele și ajutam la bucătăria unui restaurant italianesc fără mari pretenții, aflat în apropierea stației Yotsuya din Tōkyō. Ea era chelneriță. Toți cei care lucram acolo eram studenți, în afară de ea. Poate din cauza asta mi s-a părut întotdeauna puțin retrasă.

Pe la jumătatea lui decembrie s-a hotărât să plece de la restaurant. Într-o seară, după ora închiderii, ea și câțiva angajați au vrut să bea ceva la o *izakaya*² din apropiere și m-au invitat și pe mine. Nu era o petrecere de adio în toată puterea cuvântului; vreo oră, am băut cu toții bere la halbă și am ronțait niște gustări, sporovăind. Atunci am aflat că, înainte să se angajeze la restaurant, lucrase la o mică agenție imobiliară și într-o librărie. Spunea că nicăieri nu se înțelese prea bine cu patronii și managerii. Aici, la restaurant, nu avea probleme

cu nimeni, dar salariul era prea mic și n-ar mai fi rezistat mult; de aceea, spunea, n-avea încotro și trebuia să-și găsească altceva de lucru. Și ce ai vrea să faci în schimb? a întrebat-o cineva.

— Orice, a răspuns ea frecându-și cu degetul o parte a nasului. (Avea lângă nas două alunițe mici, aliniate ca o constelație.) Oricum, n-o să găsesc cine știe ce job.

Pe atunci locuiam în cartierul Asagaya, iar ea, în Koganei, așa că ne-am urcat amândoi la Yotsuya într-un tren expres³ de pe linia Chūō. Ne-am așezat unul lângă celălalt. Trecuse de ora unsprezece. Era o noapte friguroasă, cu vânt pătrunzător. Pe nesimțite, venise anotimpul în care mănușile și fularul deveneau indispensabile. Când trenul s-a apropiat de stația Asagaya, iar eu mă pregăteam să cobor, și-a înălțat privirea spre mine:

— Dacă nu te deranjează prea tare, aș putea să petrec noaptea asta la tine?

— Nu mă deranjează, dar cum așa?

— Am prea mult de mers până la Koganei.

— Să știi că stau într-un apartament foarte mic și e tare dezordine.

— N-are nici o importanță, mi-a răspuns și s-a agățat de mâneca paltonului meu.

Am ajuns în apartamentul meu mic și înghesuit și am deschis niște beri la cutie. Am băut fără grabă, multă vreme, așa încât pasul următor, când ea și-a scos hainele în fața mea și a rămas goală-goluță, a fost o continuare firească a lucrurilor. S-a strecurat în așternut, iar eu, fără să pierd timpul, m-am dezbrăcat și m-am întins lângă ea. Stinsesem lumina, dar focul din soba cu gaz licărea, luminând slab camera. Ne-am încălzit unul pe celălalt sub plapumă, cu stângăcie. O vreme, nici unul n-a scos vreun cuvânt. Ne pomeniserăm goi, unul în fața celuilalt, atât de curând, încât nu știam ce-ar fi potrivit să discutăm. Dar, încet-încet, pe măsură ce trupurile ni s-au încălzit, am simțit efectiv cum ni se topea stânjeneala. Era o senzație foarte intimă. Atunci, din senin, mi-a pus acea

întrebare:

— Știi, când o să am *orgasm*, s-ar putea să strig numele altui bărbat; te deranjează?

— Ți place de el? am întrebat-o după ce i-am adus prosopul din baie.

— Da. Foarte mult, mi-a răspuns ea. Îl iubesc de nu mai pot. Mă gândesc la el tot timpul. Dar el nu prea mă iubește. Are o prietenă.

— Dar vă vedeți?

— Da... Adică... Mă sună când are chef de mine. Așa cum suni și comanzi mâncare acasă.

Nu știam ce-ar fi potrivit să răspund, așa că am tăcut. O vreme și-a plimbat degetul pe spinarea mea, parcă desenând ceva. Sau poate caligrafia niște caractere.

— Îmi spune că am un corp mișto, chiar dacă la față sunt *pocită*.

Mie nu mi se părea *pocită*, dar nici nu-mi venea s-o numesc frumoasă. Cum arăta, exact, nu mai știu să vă spun acum, după atâta timp. Nu-mi mai amintesc nici un detaliu.

— Dar dacă te cheamă, te duci?

— Păi, ce să fac? Îl iubesc, a răspuns ea pe tonul cel mai firesc. Orice mi-ar zice, uneori simt și eu nevoia să mă strângă cineva în brațe.

Am stat puțin și m-am gândit la spusele ei. Pe vremea aceea, nu înțelegeam deloc ce înseamnă pentru o femeie, la modul concret, să tânjească după un bărbat. (La drept vorbind, nici acum nu cred că știu prea bine.)

— Când ești îndrăgostit de cineva, e ca și cum ai suferi de o boală psihică neacoperită de asigurarea de sănătate, a zis ea pe un ton plat, de parcă citea o inscripție de pe un perete.

— Am înțeles, i-am răspuns, mișcat de cuvintele ei.

— Așa că și tu ești liber să-ți imaginezi că ești cu altcineva, a spus. Ți place de vreo fată?

— Da!

— Atunci, poți să-i strigi numele când o să ai *orgasm*. N-o să mă deranjeze deloc.

Pe vremea aceea îmi plăcea de o fată, deși circumstanțele ne împiedicaseră să avem o relație apropiată. Însă nu i-am strigat numele când a venit momentul. Îmi trecuse prin minte, apoi ideea mi s-a părut stupidă și am ejaculat înăuntrul femeii fără să spun nimic. Ea, în schimb, era gata să strige numele bărbatului, așa că a trebuit să-i îndes repede prosopul între dinți. Avea niște dinți puternici și frumoși, pe care i-ar fi admirat orice dentist. Nu-mi mai amintesc ce a strigat, doar că era un nume cât se poate de comun. Dar m-a impresionat că acel nume purtat de atâția oameni avea pentru ea o semnificație cu totul aparte. Câteodată, un simplu nume poate zgudui inima unui om.

A doua zi, foarte devreme, aveam un curs la care ar fi trebuit să predau un referat important, ce ținea loc de examen parțial, însă bineînțeles că s-a ales praful (și, din cauza asta, am avut mari neplăceri în zilele următoare, dar asta e altă poveste). Ne-am trezit cu puțin înainte de prânz, am încălzit niște apă și ne-am făcut ness, am prăjit pâine, apoi am fiert niște ouă care erau în frigider și le-am mâncat. Pe cer nu se zărea nici urmă de nor, iar lumina dimineții era orbitoare. Aveam chef de leneveală.

În timp ce ronțaia din felia de pâine prăjită unsă cu unt, m-a întrebat ce studiam la facultate. Literatură, am zis. Vrei să te faci romancier? m-a întrebat. Nu, i-am răspuns, foarte sincer. Pe vremea aceea nu plănuiam să devin scriitor. De fapt, nici măcar nu-mi trecuse prin cap (deși, în grupa mea, erau mulți care declarau sus și tare că vor să devină romancieri). Răspunsul a făcut-o să-și piardă interesul pentru mine. Nu că aș fi interesat-o prea mult înainte, dar orișicât.

În lumina puternică a zilei, am văzut urmele dinților ei întipărite clar pe prosop și m-a cuprins un sentiment straniu. Pesemne că mușcase cu multă forță. Și silueta ei, în bătaia luminii, mi se părea cumva incongruentă. Parcă nu-mi venea să cred că femeia pe care o aveam în fața ochilor – micuță, slabă și cam palidă – era aceeași care, în noaptea dinainte, strigase cu pasiune în brațele mele, în lumina lunii.

— Eu compun *tanka*, mi-a spus din senin.

— *Tanka?*

— Da. Știi ce sunt, nu?

— Bineînțeles! (Oricât de neștiutor eram în toate celelalte, despre *tanka* auzisem până și eu.) Dar, dacă stau să mă gândesc, până acum n-am cunoscut pe nimeni care să compună *tanka*.

Ea a râs cu poftă.

— Să știi că există pe lumea asta și astfel de oameni.

— Ești membră a vreunui cerc de poezie?

— Nu, a răspuns, apoi a ridicat ușor din umeri. *Tanka* e ceva ce compui de unul singur. Nu? Nu e ca și cum ai juca baschet.

— Ce fel de *tanka* scrii?

— Vrei să-ți recit câteva?

Am încuviințat.

— Pe cuvânt? Nu spui doar așa, ca să-mi faci un hatâr?

— Pe cuvânt.

Nu mințeam. Eram foarte curios să văd ce fel de poeme ar fi putut scrie femeia care, cu câteva ore în urmă, era în brațele mele și striga numele altui bărbat.

Ea ezita:

— Mă simt cumva stânjenită să recit aici, acum. Și e încă dimineață. Dar am publicat o culegere de poeme și, dacă într-adevăr vrei să citești, am să ți-o trimit. Poți să-mi spui numele tău întreg și adresa de aici?

I-am scris numele și adresa pe o bucătică de hârtie. Ea a luat-o, i-a aruncat o privire, a împăturit-o în patru și a băgat-o în buzunarul paltonului. Un palton de un verde pal, care sigur cunoscuse și zile mai bune. De gulerul cu revere rotunde avea prinsă o mică broșă argintie în formă de lăcrămioară. Mi-o amintesc sclipind în razele soarelui care intrau pe fereastra orientată spre sud. Nu știu aproape nimic despre flori, dar, dintr-un motiv sau altul, lăcrămioarele mi-au plăcut întotdeauna.

— Mulțumesc că m-ai primit la tine. Chiar n-aș fi vrut să merg cu trenul singură tocmai până la Koganei, a zis când se

pregătea de plecare. Uneori, nouă, femeilor, ni se întâmplă asta.

O știam foarte bine amândoi: probabil că n-aveam să ne mai vedem niciodată. Pur și simplu, în seara aceea n-a mai vrut să meargă singură până la Koganei – atâta tot.

O săptămână mai târziu, primeam prin poștă „culegerea de poeme”. Sincer să fiu, nu-mi pusesem mari speranțe în promisiunea ei și nu credeam că mi-o va trimite. Mi-am închipuit că, odată întoarsă acasă, avea să uite de mine (sau avea să încerce să uite de mine cât mai curând posibil) și n-am crezut c-o să facă efortul să pună broșura într-un plic pe care să noteze numele meu și adresa, să lipească timbre și să pună plicul la cutia poștală – dacă nu cumva chiar s-a dus cu el până la poștă. Așa că, în dimineața în care am găsit plicul îndesat în fanta pentru corespondență de pe ușa apartamentului meu, am rămas uimit.

Titlul culegerii era *Perna de piatră*, iar la numele autorului scria „Chiho” și atât. Nu știu dacă era numele ei real sau un pseudonim. Probabil că, la locul de muncă, îi auzisem pomenit numele de nenumărate ori, deși nu mi-l puteam aminti în ruptul capului. Totuși, sunt foarte sigur că nimeni n-o striga „Chiho”. Pe plicul simplu, maro, nu erau trecute adresa și numele expeditorului, iar înăuntru n-am găsit vreo scrisoare sau carte de vizită, ci numai broșura subțire, cu legătură din sfoară albă, care stătea și parcă aștepta cuminte. Nu părea să fi fost multiplicată la șapirograf: textul era tipărit frumos, pe hârtie de bună calitate. Probabil că autoarea, cu mâna ei, pusese în ordine paginile scoase la imprimantă, le atașase coperta mai groasă, legând apoi cu sfoară la cotor fiecare exemplar în parte, cu multă migală, ca să mai reducă din costurile de producție. Am încercat să mi-o imaginez lucrând tăcută (dar n-am prea reușit). Pe prima pagină a broșurii era stampilat un număr, 28. Înseamnă că al meu era exemplarul nr. 28 dintr-o serie limitată. Oare câte tipărise, în total? Prețul nu era trecut pe copertă. Poate că nici nu intenționase să le

pună un preț.

N-am deschis broșura imediat. O vreme am lăsat-o pe birou, aruncând doar din când în când o privire scurtă copertii. Nu fiindcă nu m-ar fi interesat, dar simțeam că, pentru a citi o culegere de poeme – mai ales poeme scrise de cineva care, în urmă cu o săptămână, își petrecuse noaptea cu mine – trebuie să mă pregătesc cumva, sufletește. Ca un fel de omagiu. Am luat broșura în mână și am deschis-o abia într-o seară, la sfârșitul săptămânii. Am citit stând rezemat de perete, lângă fereastră, în lumina apusului de iarnă. Culegerea conținea patruzeci și două de poeme *tanka*, așezate câte una pe pagină. Nu era un număr deosebit de mare. N-avea introducere sau postfață și nici nu era menționată data publicării. Doar versuri, cu litere negre simple, tipărite limpede pe paginile albe cu margini late.

Firește, nu mă așteptam la cine știe ce capodoperă literară. Așa cum am spus, eram doar oarecum curios: ce fel de poeme compunea femeia care, în timp ce mușca un prosop, strigase numele altui bărbat fix în urechile mele? Și totuși, citind, am constatat cu surprindere că mai multe versuri mi s-au strecurat în suflet.

Nu știam prea multe despre *tanka* (de fapt, nici acum nu știu) și nu puteam judeca, obiectiv, care poem e bun și care, slab. Dar, lăsând la o parte criteriul calității literare, câteva dintre ele – mai exact, vreo opt – aveau *ceva* care m-a mișcat profund.

De exemplu, următoarele:

*Clipa de față, / Dacă aceasta este / Clipa de acum,
Este prezentul / Fără de scăpare*

*În bătaia vântului de munte / Un gâtlej tăiat / Fără o vorbă
Apă de iunie / La rădăcina unei hortensii*

În mod straniu, când am deschis broșura, urmărind cu ochii șirurile de caractere tipărite, mari și negre, și citind cu voce tare, mi-a revenit limpede în minte trupul ei, așa cum îl

văzusem în acea noapte. Nu silueta absolut obișnuită pe care o privisem a doua zi, în lumina dimineții, ci trupul învăluit în piele fină din brațele mele, scăldat de razele lunii. Sâni rotunzi și bine conturați, cu sfârcurile mici și tari, părul pubian negru și rar, vaginul umed. Când a ajuns la orgasm, a închis ochii și a mușcat puternic din prosop, strigând iar și iar, lângă urechea mea, numele altui bărbat.

Acel nume prea banal, pe care nu mai reușesc să mi-l amintesc.

*Deși mă gândesc / Că n-o să ne mai întâlnim / Niciodată
Nu văd din ce motiv / Nu ne-am mai putea întâlni*

*Ne vom mai vedea? / Sau poate / S-a sfârșit acum?
Îmbiată de lumină / Calc peste umbre*

Bineînțeles, nu știu dacă mai scrie *tanka* și acum. Așa cum am spus, nu-i știu nici numele, iar chipul, abia dacă mi-l mai pot aminti. Ceea ce-mi amintesc sunt numele „Chiho“ de pe coperta culegerii, trupul ei suplu și lipsit de apărare în razele palide ale lunii din acea noapte de iarnă și cele două alunițe, ca o constelație, de lângă nas.

Uneori mă gândesc că poate nici nu mai trăiește. Poate că, la un moment dat, și-a luat zilele. Multe dintre poemele ei – cel puțin, dintre cele pe care le-am citit – evocau moartea, fără ocolișuri. În versurile ei apăreau adesea, din cine știe ce motiv, găhuri tăiate. Probabil că acesta era, pentru ea, cel mai bun mod de-a muri.

*Rătăcită / În ploaia după-amiezii / Care nu mai conținește
O secure fără nume / Retează gâtul apusului*

În străfundul sufletului, mă rog să fie în viață, undeva, pe lumea asta. Uneori mă pomenesc dorind ca ea să trăiască și să compună poeme în continuare. De ce oare? De ce gândesc așa? Nimic din universul ăsta nu ne unește existențele. Chiar presupunând că ne-am întâlni pe stradă sau că ne-am așeza

din întâmplare unul lângă celălalt la o cantină, mă îndoiesc că ne-am recunoaște. Și noi, exact ca două linii drepte, ne-am intersectat într-un punct și apoi am continuat în direcții diferite.

S-a scurs multă vreme de atunci. În mod cât se poate de ciudat (sau dimpotrivă, poate că nu e deloc ciudat), oamenii îmbătrânesc cât ai clipi. Secundă după secundă, fără cale de întoarcere, trupurile noastre se îndreaptă spre distrugere, închid o clipă ochii și, când îi deschid iar, văd că multe lucruri au dispărut deja. Lucrurile acestea – unele cu nume, altele, nenumite – dispar fără urmă, luate pe sus de vântul puternic din miez de noapte. În urma lor rămân doar niște amintiri vagi. Dar nici pe amintiri nu te poți baza, de fapt. Poate spune cineva, cu certitudine, ce s-a întâmplat cu noi *în mod real*, atunci?

Totuși, dacă suntem norocoși, unele cuvinte rămân în preajma noastră. Se cațără pe dealuri în puterea nopții, își sapă gropi mici, pe măsura trupurilor lor, și se strecoară în ele, făcându-se nevăzute, lăsând să treacă peste ele furtuna timpului. Apoi, când vin zorii și vântul nu mai biciuiește, cuvintele supraviețuitoare scot încetișor capul la suprafață. Au voci slabe și sunt sfioase. De cele mai multe ori se exprimă ambiguu. Însă, chiar și așa, au puterea de-a fi martori. Niște martori sinceri și imparțiali. Numai că, pentru a da naștere cuvintelor puternice și rezistente, sau pentru a le descoperi și a le lăsa posterității, oamenii trebuie să-și expună, benevol și necondiționat, trupul și sufletul. Chiar așa. Trebuie să ne lăsăm grumajii pe perna rece din piatră, scăldată de razele lunii.

Nu cred că mai există cineva în afară de mine care să-și amintească poemele ei, darămite să le recite *din memorie*. Cu excepția exemplarului nr. 28, broșurile ei subțiri, tipărite acasă și legate manual, sunt uitate de lume și împrăștiate care încotro, pierdute undeva pe calea întunecată dintre Jupiter și Saturn. Poate că ea însăși (presupunând că mai e în viață) nu-și amintește deloc de poemele pe care le compunea în tinerețe.

Poate că singurul motiv pentru care eu încă le țin minte este faptul că sunt legate de amintirea acelui prosop cu urme de dinți, din acea seară. Atât și nimic mai mult. Nu știu ce valoare are faptul că încerc să le păstrez în memorie și, uneori, scot dintr-un sertar broșura cu coperti decolorate și recitesc câteva versuri. Foarte sincer vă spun că nu știu.

În orice caz, acestea au rămas. Toate celelalte cuvinte și amintiri s-au făcut țărână.

*Fie că-l tai chiar tu, / Fie că-ți este tăiat, /
Dacă-ți lași grumazul / Pe perna de piatră / Vei deveni țărână.*

Crème

Îi povesteam unui prieten mai tânăr o întâmplare stranie pe care am trăit-o când aveam optsprezece ani. Nu-mi amintesc cum am ajuns să deschid subiectul. Probabil că am făcut vreo legătură cu alte lucruri pe care le discutam. În orice caz, s-a întâmplat foarte demult, dacă eu aveam doar optsprezece ani. Istorie antică. Ba mai mult, povestea nici măcar nu are o concluzie.

— Absolvisem liceul, dar nu intrasem la facultate, i-am explicat. Eram *rōnin*⁴, cum ar veni. Situația mea era cumva în coadă de pește, însă nu-mi făceam prea multe griji. Știam că, dacă vreau, pot să intru la orice universitate privată mai nepretențioasă. Dar părinții mei insistau să merg la o universitate de stat. Prin urmare am dat examenul de admitere, convins că n-am mari șanse, și chiar așa a fost. Am picat. Pe atunci, la universitățile de stat, matematica era materie obligatorie la admitere, iar pe mine calculul diferențial nu mă pasiona deloc. Un an mi-am pierdut vremea cu fleacuri, ca un alibi. În loc să merg la cursurile de pregătire pentru admitere, mă duceam la bibliotecă și citeam romane stufoase. Părinții mei își imaginau că merg să studiez. Dar ce să-i faci? M-au atras mai mult *Operele complete* ale lui Balzac decât descoperirea principiilor calculului diferențial.

În acel an, pe la începutul lui octombrie, am primit de la o fată o invitație la un recital de pian. La școală era cu un an mai mică decât mine, dar aveam același profesor de pian. O singură dată cântaserăm împreună o partitură de Mozart la patru mâini. Dar apoi, la șaisprezece ani, m-am lăsat de pian și de atunci n-am mai întâlnit-o. Nu pricepeam de ce acum, din senin, mă invita la un recital. Poate era interesată de mine? În nici un caz! Era o fată atrăgătoare, chiar dacă nu era pe gustul meu; se îmbrăca întotdeauna elegant și mergea la o școală privată scumpă, de fete. Nu părea genul care să fie interesată de un băiat de duzină, ca mine. Când cântam partitura aceea împreună, făcea o mutră acră ori de câte ori greșeam o notă.

Era mult mai avansată decât mine, iar asta avea darul să mă streseze și, când stăteam lângă ea la pian, făceam multe greșeli. S-a întâmplat să-i mai trag și câte un cot fără să vreau. Piesa nu era dificilă, iar mie mi se dăduse oricum partea cea mai ușoară, dar tot nu mă descurcam. De fiecare dată când greșeam, îmi arunca o privire care parcă spunea: „Mă scutești?” și plescăia nemulțumită, nu tare, dar suficient cât s-o pot auzi. Îmi amintesc și acum plescăitul acela. Cred că și din cauza lui m-am lăsat de pian.

În orice caz, singura noastră relație fusese aceea de colegi, elevi ai aceleiași școli de pian. Când ne întâlneam în clasă ne salutam, dar nu-mi amintesc să fi avut vreo conversație mai intimă. De aceea, când m-am pomenit cu invitația ei la recital (unde nu cânta solo, ci împreună cu alți doi muzicieni), am rămas complet uimit. Însă în perioada aceea aveam foarte mult timp liber, așa că i-am trimis o carte poștală de răspuns, anunțând-o că o să merg. Acceptasem invitația și fiindcă voiam să aflu *motivul* ei – presupunând că ar fi existat unul. Poate că era acum o pianistă foarte talentată și voia să-mi arate și mie nivelul la care ajunsese. Sau poate că avea să-mi comunice ceva personal. Eram încă în faza în care învățam, tot lovindu-mă cu capul de ziduri, cum să mă folosesc cât mai bine de curiozitatea mea.

Sala de concerte se afla în vârful unui munte din Kōbe. Am luat un tren de pe linia Hankyū, apoi un autobuz care a urcat pe drumul întortocheat și abrupt. Am coborât la stația cea mai apropiată de vârf și, mergând puțin pe jos, am ajuns la o mică sală de concerte care aparținea unui mare conglomerat financiar. Nu știusem de existența ei, într-un loc atât de greu accesibil, în vârful muntelui, într-o zonă rezidențială liniștită, cu vile de lux. Sigur, erau multe lucruri pe lume despre care nu știam nimic.

Mă gândisem că, invitat fiind, ar fi fost nepolitic să merg cu mâna goală, așa că am ales un buchet potrivit ocaziei de la florăria din fața gării și am rugat să mi-l ambaleze. Autobuzul a venit imediat și m-am urcat. Era o după-amiază friguroasă de

duminică. Cerul era invadat de nori groși, cenușii. Părea că o ploaie rece avea să înceapă dintr-un moment în altul. Vânt nu bătea. Purtaam un pulover subțire, negru, și o jachetă cu model înspicat, gri amestecat cu un pic de albastru. Peste piept aveam o geantă din pânză de sac. Haina era prea nouă, iar geanta, prea ponosită. Într-o mână duceam buchetul splendid de flori roșii, înfășurat în celofan. În autobuz, toată lumea mi-a aruncat priviri furioase. Sau cel puțin așa mi se părea mie. Mi-am dat seama că mă înroșisem. La vârsta aceea mă înroșeam din te-miri-ce, și dura mult până-mi trecea.

Ce căutam acolo? m-am întrebat în timp ce stăteam adus de spate, răcorindu-mi cu palmele obrajii încinși. De ce bătusem atâta drum, până în vârf de munte, într-o după-amiază de noiembrie când stătea să plouă, după ce-mi mai cheltuisem și banii de buzunar cumpărând un buchet de flori, ca să asist la un recital pe care nu țineam să-l aud, al unei fete pe care nu țineam s-o întâlnesc? Pesemne că nu fusesem în toate mințile când pusesem la poștă răspunsul cu confirmarea participării.

Pe măsură ce autobuzul urca se răreau și călătorii, așa încât, până la stația unde trebuia să cobor, mai rămăseserăm doar eu și șoferul. Am urmat indicațiile din invitație și am luat-o pe un drumeag care urca în pantă lină. La câte o cotitură se zărea în vale portul, ca apoi să dispară iar. În port erau o mulțime de macarale. Din cauza norilor, apa mării era de un cenușiu metalic, întunecat, iar brațele macaralelor înălțate spre cer păreau antenele unor vietăți stranii care se ridicau de pe fundul mării.

De-a lungul pantei, casele erau tot mai mari și mai luxoase, toate construite pe fundații masive din piatră, cu porți înalte și garaje încăpătoare, pentru două mașini. Gardurile vii cu azalee erau tunse îngrijit. Din apropiere s-a auzit lătrând un câine mare. A hămăit de trei ori, apoi a tăcut brusc, de parcă l-ar fi certat cineva.

Urcam ghidându-mă după adresa și harta rudimentară din invitație, dar o presimțire ciudată nu-mi dădea pace. Ceva nu se potrivea. Mai întâi, nu erau oameni pe străzi. De când

coborâsem din autobuz, nu mă întâlnisem cu nimeni. E drept că mă intersectasem cu două mașini, însă ambele coborau. Dacă în zonă era programat un recital, ar fi trebuit să fie mai multă animație. Dar nu vedeam nici țipenie de om și era prea multă liniște, de parcă norii de deasupra ar fi absorbit orice urmă de sunet.

Să mă fi înșelat eu?

Am scos din buzunar invitația și am verificat din nou locul și ora. Poate nu citisem bine. Am mai parcurs o dată hârtia, cu multă atenție: nu greșisem nimic. Se potriveau și numele străzii, și al stației de autobuz, și ora. Am tras aer adânc în piept ca să mă liniștesc și am pornit mai departe. Nu-mi rămânea decât să merg până la sala de concerte.

Am ajuns în cele din urmă la clădirea indicată. Porțile mari, metalice, erau bine ferecate cu un lanț gros răsucit de mai multe ori, de care atârna ditamai lacătul. Nu era nimeni în jur. Prin gard se vedea o parcare încăpătoare, dar pustie. Între dalele pavajului crescuseră ierburi, semn că parcare nu mai fusese folosită de multă vreme. Și totuși, placa mare prinsă de poartă indica limpede că acea clădire era sala de concerte pe care o căutam.

Am apăsă butonul interfonului. N-a răspuns nimeni. După o vreme am apăsă iar, tot fără răspuns. M-am uitat la ceas. În cincisprezece minute ar fi trebuit să înceapă recitalul, însă nu vedeam nici un semn că poarta ar urma să se deschidă. Vopseaua de pe gard se cojise pe alocuri, iar metalul începuse să ruginască. În pană de idei, am mai apăsă o dată, prelung, butonul, cu același rezultat: o tăcere adâncă.

Neștiind ce să mai fac, am așteptat vreo zece minute, cu spatele rezemat de poarta grea din metal, purtând o vagă speranță că în acel răstimp avea să apară cineva. Dar n-a apărut nimeni. Nu se vedea nici o mișcare, nici dincolo, nici dincoace de gard. Nu bătea vântul, păsările nu ciripeau, nu lătrau câini. Sus, cerul era în continuare acoperit de norii cenușii, apăsători.

În cele din urmă m-am lăsat păgubaș (ce altceva mai puteam

face?) și, cu pași greoi, am luat-o înapoi pe același drum, spre stația de autobuz. N-aveam idee ce se întâmpla, dar mi-era limpede că nu urma să aibă loc nici un recital de pian. Nu-mi rămânea decât să mă întorc acasă, cu buchetul de flori roșii în mână. Cu siguranță mama avea să mă întrebe ce e cu ele și trebuia să găsesc un răspuns mulțumitor. Mi-a trecut prin gând să le las într-un coș de gunoi, în gară, dar erau – cel puțin pentru mine – prea scumpe ca să le arunc pur și simplu.

Un pic mai la vale, lângă drumul pe care mergeam, era un părculeț cochet, cât suprafața unui lot de casă. În capătul îndepărtat se termina cu un perete stâncos, ușor în pantă. Spre deosebire de parcurile obișnuite, nu avea nici țâșnitoare, nici loc de joacă. Doar în mijloc era un mic pavilion cu acoperiș. Avea pereții din șipci oblice, năpădite de iederă. Era înconjurat de tufișuri și pavat cu dale de piatră. Nu era limpede cu ce scop fusese amenajat parcul, dar se vedea că e îngrijit periodic: copacii și tufișurile erau aranjate frumos, iarba era tunsă și ea, pe jos nu se zăreau gunoaie. Când urcasem panta, trecusem pe lângă el fără să-l observ.

Am intrat în parc fiindcă voiam să-mi limpezesc gândurile și m-am așezat pe o băncuță de lângă peretele pavilionului. Mă gândeam să mai aștept puțin, să văd cum evoluează lucrurile (poate că, dintr-odată, încep să apară oameni). Când m-am așezat, mi-am dat seama cât de obosit sunt. Era o oboseală ciudată, de parcă aș fi tot acumulat-o de multă vreme, fără s-o observ până acum. De la intrarea în pavilion se vedea întreaga întindere a portului. O mulțime de vase cu containere erau ancorate la adăpostul digului. Privite din vârful muntelui, containerele dreptunghiulare, din metal, depozitate pe chei păreau niște cutiuțe pentru agrafe sau mărunțiș, așezate pe un birou.

După o vreme s-a auzit în sfârșit o voce de om. Nu o voce naturală, ci amplificată de un megafon. Nu deslușeam cuvintele, dar omul vorbea rar și fără urmă de emoție, lăsând o pauză clară între propoziții, ca și cum ar fi încercat să transmită cât mai obiectiv ceva deosebit de important. Mi-a

trecut prin cap că ar fi putut fi un mesaj personal adresat mie (doar mie). Cineva îmi spunea unde greșisem, ce anume scăpasem din vedere. În mod normal n-aș fi crezut așa ceva, dar atunci așa mi s-a părut. Am ciulit urechile. Vocea devenea tot mai puternică și mai ușor de înțeles. Probabil că era o mașină cu megafon instalat pe acoperiș, care urca încet panta. (Nu părea deloc că s-ar grăbi.) În cele din urmă, m-am dumirit: era un discurs religios, creștin.

„Cu toții vom muri”, spunea vorbitorul cu glas domol și întrucâtva monoton. „Toți oamenii vor sta cândva în fața morții. Nu există om pe lumea aceasta care să nu moară. Așa cum nu există nici om să nu-și primească judecata după moarte. Cu toții vom fi aspru judecați, după păcatele fiecăruia.”

Ascultam mesajul, așezat pe bancă. Mi se părea foarte ciudat că cineva alesese să predice tocmai într-o zonă rezidențială pustie din vârful muntelui. Aici locuiau numai oameni înstăriți, care dețineau fiecare mai multe mașini. Nu-mi închipuiam că-și caută vreunul mântuirea. Sau poate că da? Poate că situația financiară și poziția în societate n-au legătură cu păcatele și mântuirea.

„Însă cei care se vor ruga fierbinte lui Iisus Hristos și se vor pocăi vor fi iertați de către Domnul. Putem scăpa de focul iadului. De aceea, vă rog, credeți în Dumnezeu! Doar cei care cred se vor mântui și vor afla viața veșnică după moarte.”

Așteptam să văd mașina apărând în fața mea, ca să aflu mai multe despre ziua Judecății de Apoi. Cred că aveam nevoie să aud ceva, indiferent ce, spus pe un ton răspicat. Dar mașina n-a apărut. Auzeam vocea din megafon tot mai puternic și mi se păruse că mașina se apropie, dar, brusc, s-a auzit din nou mai slab și mai neclar, până nu s-a mai auzit deloc. Pesemne că a cotit undeva și a luat-o în altă direcție. Când glasul s-a stins, fără ca mașina să-și fi făcut apariția, m-am simțit de parcă aș fi fost lăsat de izbeliște, părăsit.

Deodată, mi-a trecut prin cap că poate fata *mă păcălise*. Gândul – sau, mai corect spus, *bănuiala* – a apărut de nicăieri.

Dintr-un motiv pe care n-am cum să-l știu, mi-a dat niște informații false, vrând să mă ademenească tocmai în asemenea loc din vârful muntelui, într-o duminică după-amiază. Poate că s-a întâmplat ceva care a făcut-o să-mi poarte pică. Sau poate că, fără vreun motiv anume, pur și simplu nu mă suporta. De aceea mi-a trimis o invitație la un recital inexistent, iar acum stă pe undeva și chicotește – dacă nu cumva chiar râde cu lacrimi – bucuroasă că m-a păcălit, privind (sau, mai degrabă, imaginându-și) expresia mea ridicolă.

Și totuși, sunt oamenii dispuși să depună atâta efort doar ca să creeze neplăceri celor pe care nu-i suportă? Sigur i-a luat ceva timp să tipărească invitația. Poate fi cineva atât de răutăcios? Eu unul nu-mi amintesc s-o fi supărat vreodată atât de tare. Dar uneori, fără voie, oamenii pot călca în picioare sentimentele altora sau le pot răni orgoliul. Am stat să mă gândesc la *posibilele* cauze ale unei *posibile* uri și la *posibilele* neînțelegeri de la care ar fi pornit, dar n-am descoperit nimic satisfăcător. Tot bătăind prin labirintul sentimentelor, mintea mea și-a pierdut *făgașul*. M-am pomenit respirând cu greutate.

Pe vremea aceea, mi se întâmpla cam o dată sau cel mult de două ori pe an să-mi pierd suflul. Cred că făceam un fel de hiperventilație pe bază de stres. Când mă supăra ceva mai tare, mi se congestionau căile respiratorii și nu mai intra suficient aer în plămâni. Era ca și cum m-ar fi atras un vârtej, fără scăpare, și mă cuprindea panica. Corpul îmi înțepenea și nu-l mai controlam. Tot ce puteam face era să mă așez ghemuit, cu ochii închiși, și să aștept cu răbdare să-mi revin la ritmul obișnuit. Cu vârsta, manifestările acestea au dispărut (și, în același timp, am încetat să mai roșesc din senin, ca altădată), dar pe atunci încă mă confruntam cu asemenea probleme. Așezat pe banca de lângă pavilion, am închis ochii, m-am încovrigat și am așteptat să ies din starea de blocaj. Au trecut vreo cinci minute, sau poate cincisprezece, nu-mi dau seama. În tot acel răstimp, vedeam în fața ochilor niște forme ciudate, care se iveau din întuneric și apoi dispăreau, și le număram încercând să-mi controlez respirația. Inima îmi bătea în piept

ca un șoarece care se zbate într-o cursă.

Fiindcă eram concentrat să număr, a durat un pic până am sesizat o prezență. Mi se părea că cineva stă chiar în fața mea și mă fixează cu privirea. Am deschis ochii cu multă precauție și am ridicat doar puțin capul. Inima încă îmi bătea neregulat.

Fără ca eu să-l fi observat, pe banca din fața mea se așezase un bătrân care mă privea. Nu e ușor pentru cineva foarte tânăr să aproximeze vârsta unui bătrân. Pe toți îi vedem bătrâni, pur și simplu. Pentru noi, între șaizeci de ani și șaptezeci de ani nu e nici o diferență. Spre deosebire de noi, *ei nu mai sunt tineri* – și atât. Omul era destul de slab și nu foarte înalt. Purta un cardigan din lână albastru-cenușiu, pantaloni de catifea maro și adidași albaștri. Hainele lui cu siguranță cunoscuseră și vremuri mai bune, dar nu erau zdrențuite. Avea părul alb, des și aspru; deasupra urechilor i se șteau două smocuri, ca aripile unor păsări ce se scaldă. Nu purta ochelari. Nu știu când apăruse acolo, dar aveam sentimentul că mă privea de o bună bucată de vreme.

Mi-am închipuit că o să mă întrebe dacă mă simt bine. Sunt sigur că păream suferind (și chiar eram). Acesta a fost primul lucru care mi-a trecut prin minte când am dat cu ochii de bătrân. Dar, contrar așteptărilor mele, nu mi s-a adresat și nu m-a întrebat nimic; ținea doar zdravăn în mâini, ca pe un baston, o umbrelă înfășurată strâns. Umbrela avea un mâner din lemn de culoarea chihlimbarului și părea suficient de solidă ca să poată fi folosită inclusiv pe post de armă. Bătrânul locuia probabil în zonă, pentru că nu mai avea nimic la el în afară de umbrelă.

Stăteam pe bancă, străduindu-mă să-mi controlez respirația, iar el mă studia în tăcere. Eram stânjenit (ca și cum aș fi intrat, fără să cer voie, în grădina cuiva) și aș fi vrut să mă ridic și s-o iau cât mai repede spre stația de autobuz. Dar nu mă puteam ridica. Am mai stat așa o vreme, apoi bătrânul a spus, din senin:

— Un cerc cu mai multe centre.

Am ridicat capul și l-am privit. Ochii ni s-au întâlnit. Avea fruntea ciudat de lată și nasul foarte ascuțit, ca un cioc de pasăre. Nu i-am putut răspunde nimic, iar el a repetat, cu voce calmă:

— Un cerc cu mai multe centre.

Habar n-aveam ce voia să zică. Mi-a trecut prin cap că e posibil să fie șoferul mașinii de mai devreme, cea cu mesaje creștine. Poate că parcase undeva în apropiere și venise în parc să-și tragă puțin sufletul. Dar nu, n-avea cum să fie predicatorul. Vocea de la megafon era mai tânără. Sau poate că aceea era o înregistrare?

— Un cerc? l-am întrebat fără prea mare tragere de inimă. Fiindcă era mai în vârstă decât mine, n-ar fi fost politicos să-l ignor.

— Un cerc cu mai multe centre – ba chiar, câteodată, cu un număr infinit de centre. Și, în plus, n-are circumferință, a spus bătrânul încruntându-se. Poți să-ți imaginezi un asemenea cerc?

Încă nu-mi funcționa mintea cum trebuie, dar am încercat, din politete. *Un cerc cu mai multe centre și fără circumferință.* N-am reușit.

— Nu pot, i-am răspuns.

Bătrânul m-a privit tăcut. Părea că așteaptă de la mine un răspuns mai bun.

— Nu cred că am învățat la ora de matematică despre așa ceva, am adăugat cu glas sleit.

Bătrânul a clătinat încet din cap.

— Sigur că nu! La școală nu-i învață asta pe copii. La școală nu se predau lucrurile importante. Doar știi și dumneata.

Știam și eu? Ce-l făcea să creadă asta?

— Dar există un astfel de cerc în realitate? l-am întrebat eu.

— Bineînțeles că există! mi-a răspuns dând din cap de mai multe ori. Există bine-mersi. Doar că nu-l poate vedea oricine.

— Dumneavoastră îl vedeți?

Bătrânul n-a răspuns. Întrebarea mea a mai plutit o vreme prin aer, apoi s-a diluat și a dispărut cu totul.

— Ascultă, a spus iarăși bătrânul. Trebuie să ți-l imaginezi prin propriile puteri. Concentrează-te. Caută să vezi cu ochii minții un cerc cu mai multe centre și fără circumferință. Dacă te străduiești din toate puterile, încet-încet o să începi să-l distingi.

— Pare foarte greu.

— Firește! a spus bătrânul de parcă ar fi scuipat ceva tare. Nimic din ce e valoros pe lumea asta nu se obține cu ușurință.

Apoi și-a dres glasul, ca și când ar fi început un paragraf nou.

— Pe de altă parte, când investești timp și efort ca să obții un lucru dificil, atunci lucrul ăla devine crema vieții.

— Crema?

— E o expresie franțuzească, *la crème de la crème*, n-o știi?

I-am răspuns că n-o știu. Nu știam nici o brumă de franceză.

— Crema cremei, adică cel mai bun din tot ce-i bun. Înțelegi? În afară de asta, totul e plictisitor și lipsit de valoare.

Atunci n-am înțeles ce voia să spună. *La crème de la crème*?

— Ia gândește-te, a zis bătrânul. Mai închide ochii o dată și gândește-te bine. La un cerc cu mai multe centre și fără circumferință. De-asta ai cap, ca să reflectezi la lucruri dificile. Ca să înțelegi ce ți se părea de neînțeles. N-ai voie să fii *neglijent* și leneș. Acum e un moment important. E perioada în care ți se formează și se cristalizează mintea și inima.

Am închis din nou ochii și m-am străduit să-mi imaginez acel cerc. Nu trebuia să fiu *neglijent* și leneș. Trebuia să mă gândesc la un cerc cu mai multe centre și fără circumferință. Dar, oricât mă străduiam, nu reușeam să înțeleg. Cercurile pe care le știam eu aveau un singur centru și o circumferință, care reprezenta unirea punctelor aflate la distanță egală de acesta. O figură geometrică simplă, pe care o puteai desena cu compasul. Ceea ce descria bătrânul nu se potrivea absolut deloc definiției cercului.

Cu toate astea, nu-l consideram nebun. Nu credeam nici că-și bate joc de mine. Omul ăsta, aici, acum, încerca să-mi transmită ceva important. Nu știam de ce, dar atâta lucru înțelegeam. Încercam din răspuseri să mă gândesc. Dar, cu tot

efortul, mă întorceam mereu în același punct. Cum să existe ca atare un cerc cu mai multe (ba chiar cu o infinitate de) centre? Să fi fost o metaforă filozofică foarte avansată? M-am lăsat păgubaș și am deschis ochii. Aveam nevoie de mai multe indicii.

Însă bătrânul nu mai era acolo. M-am uitat de jur-împrejur, dar nici urmă de el. Ca și cum nici n-ar fi existat. Poate avusesem o halucinație? Nu, imposibil. Categorie, bătrânul fusese acolo, în fața ochilor mei, cu umbrela pe care o ținea strâns în mâini, și-mi vorbise calm, lăsând în urmă o întrebare cât se poate de ciudată.

Mi-am dat seama că respir din nou normal. Vârtejul dispăruse. Printre norii cenușii de deasupra portului începuse să se întrevadă cerul senin. O rază de soare reușise să se strecoare și se reflecta în acoperișul de aluminiu al cabinei unei macarale, părând că țintește dinadins într-un punct anume. Am privit cu nesaț, fermecat de scena aproape mitologică.

Lângă mine era buchetul mic cu flori roșii, înfășurat în celofan. Ca o dovadă a înlănțuirii de lucruri stranii care mi se întâmplaseră în acea zi. Nu mă hotărâam ce să fac cu el. Până la urmă l-am lăsat acolo, pe bancă. Așa mi s-a părut cel mai potrivit. M-am ridicat și m-am îndreptat spre stația de autobuz. Începuse să adie ușor vântul, împrăștiind norii de deasupra.

Când am încheiat, prietenul meu mai tânăr a rămas tăcut o vreme, apoi a spus:

— Nu prea reușesc să prind miezul poveștii. Ce s-a întâmplat atunci, de fapt? A existat vreo intenție sau vreun principiu la baza celor petrecute?

Se întreba, pesemne, cum de ajunsesem în acea situație complet neobișnuită și ce sens aveau toate lucrurile ciudate care mi se întâmplaseră într-o după-amiază de duminică, toamna târziu, pe vârful aceluși munte din Kōbe – faptul că ajunsesem la o sală de concerte pustie, urmând instrucțiunile dintr-o invitație. Erau întrebări legitime. Povestea mea n-avea nici o concluzie.

— Să știi că nici eu nu înțeleg, deși a trecut atâta vreme, i-am răspuns sincer.

Nu-l păcăleam. Totul rămăsese de neînțeles, ca o inscripție antică. Nu reușisem să găsesc o explicație pentru lucrurile care se petrecuseră atunci, iar asta, la vârsta de optsprezece ani, mă lăsase într-o stare de mare confuzie. La un moment dat, aproape că mă pierdusem pe mine însumi.

— Și totuși, am continuat, am senzația că nu intenția sau principiile sunt importante în cazul ăsta.

Prietenul meu m-a privit contrariat:

— Vrei să spui că nu trebuie să înțelegem ce s-a petrecut atunci?

Am încuviințat. Prietenul a continuat:

— Pe mine cred că m-ar fi măcinat cumplit. Aș fi vrut să știu de ce mi s-au întâmplat toate acele lucruri. Dacă eram în locul tău, vreau să zic.

— Sigur, și pe mine m-au măcinat întrebările atunci. Am rămas și cu un fel de răni în urma experienței. Și m-am tot gândit la ea. Doar că, odată cu trecerea timpului, și privind mai detașat, lucrurile au început să-și piardă din importanță. N-aveau nimic de-a face cu „crema vieții”.

— Crema vieții, a repetat prietenul meu.

— Din când în când ni se mai întâmplă și astfel de lucruri în viață. Lipsite de logică și inexplicabile, care ne dau peste cap. Tot ce putem face este să închidem ochii, fără să credem și fără să gândim nimic, și să așteptăm să ia sfârșit, așa cum lăsăm să treacă peste noi un val uriaș.

Prietenul meu a rămas tăcut, încercând probabil să-și imagineze valul uriaș. Era un surfer cu experiență și trebuia să se gândească la multe lucruri, cât se poate de serioase, când venea vorba de valuri. În cele din urmă, a spus:

— Dar cred că e foarte greu să nu te gândești la nimic.

— Așa cred și eu.

Nimic valoros nu se obține cu ușurință, afirmase bătrânul categoric, întocmai ca Pitagora expunându-și teorema.

— În legătură cu cercul cu mai multe centre, dar fără

circumferință, a reluat prietenul meu, ai găsit vreun răspuns?

— Știu și eu? am spus plecând încet capul.

Găsisem, oare?

Ori de câte ori am avut parte în viață de evenimente lipsite de logică și inexplicabile, care m-au dat peste cap (nu mi s-a întâmplat *mereu*, dar câteva tot au fost), m-am gândit la cercul cu mai multe centre și fără circumferință. Întotdeauna, exact așa cum am făcut atunci, la optsprezece ani, așezat pe banca de lângă pavilion, închid ochii și-mi ascult bătăile inimii.

Uneori am senzația că deslușesc, cât de cât, cum e acel cerc, însă, dacă analizez mai profund, iarăși nu mai înțeleg nimic. Așa mi se întâmplă *mereu*. Nu cred că e vorba de figura geometrică concretă, reală, pe care noi o numim cerc, ci de unul care există numai în conștiința noastră. Atunci când iubim pe cineva din toată inima, sau când suntem cuprinși de o milă adâncă, sau când avem o viziune ideală despre cum ar trebui să fie lumea în care trăim, sau când descoperim credința (ori ceva asemănător), atunci înțelegem într-un mod foarte firesc cercul cu mai multe centre și fără circumferință și-l acceptăm ca atare. Cel puțin asta e teoria mea.

De-asta ai cap, ca să reflectezi la lucruri dificile. Ca să înțelegi ce ți se părea de neînțeles. Asta devine crema vieții tale. Nimic altceva n-are valoare. Așa mi-a spus bătrânul cu păr alb. Într-o după-amiază înnorată de duminică, toamna. Pe vârful unui munte din Kōbe. Eu țineam în mână un buchețel de flori roșii. Chiar și acum, când mi se întâmplă câte ceva, mă gândesc la cercul deosebit, la lucrurile *complet lipsite de valoare* și la lucrul cel mai de preț – crema cu totul și cu totul specială – care sălășluiește în mine.

Charlie Parker
interpretează bossa-nova

Bird s-a întors!

Cât de minunat sună! Da, însuși Bird s-a întors, bătând puternic din aripi! În toate colțurile lumii – de la Novosibirsk până în Timbuktu – oamenii vor ridica ochii spre cer, vor privi umbra uriașelor sale aripi și vor înălța urale. Iar apoi lumea va fi iarăși scăldată în lumina unui soare nou.

Suntem în anul 1963. S-a scurs multă vreme de când oamenii n-au mai auzit numele Charlie „Bird” Parker. „Oare unde o fi Bird acum? Ce-o fi făcând?”, murmurau iubitorii de jazz din toată lumea. „Probabil mai trăiește, pentru că, dacă ar fi murit, sigur s-ar fi aflat vestea.” „Și totuși”, mai zicea câte cineva, „n-am auzit nici că ar mai trăi”.

Ultimul zvon care circulase despre el era acela că protectoarea lui, baroneasa Nica⁵, l-ar fi luat la conacul său, și acolo își petrecea zilele luptându-se cu boala. Nu era un secret pentru iubitorii de jazz faptul că Bird se droga zdravăn. Heroina – acel praf atât de alb și letal. Pe deasupra, se mai zvonea, făcuse și o pneumonie gravă, combinată cu multe alte probleme ale organelor interne, cu diabet și, într-un final, cu simptome de boală psihică. Și, chiar presupunând că ar fi avut norocul să nu cadă răpus de toate aceste boli, ar fi fost mult prea invalid ca să mai pună vreodată mâna pe instrumentele lui. Așa a dispărut el din viața publică, devenind o legendă frumoasă a jazzului. Asta se întâmpla prin 1955.

Dar iată că, după opt ani, în vara lui 1963, Charlie Parker a luat din nou saxofonul alto și a înregistrat mai multe piese, într-un studio de la marginea orașului New York. Noul album se intitulează *Charlie Parker interpretează bossa-nova*.

Vă vine să credeți așa ceva?

Păi, să credeți! Pentru că așa s-a întâmplat.

Aceasta este introducerea unui text pe care l-am scris eu în vremea studenției. A fost prima oară în viață când mi se publica un articol și primeam și ceva bănuți pentru asta.

Bineînțeles, n-a existat niciodată un album cu titlul *Charlie Parker interpretează bossa-nova*. Charlie Parker s-a stins din viață în 12 martie 1955, iar genul bossa-nova n-a început să prindă la publicul american decât în 1962, grație concertelor lui Stan Getz și ale prietenilor săi. Totuși, dacă Charlie Parker ar mai fi trăit până în anii '60, dacă l-ar fi pasionat bossa-nova și dacă ar fi susținut un recital... Cu aceste prezumții în minte am scris eu recenzia despre albumul închipuit.

Însă redactorul-șef al revistei literare universitare a crezut că albumul există în realitate și, fără vreo bănuială, a publicat textul meu ca pe o recenzie muzicală obișnuită. Îl încurajase fratele său mai mic, care-mi era prieten și mă recomandase ca pe „un tip care scrie interesant”. (Revista a încetat să mai apară după al patrulea număr; articolul meu a fost publicat în numărul trei.)

Am scris textul imaginându-mi că se găsiseră niște înregistrări inedite cu muzica lui Charlie Parker, uitate vreme îndelungată prin arhivele casei de discuri. Poate că e lipsit de modestie s-o spun chiar eu, dar povestea era foarte bine încheată, cu toate detaliile credibile și bine puse la punct. Până la urmă, aproape că ajunseseam și eu să cred că albumul există.

Odată publicat, articolul meu a avut parte de multe reacții. Revista era, practic, o simplă foaie literară a unei universități nu foarte renumite, iar articolele nu stârneau niciodată vreo reacție. Dar se pare că existau încă mulți fani care-l venerau pe Charlie Parker și care au trimis la poșta redacției o mulțime de scrisori, numind articolul meu „o mare glumă proastă” și „o crudă blasfemie”.

Ori nu mai are lumea simțul umorului, ori al meu e un pic deviat, nu știu ce să spun. Alți cititori au luat recenzia mea de

bună și au dat fuga la magazin să caute albumul.

Redactorul-șef m-a certat, oarecum, că l-am *dus de nas* (ceea ce nu fusese intenția mea; eu doar am omis să-i explic despre ce era vorba în realitate), dar, în sinea lui, se bucura că măcar un articol din revistă avea parte de atâta atenție, fie și negativă. Ca dovadă, mi-a spus că pe viitor vrea să-i arăt tot ce scriu, recenzii sau creații personale. (Din păcate, înainte să apuc, revista a încetat să mai apară.)

Articolul meu continua așa:

Charlie Parker cântând împreună cu Antônio Carlos Jobim – cine ar fi putut prevedea așa o combinație? Cu Jimmy Raney la chitară, Jobim la pian, Jimmy Garrison la contrabas și Roy Haynes la baterie. Inimile ne tresaltă la simpla asociere a acestor nume! Ce secțiune ritmică de vis! Și apoi, bineînțeles, Charlie „Bird” Parker la saxofon alto.

Iată titlurile pieselor:

Fața A

1. Corcovado
2. Once I Loved (O Amor em Paz)
3. Just Friends
4. Bye Bye Blues (Chega de Saudade)

Fața B

1. Out of Nowhere
2. How Insensitive (Insensatez)
3. Once Again (Outra Vez)
4. Dindi

Toate piesele, mai puțin „Just Friends” și „Out of Nowhere”, sunt compuse de Carlos Jobim și foarte cunoscute. Celelalte două sunt piese standard, cântate adesea de Parker în minunatele lui concerte de pe vremuri, însă acum sunt, bineînțeles, reinterpretate pe ritmuri de bossa-nova, într-un stil complet nou. (Și, doar la aceste două piese, pianistul se schimbă, de la Jobim la versatilul veteran Hank Jones.)

Așadar, dragă iubitorule de jazz, auzind acum titlurile pieselor de pe noul album *Charlie Parker interpretează bossa-nova*, ce reacție ai? Mai întâi scoți un strigăt de surpriză, apoi îmi închipui că devii curios și nerăbdător. Dar, imediat, ți se strecoară în minte și un dram de neîncredere, ca un nor negru și apăsător peste frumoasele creste ale unui munte, ce până mai adineauri fuseseră înșorite.

Ia stai puțin! Bird, adică Charlie Parker *însuși*, cântă acum bossa-nova? A vrut el să cânte așa ceva? Ori poate a cedat mercantilismului și a acceptat o propunere a casei de discuri, numai pentru că asta e acum „la modă”? Apoi, chiar dacă și-a dorit sincer să interpreteze bossa-nova, oare stilul său bebop și saxofonul alto se vor potrivi într-adevăr curgătoarelor bossa-nova sud-americane?

Lăsând la o parte stilul, mai este Parker în stare, după opt ani de pauză, să controleze perfect instrumentul? Își mai păstrează măiestria interpretării și creativitatea?

Ca să fiu sincer, și eu m-am gândit cu îngrijorare la toate acestea. Abia așteptam să ascult noul album, dar, în același timp, mă temeam să nu mă dezamăgească groaznic. Însă acum, după ce am ascultat discul de mai multe ori cu mare atenție, vă declar cu certitudine, ba chiar aș putea striga în gura mare de pe acoperișul unui bloc înalt ca să mă audă tot orașul: dacă sunteți iubitori de jazz, sau măcar iubitori de muzică în general, *trebuie* să ascultați acest album fermecător, născut dintr-o inimă fierbinte și o minte grozavă. [...]

Ceea ce ne uimește mai întâi la album este împletirea minunată și foarte greu de transpus în cuvinte dintre stilul simplu și economic, fără nimic de prisos, al lui Carlos Jobim la pian și frazele lui Bird, elocvente și fluide. Îmi închipui că veți obiecta, spunând că vocea lui Carlos Jobim (mă refer la instrumentul său, deoarece el aici nu cântă și vocal) și cea a lui Bird sunt foarte diferite din punctul de vedere al calității și al orientării. Sigur că sunt foarte

diferite. Chiar ar fi greu să le găsim puncte în comun. Ba mai mult, nici unul dintre ei nu pare să se străduiască să-și potrivească stilul cu al celuilalt. Însă tocmai senzația de nepotrivire, de decalaj între vocile lor, devine forța motrice a unei muzici de o frumusețe incomparabilă.

Aș vrea să ascultați mai întâi prima piesă de pe fața A, „Corcovado”. Aici Bird nu cântă tema de deschidere. De fapt, nu cântă tema decât abia la sfârșit. La început se aude doar Carlos Jobim cântând la pian, încetisor, bine-cunoscuta temă. Secțiunea ritmică tace. Melodia ne duce cu gândul la o tânără care șade pe pervazul unei ferestre și privește cerul frumos al nopții. În cea mai mare parte, melodia este cântată pe câte un singur ton, la care se adaugă, uneori, acorduri simple. Ca și cum cineva ar așeza, ușor, o pernă în spatele tinerei.

Când se sfârșește tema la pian, intră saxofonul alto al lui Bird, ca o umbră palidă a înserării ce se strecoară printr-o crăpătură dintre perdele. A venit pe nesimțite și te-ai pomenit că e acolo. Frazele lui grațioase și distincte sunt ca niște amintiri frumoase, fără nume, ce-ți apar în vis. Îți rămân întipărite în deșertul sufletului ca niște mici valuri pe care le-a crestat vântul în nisip, și ți-ai dori să nu se șteargă niciodată...

Nu mai redau aici și restul articolului. E doar o descriere ornată cu toate epitetele potrivite. Deja, din cele de mai sus, cred că v-ați făcut o idee despre ce fel de muzică este vorba. Bineînțeles, această muzică nu există aieveja. Sau, de fapt, *n-are cum* să existe.

Așa se sfârșește episodul de atunci. Iar acum am să vă povestesc ceva ce s-a întâmplat mai târziu.

Pentru foarte multă vreme am uitat complet de faptul că scrisesem un asemenea articol în studenție. După ce am terminat facultatea am avut și o viață mult mai agitată decât mi-aș fi imaginat, iar articolul în sine, o recenzie muzicală

imaginară, nu era decât o glumă jucăușă pe care o făcusem când eram foarte tânăr și iresponsabil. Însă acum, cincisprezece ani mai târziu, articolul m-a regăsit într-un mod cu totul neașteptat, ca un bumerang pe care uiți că l-ai aruncat, dar te pomenești că se întoarce în zbor la tine.

Eram la New York cu niște treburi și, având timp liber la dispoziție, am plecat să mă plimb prin apropierea hotelului. Am intrat într-un mic magazin de discuri vechi de pe East 14th Street. În secțiunea dedicată lui Charlie Parker am descoperit, spre marea mea uimire, un disc cu titlul *Charlie Parker interpretează bossa-nova*. Părea un *bootleg*, un disc neoficial, făcut de cineva în particular. Avea coperta albă, fără vreo imagine. Doar titlul albumului era tipărit cu litere negre și sumbre. Pe spate apăreau lista pieselor și numele muzicienilor. Și ce să vezi? Erau exact așa cum le inventasem eu, în acel articol din studenție. Hank Jones îl înlocuia la pian pe Carlos Jobim doar în două cântece.

Stăteam cu discul în mână, mut de uimire. Simțeam că o părticică din străfundul ființei mele paralizase. Am dat roată cu privirea: eram *cu adevărat* la New York? Da, fără îndoială, eram chiar în inima orașului New York. Și stăteam, în carne și oase, într-un magazin de discuri vechi. Nu pătrunsesem în cine știe ce univers imaginar, nici nu aveam un vis super-realist. Am scos discul din copertă. Avea o etichetă albă, pe care erau tipărite numele albumului și ale pieselor. Nu apărea denumirea sau sigla vreunei case de discuri. M-am uitat bine și la disc. Pe fiecare față se vedeau clar câte patru secțiuni, semn că erau tot atâtea piese. M-am dus și l-am întrebat pe tânărul cu plete de la casă dacă n-aș putea asculta puțin discul. A clătinat din cap, scuzându-se. Din păcate, pick-upul magazinului era stricat.

Prețul, scris pe o etichetă, era de treizeci și cinci de dolari. Mă tot gândeam ce să fac. Până la urmă am plecat fără să-l cumpăr. Mi-am închipuit că era gluma cuiva care, în joacă, făcuse un disc întocmai după descrierea mea. Probabil luase un disc care avea câte patru piese pe fiecare față, îi udase eticheta originală și o dezlipise, înlocuind-o cu cea falsă. N-ar fi

avut nici un sens să arunc treizeci și cinci de dolari pe așa o păcăleală.

Am intrat într-un restaurant cu specific spaniol din apropierea hotelului, am băut o bere și am luat o cină ușoară. Mai târziu, când mă plimbam iar pe străduțele din apropiere, m-a cuprins dintr-odată un regret puternic: ar fi trebuit să cumpăr discul! Chiar dacă era un fals lipsit de sens, chiar dacă prețul era mult prea piperat, tot ar fi trebuit să-l iau. Măcar ca pe un suvenir excentric al vieții mele întortocheate. M-am întors pe East 14. Am mers cât am putut de repede, dar magazinul nu mai era deschis. Pe plăcuța agățată de oblon era trecut programul: în zilele lucrătoare, magazinul se deschidea la 11:30 și se închidea la 19:30.

M-am mai dus o dată, a doua zi chiar înainte de prânz. La casă era un bărbat între două vârste, cu păr rar și un pulover cam lălâi. Părea să fie proprietarul magazinului. Citea pagina de sport a unui ziar, sorbind dintr-o ceașcă de cafea. Cafeaua părea abia scoasă de la filtru și înmiresma aerul. Magazinul tocmai se deschisese și nu erau alți clienți în afară de mine. Dintr-un mic difuzor agățat de tavan răsună o melodie veche cântată de Pharoah Sanders.

Am căutat în secțiunea dedicată lui Charlie Parker, dar n-am mai găsit albumul. Eram sigur că-l pusesem înapoi la locul lui, cu o zi înainte. M-am uitat în toate compartimentele cu discuri de jazz. Poate că se amestecase cu altele. Nu era nicăieri. Să-l fi cumpărat altcineva între timp? M-am dus la casă și m-am adresat bărbatului între două vârste:

— Caut un album de jazz pe care l-am văzut ieri aici.

— Care anume? m-a întrebat el ridicând ochii din *The New York Times*.

— *Charlie Parker interpretează bossa-nova.*

Bărbatul a lăsat ziarul deoparte, și-a scos ochelarii înguști de citit, cu ramă metalică, și și-a întors încet fața spre mine.

— Mai spuneți o dată, vă rog?

Am repetat titlul albumului. Fără să răspundă, a sorbit o gură de cafea, apoi a clătinat din cap:

— Nu există așa ceva.

— Sunt sigur, i-am răspuns.

— Dacă doriți *Perry Como interpretează Jimmy Hendrix*, pe acesta îl avem.

— *Perry Como...* am început eu până să-mi dau seama că glumise. Era genul de om care glumește fără urmă de zâmbet pe față. Dar l-am văzut cu ochii mei, am insistat. Deși cred că era făcut de cineva așa, ca o farsă.

— L-ați văzut *aici*, la noi?

— Da. Aici, ieri după-masă.

I-am descris discul, coperta, care erau piesele și cât costa.

— Cred că faceți o confuzie. N-am avut niciodată albumul de care spuneți. Eu personal mă ocup de procurarea discurilor de jazz și tot eu pun prețurile. Mi-aș fi amintit, vrând-nevrând, dacă-l vedeam.

A clătinat din cap și și-a pus ochelarii la loc. A reluat articolul pe care-l citea, dar s-a oprit ca și cum și-ar fi amintit ceva. Și-a scos iarăși ochelarii și m-a privit zâmbind:

— Dacă totuși faceți rost de discul ăsta, să mi-l dați și mie să-l ascult!

Să vă mai povestesc ceva. S-a întâmplat cu mult după acel episod (de fapt, chiar foarte de curând), într-o noapte l-am visat pe Charlie Parker pe scenă, în vis, Charlie Parker cânta pentru mine – *doar pentru minei* – „Corcovado“. Cânta solo la saxofon alto, fără secțiune ritmică.

Parker era singur, în picioare, atins de o rază de lumină piezișă, intrată prin cine știe ce crăpătură. O lumină matinală, mi-am închipuit. Proaspătă și onestă, fără nimic de prisos. Chipul lui Parker, îndreptat spre mine, era ascuns în umbră, dar îi distingeam hainele: purta un costum la două rânduri, închis la culoare, cămașă albă și o cravată deschisă. Saxofonul era incredibil de murdar, ruginit și prăfuit. Una dintre clape, îndoită, abia mai stătea la locul ei, susținută cu o coadă de lingură prinsă cu bandă adezivă. Când am văzut, nu mi-a venit să cred. Chiar Bird să fi fost, cu toată măiestria lui, cum ar fi

putut scoate niște sunete decente din prăpăditul ăla de instrument?

Apoi, brusc, am simțit o minunată aromă de cafea. O aromă fermecătoare de cafea neagră, tare și fierbinte. Nările îmi fremătau de plăcere. Însă, deși mireasma mă vrăjise, nu mi-am dezlipit deloc ochii de la Bird. Ar fi fost suficientă o secundă, și Bird ar fi dispărut.

Nu știu cum, dar înțelegeam că e un vis – eu, acum, îl visez pe Bird. Uneori se întâmplă: când dormi, știi sigur – „este un vis“. Am fost profund impresionat de faptul că, în vis fiind, puteam simți atât de limpede aroma de cafea proaspătă.

În sfârșit, Bird și-a pus buzele pe muștiuc și a cântat o notă, atent, vrând parcă să verifice cum funcționează ancia. Când sunetul s-a stins, a mai cântat câteva note, la fel de încet. Notele au plutit în aer o vreme, apoi s-au așternut pe podea, una câte una. După ce au fost toate înghițite de tăcere, Bird a mai emis câteva, mai profunde și mai stăruitoare. Așa a început „Corcovado“.

Cum aş putea descrie melodia? Dacă stau acum să mă gândesc, piesa cântată de Bird numai pentru mine, în visul de atunci, era nu atât o curgere de sunete, cât mai degrabă un fel de *radiație, trecătoare și deplină*. Mi-o amintesc foarte precis, însă n-aș putea s-o reproduc. Nu reușesc nici s-o urmăresc pe axa timpului. Tot așa cum nu poți descrie modelul unei mandala. Dar îmi pătrunsese până în adâncul sufletului. Eram convins că există pe lumea asta o asemenea muzică specială, care-ți schimbă structura interioară odată ce ai ascultat-o.

— Când am murit, aveam doar treizeci și patru de ani. Treizeci și patru! mi-a spus Bird.

Cel puțin, cred că *mie* mi se adresa. Eram numai noi doi.

Nu știam ce să-i răspund. În vis, e foarte greu să adopți atitudinea potrivită. Așa că am tăcut, așteptând să continue.

— Ia gândește-te puțin, să mori la treizeci și patru de ani! a reluat el.

Am încercat să-mi imaginez cum m-aș fi simțit dacă aş fi murit la treizeci și patru de ani. La vârsta aceea, aveam o

multime de proiecte abia începute.

— Exact! Și eu mă apucasem de atâtea lucruri! a spus Bird. Abia-mi începusem viața. Dar, când m-am uitat în jur... totul se sfârșise deja.

A clătinat ușor din cap. Încă mai avea fața complet umbrită și nu-i puteam vedea expresia. Saxofonul zgâriat și murdar îi atârna de gât, prins de o curea.

— Moartea te ia prin surprindere întotdeauna, a spus. Însă, în același timp, e și lentă. Ca o frumoasă frază muzicală care-ți vine în minte: se întâmplă într-o clipă, dar clipa aceea poate dura la nesfârșit. Așa, ca de la Coasta de Est la Coasta de Vest – sau chiar la infinit. Noțiunea de timp nu mai există. Din punctul ăsta de vedere, e posibil să fi murit deja pe când încă trăiam. Și totuși, moartea adevărată e foarte greu de suportat. Ceea ce mai înainte era viu acum dispare complet, dintr-odată. Devine neant. În cazul meu, acel „ceva“ eram eu însumi.

O vreme a rămas cu capul plecat, privindu-și fix saxofonul. Apoi a reluat:

— Știi la ce mă gândeam când am murit? m-a întrebat. Aveam în minte un singur lucru, o melodie. O tot fredonam în minte, iar și iar. Nu-mi dădea pace. Uneori așa se întâmplă: îți rămâne în minte un cântec și nu mai scapi de el. La mine a fost un fragment din partea a treia a *Concertului pentru pian nr. 1* de Beethoven. Bucata asta, a spus, începând să fredoneze încet.

Îmi suna și mie cunoscut. Era o parte solo pentru pian.

— Din tot ce a compus Beethoven, e singurul fragment care sună *swing*, a continuat Bird. Mi-a plăcut întotdeauna *Concertul nr. 1*. L-am ascultat de nenumărate ori. Aveam o înregistrare cu Schnabel la pian. Dar ce ciudat! Dintre toate melodiile de pe lumea asta, în clipa morții lui, Charlie Parker, adică eu, fredona o bucată dintr-un concert de Beethoven! Pe urmă s-a făcut întuneric. Așa cum se lasă o cortină.

Bird a râs scurt și răgușit.

Eu tăceam. Ce-ar fi fost potrivit să comentez despre moartea lui Charlie Parker?

— În orice caz, trebuie să-ți mulțumesc, a continuat Bird. Tu m-ai înviat ca să trăiesc momentul ăsta. Și mi-ai dat ocazia să cânt bossa-nova. Sunt foarte bucuroși. Bineînțeles, dacă aș fi fost viu cu adevărat, m-aș fi bucurat și mai tare. Dar, chiar și mort, e o experiență minunată. Mie întotdeauna mi-au plăcut stilurile noi de muzică.

Deci te-ai arătat azi, aici, ca să-mi mulțumești mie?

— Exact, mi-a răspuns Bird ca și cum mi-ar fi auzit gândurile. Mă aflu aici ca să-ți aduc mulțumiri. Sper că ai ascultat muzica mea cu plăcere.

Am încuviințat din cap. Ar fi trebuit să spun și eu ceva, dar, pe moment, nu-mi venea nimic potrivit în minte.

— *Perry Como interpretează Jimmy Hendrix*, zici? a murmurat de parcă tocmai și-ar fi amintit. Apoi a râs iar, cu vocea lui răgușită.

Pe urmă a dispărut. Mai întâi i-a dispărut saxofonul, apoi s-a stins raza de lumină și, în cele din urmă, a dispărut și el.

Când m-am trezit, ceasul de la căpătâi arăta ora trei și jumătate dimineața. Bineînțeles, afară încă nu se luminase. În cameră nu se mai simțea nici urmă din aroma de cafea proaspătă. De fapt, nu mirosea a nimic. M-am dus la bucătărie și am băut câteva pahare cu apă rece. Apoi m-am așezat la masa din sufragerie, încercând să reiau, în minte, măcar o pârțică din muzica absolut extraordinară pe care o cântase Bird pentru mine – numai pentru mine! Dar nu mi-am putut aminti nici măcar o frază. Reținusem, în schimb, ce-mi spusese. Am transcris totul pe hârtie, cât de fidel am putut, înainte să mi se șteargă din memorie. Altceva nu știu ce aș fi putut face în legătură cu acel vis. Ei, bine, da! Însuși Bird mi s-a arătat în vis, venit să-mi mulțumească pentru ocazia pe care i-o creasem odinioară, de a interpreta bossa-nova. A apucat un instrument care se întâmpla să fie la îndemână și mi-a cântat „Corcovado”.

Vă vine să credeți?

Păi, să credeți! Pentru că așa s-a întâmplat.

With the Beatles

Ceea ce mi se pare ciudat, pe măsură ce înaintez în vârstă, nu este faptul că înaintez în vârstă. Că eu, odinioară tânăr, am ajuns pe nesimțite la acea perioadă a vieții care se cheamă bătrânețe. Ceea ce mă uimește este mai degrabă faptul că ceilalți, care erau de o seamă cu mine, au îmbătrânit... De exemplu, fetele frumoase și pline de viață pe care le-am cunoscut în tinerețe au ajuns la vârstă la care au deja câte doi-trei nepoți. Când mă gândesc așa, mi se pare tare straniu și uneori mă cuprinde întristarea. Deși niciodată nu m-am întristat gândindu-mă că eu însumi am îmbătrânit.

Cred că ceea ce mă deprimă în legătură cu fetele pe care le-am cunoscut odată și care între timp au îmbătrânit este faptul că mă forțează să accept ideea că și visurile din tinerețe s-au stins între timp și și-au pierdut forța. Moartea unui vis poate fi uneori mai tristă chiar decât sfârșitul unei vieți. Câteodată mi se pare foarte nedrept.

Chiar și acum, îmi amintesc foarte bine de o fată – de fapt, o femeie care a fost demult tânără. Dar nu-i cunosc numele. Firește, n-am idee nici unde e în prezent sau ce face. Știu doar că învățam amândoi la același liceu, fiind în același an de studiu (pentru că aveam amândoi pe pieptul uniformei insigne de culoare identică) și că avea o mare pasiune pentru The Beatles. În rest, nu știu nimic despre ea.

Asta se petrecea în 1964, când fenomenul Beatles luase întreaga lume cu asalt. Era pe la începutul toamnei. Noul trimestru abia începuse și lucrurile intraseră iar pe făgașul lor obișnuit. Ne-am intersectat când străbătea, grăbită, culoarul școlii, cu poalele fustei fluturând. Clădirea școlii era veche, iar culoarul, lung și întunecos. Fata ținea strâns la piept, ca pe o comoară, un disc. Era albumul *With the Beatles*. Avea o copertă care atrăgea atenția, cu fotografia alb-negru a celor patru membri ai trupei, cu fețele în penumbră. Sunt sigur că era chiar varianta originală, britanică, a discului, nu cea americană sau cea japoneză.

Era o fată frumoasă. Cel puțin așa o vedeam atunci, nespus

de frumoasă. Nu era foarte înaltă. Avea părul negru și lung, picioare subțiri și un parfum plăcut. (Deși asta s-ar putea să fie o închipuire de-a mea. Poate că nu mirosea deloc. Dar eu așa îmi amintesc: când ne-am intersectat pe culoar, m-a învăluit un parfum extrem de delicat.) Mă fermecase complet – fata aceea frumoasă, care ținea strâns la piept albumul *With the Beatles* și al cărei nume nu-l cunosc.

Inima a început să-mi bubuie în piept. Simțeam că nu mai pot să respir, iar sunetele din jur se estompaseră, ca atunci când te scufunzi adânc sub apă. Auzeam doar un mic clinchet de clopoțel, undeva în adâncul urechilor, ca și cum cineva ar fi încercat să-mi trimită, în grabă, un mesaj foarte important. Totul a durat doar zece sau cincisprezece secunde. S-a întâmplat brusc și s-a și sfârșit până să-mi dau seama. Iar mesajul vital s-a rătăcit undeva într-un labirint, întocmai ca miezul visurilor. Așa cum se întâmplă de multe ori în viață cu cele mai importante lucruri.

Un coridor întunecos de școală, o fată frumoasă, poalele unei fuste fluturând, discul *With the Beatles*.

Aceea a fost singura dată când am întâlnit-o. În cei doi ani pe care i-am mai petrecut în liceu până la absolvire, n-am mai zărit-o niciodată. E un lucru tare ciudat, dacă stau să mă gândesc: liceul meu, aflat pe un deal înalt din Kōbe, era mare, cu câte șase sute cincizeci de elevi în fiecare an de studiu (eram mulți copii, fiind născuți în așa-numita perioadă *baby boom*). Nu ne cunoșteam toți, ba chiar cred că cei pe care nu-i recunoșteam după față sau căroră nu le știam numele erau cu mult mai numeroși decât cei pe care-i știam. Dar, chiar și așa, mergeam aproape în fiecare zi la școală și străbăteam adesea culoarul acela. Cum de n-am mai întâlnit-o nici măcar o dată pe fata cea frumoasă? Ori de câte ori treceam pe acolo, mă uitam după ea.

Dispăruse așa, ca fumul în aer? Sau poate că eu, în acea după-amiază de toamnă, avusesem o vedenie? Ori poate că, în mintea mea, îi creasem un portret atât de frumos când o

văzusem, încât, chiar dacă ne-am mai întâlnit în realitate, n-am recunoscut-o? (A treia variantă mi se pare cea mai plauzibilă.)

Pe urmă am cunoscut alte femei, cu care am avut relații foarte apropiate. De fiecare dată când îmi făceam o nouă prietenă, căutam cumva, inconștient, să retrăiesc sentimentul luminos al întâlnirii cu fata cea frumoasă, în toamna anului 1964, pe culoarul întunecat al școlii. Acel freamăt puternic și tăcut din sufletul meu, pieptul înăbușit, clinchetul de clopoțel din urechi.

Uneori retrăiam sentimentul, alteori nu reușeam (clopoțelul nu suna suficient de tare, din păcate). Uneori credeam că l-am apucat zdravăn, dar mi se strecura printre degete și-l pierdeam. Însă, întotdeauna, senzația trăită la începutul unei noi relații era pentru mine un fel de aparat de măsură al atracției.

Când nu mă învăluia acel sentiment în viața reală, mă străduiam să mi-l reamintesc, așa cum fusese odinioară, și-l lăsam să mă cuprindă. Astfel, memoria devenea pentru mine una dintre cele mai de preț avuții emoționale și totodată un *sprijin* pentru a putea merge mai departe. Ca un pisoai călduț care doarme liniștit în buzunarul încăpător al unei haine.

Să vorbim puțin despre The Beatles.

Formația devenise faimoasă în lumea largă cu vreun an înainte s-o întâlnesc eu pe fată. În aprilie 1964, deja ocupau primele cinci locuri din topurile americane. Era ceva nemaiauzit în lumea muzicii pop. Acestea erau cele cinci hituri de atunci:

1. Can't Buy Me Love
2. Twist and Shout
3. She Loves You
4. I Want to Hold Your Hand
5. Please Please Me

Discul single *Can't Buy Me Love* avusese în Statele Unite 2.100.000 de precomenzi și primise statutul de dublu-disc de platină chiar înainte să fi fost pus în vânzare.

Și în Japonia, bineînțeles, erau extrem de populari. Oricând deschideai aparatul de radio, nimereai peste o melodie de-a lor. Îmi plăcea și mie muzica lor și le știam toate hiturile. Puteam să le și cânt. Ori de câte ori stăteam la birou și învățam (sau mă prefăceam că învăț), aveam radioul deschis.

Cu toate astea, n-am fost niciodată un adevărat fan Beatles. Nu căutam să le ascult piesele dinadins. Ascultam pasiv, ca pe o *muzică la modă*, fără să fiu prea atent la cântecele care se revărsau, unul după altul, din difuzorul micului meu aparat de radio Panasonic. Era doar muzica adolescenței mele. Muzică de fundal, cum se spune.

Nici în timpul liceului, nici după ce am intrat la facultate, nu mi-am cumpărat vreun disc al lor. În vremea aceea eram pasionat de jazz și de muzică simfonică și asta puneam când voiam să mă concentrez pe muzică. Strângeam bani ca să-mi cumpăr albume de jazz. În cafenelele cu muzică jazz, ceream melodii de Miles Davis și Thelonious Monk, și mergeam la concerte de muzică clasică.

Abia mult mai târziu mi-am cumpărat un album Beatles și am ascultat muzica lor cu atenție, dar asta este altă poveste.

Oricât de ciudat ar părea, abia pe la treizeci și cinci de ani am ascultat prima oară de la cap la coadă albumul *With the Beatles*. Deși imaginea fetei de pe coridorul școlii, ținând strâns la piept discul, avusese un impact atât de mare asupra mea, încât amintirea ei nu mă părăsise niciodată, foarte multă vreme nu mi-a dat prin cap să ascult și eu albumul. Pur și simplu n-am avut curiozitatea să aflu ce fel de muzică era imprimată pe acel disc de vinil pe care fata îl ținea la piept ca pe o comoară.

Ascultând albumul la treizeci și cinci de ani, când nu mai eram nici copil, nici adolescent, prima impresie a fost că n-are nimic uimitor. Nu-mi tăia răsuflarea. Dintre cele paisprezece piese de pe album, șase erau *cover-uri*, reinterpretări ale melodiilor altor cântăreți, iar dintre cele opt semnate chiar de Beatles, cu excepția celei compuse de Paul, „All My Loving”, nici

una nu era strălucită (zic eu). Interpretările piesei „Please Mr. Postman”, a formației The Marvelettes, și a melodiei „Roll Over Beethoven”, a lui Chuck Berry, erau foarte bune și mă impresionează chiar și acum, dar nu sunt cântecele lor originale. Discul nu conținea hituri *single* și, oricât de lăudabilă era ambiția lor de a realiza un album numai cu piese noi, mie mi se părea mult mai bun și mai atrăgător primul lor disc, *Please Please Me*, pe care-l înregistraseră într-o singură ședință.

Însă, chiar și așa, acest al doilea album a ajuns pe locul întâi al topului britanic și a reușit să rămână acolo douăzeci și una de săptămâni. (Varianta americană a albumului are un titlu diferit – *Meet the Beatles* – și conține câteva piese care nu se regăsesc în varianta originală, britanică, însă coperta este aproape identică.) Cred că la acest imens succes au contribuit dorința arzătoare a fanilor Beatles de a se regala cu o nouă doză de muzică – asemenea călătorilor însetați din deșert, care tânjesc după apă proaspătă dar și coperta deosebită cu fotografia alb-negru a celor patru, cu fețele în penumbră.

Pe mine m-a impresionat imaginea fetei care ținea discul strâns la piept ca pe un lucru de mare preț. Dacă n-ar fi fost coperta, probabil că n-aș fi simțit aceeași atracție puternică. Conta și muzica, desigur. Însă mai era *ceva*, mai cuprinzător și mai important decât muzica. Și, în acea clipă, imaginea a rămas întipărită în inima mea, ca un instantaneu al unui peisaj spiritual care exista *numai acolo*, la acea vârstă, în acel moment și în acel loc.

Pentru mine, cel mai important eveniment al anului următor, 1965, a fost nu bombardarea Vietnamului de Nord la ordinul președintelui Johnson sau înțelegerea războiului, nici descoperirea unei noi specii de pisică sălbatică în insula Iriomote, ci faptul că mi-am făcut o prietenă. Eram colegi de clasă încă din primul an de liceu⁶, dar la început n-am fost atât de apropiați. Abia în anul al doilea am început să ieșim împreună.

Ca să nu mă înțelegeți greșit, trebuie să vă spun de la bun

început că nu sunt nici prea chipeș, nici sportiv de frunte, și nici nu luam cine știe ce note la școală. Nu cânt frumos, nu vorbesc fermecător. De aceea, nici în timpul școlii, nici după ce am absolvit, n-am fost vreodată prea popular în rândul fetelor. Acesta este unul dintre puținele lucruri pe care le pot afirma cu certitudine, în viața mea atât de incertă. Dar întotdeauna a existat câte o fată care, totuși, mă plăcea. Nu știu ce le atrăgea la mine sau ce le stârnea curiozitatea, însă reușeam să petrec cu ele momente foarte plăcute. Cu unele eram doar bun prieten, cu altele aveam o relație mai intimă. Așa a fost și cea despre care vă vorbesc acum: ea a fost prima fată cu care am avut o relație *foarte apropiată*.

Prima mea iubită era micuță de statură și fermecătoare. În vara aceea, ieșeam cu ea la întâlniri o dată pe săptămână. Într-o după-amiază am sărutat-o pe buzele mici și cărnoase și i-am atins sânii, peste sutien. Purta o rochiță albă fără mâneci și părul îi emana un ușor parfum de citrice de la șampon.

N-o interesa aproape deloc muzica formației Beatles. N-o pasiona nici jazzul. Asculta cu plăcere The Mantovani Orchestra, Percy Faith, Roger Williams, Andy Williams, Nat King Cole, adică ceea ce se putea numi muzica clasei de mijloc (pe vremea aceea, „clasa de mijloc” nu era deloc un termen peiorativ). Acum s-ar spune muzică „ușoară”. Avea acasă o mulțime de discuri.

În acea după-amiază, a ales un disc și l-a pus la pick-up. Aveau în sufragerie o combină stereo foarte impunătoare. Ne-am sărutat pe canapea. Toată familia era plecată și noi eram singuri în casă. Sincer, într-o asemenea situație, nici nu-mi mai păsa ce fel de muzică ascultam.

Amintirile mele din vara anului 1965 sunt rochia albă, parfumul de citrice, senzația tactilă a sutienului cu întăritură de sârmă (pe vremea aceea, sutienele erau mai mult niște fortărețe decât piese de lenjerie intimă) și melodia „A Summer Place”, interpretată elegant de Percy Faith Orchestra. Chiar și acum, ori de câte ori mi se întâmplă să aud cântecul, îmi revine în minte canapeaua mare și moale.

În treacăt fie zis, câțiva ani mai târziu, dirigintele clasei noastre s-a spânzurat de grinda de la ușa casei sale. (Cred că era în 1968, cam în același timp cu asasinarea președintelui Robert Kennedy). Era profesor de sociologie. Se zvonea că suicidul se datorase unui impas ideologic.

Impas ideologic?

Ei bine, da. La sfârșitul anilor '60, unii oameni își curmau zilele, simțind că ajunseseră într-o fundătură ideologică. E drept că nu se întâmpla chiar atât de des.

Mă cuprinde un sentiment straniu când mă gândesc la faptul că, în acea după-amiază de vară, în timp ce eu și prietena mea ne mângâiam stângaci pe canapea, cu frumoasa muzică a lui Percy Faith în fundal, profesorul nostru de sociologie se îndrepta cu pași mici spre sfârșitul său ideologic – sau, altfel spus, spre capătul funiei. Uneori mă simt chiar prost față de el. Dintre toți profesorii pe care îi cunoșteam, el era cel mai bun. Nu știu cât succes avea, dar se străduia întotdeauna să fie corect cu toți elevii clasei. Nu discutasem cu el niciodată în afara orelor, însă așa mi-l amintesc.

Anul 1965 a fost și el prielnic formației Beatles. Au lansat *I Feel Fine* în ianuarie, *Eight Days a Week* în martie, *Ticket to Ride* în mai, *Help!* în septembrie și *Yesterday* în octombrie, și toate au strălucit în topurile americane⁷. Aveam senzația că, oriunde merg, aud numai cântecele lor. Părea că muzica lor ne împresurase, ca tapetul lipit pe toți pereții din jur.

Când nu erau melodiile lor la radio, erau The Rolling Stones cu „(I Can't Get No) Satisfaction”, sau The Byrds cu „Mr. Tambourine Man”, Temptations cu „My Girl”, The Righteous Brothers cu „You've Lost That Lovin' Feelin'” și The Beach Boys cu „Help Me, Rhonda”. Diana Ross și The Supremes aveau și ei hituri în top, unul după altul. O muzică frumoasă și veselă curgea fără încetare din micul meu aparat de radio Panasonic. A fost un an extraordinar de bun pentru muzica pop.

Am auzit spunându-se că cea mai fericită perioadă din viața unui om este aceea în care cântecele pop îi intră în suflet.

Poate e așa, poate nu. Poate că muzica pop e doar muzică pop și atât. Și poate că viața noastră nu e decât un obiect perisabil, frumos ornat.

Casa prietenei mele se afla în apropierea postului de radio Kōbe, cel pe care-l ascultam mereu. Tatăl ei importa, dacă nu cumva exporta, echipamente medicale. Nu știu detaliile. În orice caz, avea propria firmă și se descurca bine. Locuința lor era într-o pădurice de pini, aproape de mare. Am auzit că fusese casa de vacanță a unui om de afaceri, iar ei o cumpăraseră și o renovaseră. În acea după-amiază de vară, ramurile pinilor fremătau în briza mării. Era decorul perfect pentru piesa „A Summer Place”.

Mulți ani mai târziu, într-o noapte, am văzut la televizor filmul cu același titlu. Actorii principali erau Troy Donahue și Sandra Dee, și era un film tipic despre dragostea unor tineri, făcut la Hollywood, destul de reușit pentru acest gen. Fusese lansat în 1959. Tema muzicală a filmului, compusă de Max Steiner, a fost reluată de Percy Faith Orchestra și a devenit hit – „A Summer Place”. În film apare o pădurice de pini pe țărm, care se leagănă în briza mării exact când, în cântec, e soloul de corn. Mie scena cu pinii fremătând în bătaia vântului mi s-a părut o metaforă pentru dorința sexuală copleșitoare a tinerilor. Dar s-ar putea să fie doar părerea mea, bazată pe un stereotip.

În film, Troy Donahue și Sandra Dee sunt și ei prinși în vârtejul pasiunilor și întâmpină tot felul de dificultăți din viața reală. Au loc mari neînțelegeri, urmate de mari împăcări. Câteva obstacole pier pur și simplu din calea lor, așa cum se ridică ceața, și în cele din urmă tinerii pot fi împreună și se căsătoresc. Pe vremea aceea, în filmele de la Hollywood, finalul fericit însemna negreșit căsătoria eroilor principali – practic, crearea unui cadru în care îndrăgostiții puteau face sex în mod legal. Dar, bineînțeles, eu și prietena mea nu ne-am căsătorit în final. La urma urmei, eram doar doi liceeni care se sărutau cu multă stângăcie pe o canapea, ascultând în fundal „A Summer Place”.

— Știi? mi-a spus ea încetisor, parcă făcând o mărturisire. Eu sunt foarte geloasă de felul meu.

— Serios?

— Am vrut doar să te previn.

— Bine.

— Gelozia e uneori foarte dureroasă.

Am mângâiat-o pe păr, fără să spun nimic. Pe atunci încă nu-mi imaginam ce înseamnă să fii topit de gelozie, de unde vine și ce efecte are. Eram preocupat până peste cap de propriile-mi sentimente.

În treacăt fie spus, Troy Donahue era un star tânăr și foarte arătos, care s-a bucurat de succes la începutul anilor '60. Din păcate, mai târziu a avut mari probleme cu alcoolul și cu drogurile, n-a mai primit nici propuneri de roluri și, o vreme, ajunsese chiar fără adăpost. Se pare că și Sandra Dee s-a luptat multă vreme cu dependența de alcool. Donahue s-a însurat cu foarte populara actriță Suzanne Pleshette în 1964, dar au divorțat opt luni mai târziu; Dee s-a măritat cu cântărețul Bobby Darin în 1960 și au divorțat în 1967. Bineînțeles, fără nici o legătură cu trama filmului *A Summer Place*. Și nici cu soarta mea și a iubitei mele.

Prietena mea avea un frate mai mare și o soră mai mică. Sora ei era elevă în anul al doilea de gimnaziu, dar era cu vreo cinci centimetri mai înaltă decât prietena mea. Nu era deosebit de drăguță, așa cum se întâmplă cu orice fată care crește prea repede și e prea dezvoltată pentru vârsta ei. Purta niște ochelari cu lentile groase. Dar sora ei mai mare o îndrăgea. „Copila asta învață foarte bine”, îmi tot spunea. Fiindcă veni vorba, am impresia că notele prietenei mele nu erau *strălucite*. Erau, cel mai probabil, comparabile cu ale mele.

O dată am luat-o și pe sora ei și am mers toți trei la film. Nu avuseserăm încotro, nu mai știu din ce motiv. Filmul care rula era *Sunetul muzicii*. Sala era arhiplină și a trebuit să stăm în primul rând, la doi pași de ecranul imens. Îmi amintesc că mă

dureau ochii când am plecat de acolo. Dar prietenei mele i-au plăcut enorm cântecele. Și-a cumpărat și discul cu muzica din film și l-a ascultat de nenumărate ori. Mie îmi plăcea mai mult *My Favorite Things*, de Johnny Coltrane, dar îmi dădeam seama că n-are nici un sens să-i spun asta, așa că am tăcut.

Sora ei mai mică nu părea să mă simpatizeze prea tare. Ori de câte ori ne întâlneam, mă privea cu o expresie bizară, complet lipsită de sentimente – ca și cum ar fi studiat o bucată de pește uscat uitată în fundul frigiderului cine știe de când, încercând să-și dea seama dacă mai e sau nu comestibilă. Pe mine privirea ei mă făcea întotdeauna să mă simt cumva vinovat. Mi se părea că încearcă să evite exteriorul (e drept că nici nu prea avea la ce să se uite) și că-mi scrutează interiorul, până în străfunduri. Poate că aveam senzația asta pentru că, în realitate, chiar mă simțeam rușinat și vinovat.

Pe fratele ei l-am cunoscut mai târziu. Era cu patru ani mai mare decât ea, deci trebuie să fi avut mai mult de douăzeci. Nu mi l-a prezentat niciodată și nici nu aducea vorba despre el. Când se întâmpla să fie pomenit în discuție, prietena mea schimba cu multă dibăcie subiectul. Acum, când stau să mă gândesc, mi se pare puțin ciudat. Dar atunci nu-mi băteam capul. Nu mă interesa atât de mult familia ei, iar ceea ce mă atrăgea la ea era de cu totul altă natură.

Prima oară l-am întâlnit pe fratele ei spre sfârșitul toamnei anului 1965.

Era o zi de duminică. M-am dus s-o iau pe prietena mea de acasă și să ieșim în oraș. Așa făceam de obicei, spunându-le părinților că mergem la bibliotecă să învățăm. De aceea, aveam grijă să pun mereu în geantă tot felul de cărți și materiale de studiu. Ca un infractor neexperimentat care încearcă să-și creeze un alibi.

În dimineața aceea am sunat mult la ușă, dar n-a răspuns nimeni. Am așteptat puțin și am sunat din nou. În cele din urmă, dinăuntru s-a auzit un zgomot de pași venind agale. Ușa s-a deschis și în prag a apărut fratele fetei.

Era doar puțin mai înalt decât mine și mai solid. Nu era gras, ci arăta mai degrabă ca un sportiv care s-a lăsat temporar de antrenamente, din cine știe ce motiv, și a luat câteva kilograme în plus. Era lat în umeri, dar avea gâtul subțire. Părul îi era ciufulit, de parcă abia se trezise din somn. Un păr țepos, îndreptat în toate direcțiile. Îi venea peste urechi, ca și cum ar fi întârziat cu mersul la frizer vreo două săptămâni. Purta un pulover albastru închis, lărgit la gât, și niște pantaloni de trening gri, lărgiți și ei la genunchi. Era opusul prietenei mele, care întotdeauna avea părul aranjat și se îmbrăca îngrijit.

Tânărul a mijit ochii de parcă l-ar fi deranjat lumina și m-a privit câteva clipe, ca un fel de animal jigărit care a ieșit târându-se la soare, după multă vreme de hibernare.

— A, tu trebuie să fii prietenul lui Sayoko, a spus înainte să apuc eu să zic ceva.

Pe urmă și-a dres glasul. Avea o voce somnoroasă, dar simțeam în ea o fărâmbă de interes.

— Da, i-am răspuns, prezentându-mă. Era vorba să vin aici la ora unsprezece.

— Dar Sayoko nu e acasă.

— Nu e acasă?

— Nu. O fi plecat undeva. Aici nu e.

— Dar așa stabiliserăm, să vin la unsprezece s-o iau de acasă.

— Da? a zis el ridicând ochii spre perete ca și cum ar fi vrut să se uite la un ceas.

Doar că pe acel perete nu exista nici un ceas. Era doar peretele, zugrăvit în alb. Neavând încotro, a întors privirea spre mine.

— Așa o fi, cum zici tu, dar uite că nu e acasă.

Nu știam cum să procedez în continuare. Tânărul părea și el încurcat. A căscat, fără grabă, și s-a scărpinat în cap. Făcea toate mișcărilor încet și chibzuit.

— Nu e nimeni acasă. Când m-am trezit, acum puțină vreme, eram singur. Nu știu unde au plecat toți.

Eu tăceam.

— Tata s-a dus probabil să joace golf. Surorile mele or fi ieșit pe undeva să se distreze. Dar mă miră că nici mama nu e acasă. Asta se întâmplă rar.

N-am comentat nimic. Nu era familia mea.

— Dar, dacă așa ai stabilit cu Sayoko, înseamnă c-o să se întoarcă în curând, a continuat el. Poți să intri și s-o aștepti.

— N-aș vrea să deranjez. Am să mă plimb puțin prin zonă și mă întorc, i-am răspuns.

— Nu e nici un deranj, a spus el fără ezitare. Mai mult m-ar deranja dacă ai mai suna o dată la ușă și ar trebui să vin iar să-ți deschid. Hai, intră!

Nemaiavând încotro, am intrat în casă. Tânărul m-a condus în sufragerie. Acolo era canapeaua pe care stătuserăm îmbrățișați, eu și prietena mea, în acea după-amiază de vară. M-am așezat pe canapea, iar fratele ei pe un fotoliu, în fața mea. Apoi a căscat din nou, fără grabă.

— Deci tu ești prietenul lui Sayoko, a repetat ca și cum ar fi vrut să înlăture orice urmă de îndoială.

— Da.

— Nu prietenul lui Yūko.

Am clătinat din cap. Yūko era sora lor mai tânără și mai înaltă.

— E interesant să fii prietenul lui Sayoko? m-a întrebat cu o privire curioasă.

Nu știam ce să-i răspund, așa că am tăcut. A tăcut și el, așteptând răspunsul meu.

— E distractiv, am zis în cele din urmă, sperând să fi găsit cuvintele potrivite.

— Distractiv, dar nu interesant?

— Nu asta voiam să spun... m-am bâlbâit eu, apoi m-am oprit.

— Lasă, nu contează. Distractiv, interesant... cam tot aia e. Spune-mi, ai mâncat de dimineață?

— Da, am mâncat.

— Eu m-aș duce să-mi fac niște pâine prăjită. Vrei și tu?

— Nu, mulțumesc.

- Sigur nu vrei?
- Sigur. Mulțumesc.
- Nici cafea?
- Nici.

Cafea aș fi băut, dar nu voiam să dezvolt o relație cu familia prietenei mele – mai ales când ea nu era acasă.

Fratele ei s-a ridicat fără un cuvânt și a ieșit din cameră. Se dusesese probabil în bucătărie să-și pregătească micul dejun. Din fundul casei se auzea vag clinchet de veselă. Eu stăteam pe canapea, cu spatele drept și palmele așezate politicos pe genunchi, chiar dacă nu era nimeni să mă vadă, așteptând în liniște să se întoarcă prietena mea. Ceasul arăta ora unsprezece și un sfert.

M-am concentrat, încercând să-mi amintesc dacă într-adevăr stabiliserăm să ne întâlnim la ea acasă la unsprezece. Da, cu siguranță. Chiar în ajun vorbiserăm la telefon, confirmând ziua și ora. Iar prietena mea nu era genul de fată care să uite dintr-odată o promisiune sau să n-o mai respecte. Era straniu și faptul că, în acea dimineață de duminică, lipsea de acasă toată familia, mai puțin fratele cel mare.

Neștiind ce să cred, stăteam cuminte, în tăcere, așteptând să treacă timpul. Dar timpul abia se târa. Din când în când mai răzbătea câte un sunet din bucătărie. Apa curgând la robinet, clinchetul unei linguri cu care se amesteca ceva, ușa unui dulăpior deschizându-se, apoi închizându-se la loc. Fratele prietenei mele era pesemne genul de om care nu putea face nimic fără zgomot. Dar, în rest, nu se auzea nici un sunet. Nu bătea nici vântul, nu lătrau câinii. Liniștea mi se strecura în urechi și le înfunda, ca un noroi invizibil. A trebuit să înghit de mai multe ori ca să mi le desfund.

Mi-ar fi plăcut să pot asculta niște muzică. „A Summer Place”, „Edelweiss”, „Moon River”... orice. Nu eram pretențios. Putea fi orice gen de muzică. Dar nu îndrăzneam să mă ating, fără permisiune, de combina stereo a familiei. M-am uitat de jur-împrejur căutând ceva de citit, însă n-am zărit nici ziare, nici reviste. Am scotocit și în geantă. Din păcate, tocmai în acea

zi uitasem cartea. Întotdeauna îmi puneam în geantă și cartea pe care o citeam la momentul respectiv.

Singurul lucru de răsfoit pe care-l aveam la mine era manualul auxiliar de literatură. L-am scos din geantă fără prea mare entuziasm și am început să-l frunzăresc. Nu eram ceea ce s-ar numi un „cititor pasionat”, care parcurge cărțile metodic, mereu atent la conținut, dar mă plictiseam foarte tare fără ceva de citit. Nu puteam să stau liniștit, fără să fac nimic. Ori frunzăream ceva, ori ascultam muzică. Când n-aveam vreo carte la îndemână, citeam orice-mi pica sub ochi, chiar dacă era cartea de telefon sau manualul de utilizare al unui fier de călcat cu aburi. Prin comparație, suplimentul manualului de literatură era cât se poate de bun.

Am deschis cartea la nimereală și am citit niște fragmente de nuvele și eseuri. Erau și câteva texte de autori străini, însă majoritatea erau opere ale celor mai cunoscuți scriitori japonezi moderni – Ryūnosuke Akutagawa, Jun'ichirō Tanizaki sau Kōbō Abe. La sfârșitul fiecărui text – care putea fi o scriere scurtă sau un fragment dintr-o lucrare mai lungă – erau câteva întrebări. Multe dintre ele nu aveau sens, asta însemnând că puteai determina logic doar cu mare greutate (sau deloc) dacă răspunsul e corect sau nu. Cred că nici autorii întrebărilor n-ar fi putut stabili răspunsurile corecte.

De exemplu, „Ce puteți discerne, în acest text, despre atitudinea autorului față de război?” sau „Ce efect simbolic se creează atunci când autorul descrie creșterea și descreșterea lunii?”. La asemenea întrebări poți răspunde aproape orice. Dacă ai spune că descrierea lunii e doar o descriere și că nu creează nici un efect simbolic, nimeni n-ar putea obiecta că răspunsul e greșit. Firește, există și multe răspunsuri rezonabile, dar eu personal nu cred că farmecul literaturii constă în a te face să răspunzi rezonabil.

Cu toate astea, încercam să-mi omor timpul răspunzând mental la fiecare întrebare din manual. De multe ori, îmi veneau în minte – mintea mea în plină dezvoltare, care se lupta zi de zi să atingă independența psihologică – mai mult

răspunsuri care s-ar fi încadrat în categoria „nici rezonabile, dar nici complet greșite”. Probabil că și această tendință era una dintre cauzele notelor mele nu foarte strălucite de la școală.

În timp ce eu mă îndeletniceam cu treaba asta, fratele prietenei mele s-a întors în cameră. Părul îi era tot ciufulit, dar, poate pentru că luase micul dejun, nu mai avea ochii cârpiți de somn. Își adusese o cană de cafea, mare și albă. Pe ea era imprimată imaginea unui avion biplan german din Primul Război Mondial, cu două mitraliere în fața cockpitului. Era probabil cana lui personală. Nu mi-o puteam închipui pe prietena mea bând ceva din cana asta.

— Sigur nu vrei și tu cafea? m-a întrebat.

Am clătinat din cap.

— Sigur. Mulțumesc.

Avea firimituri pe piept și pe genunchi. Pesemne că-i fusese foarte foame și înfulecase pâinea prăjită fără să-i mai pese de firimituri. Era ceva ce sigur ar fi deranjat-o pe prietena mea, întotdeauna atât de curată și îngrijită. Și mie, la rândul meu, îmi plăcea să fiu curat și îngrijit. Cred că de asta ne și înțelegeam atât de bine.

Fratele prietenei mele a ridicat ochii spre perete. De data asta, chiar era un ceas acolo. Limbile arătau aproape unsprezece și jumătate.

— Nu s-a întors, nu? Pe unde o fi? a spus el. Eu n-am răspuns nimic.

— Ce citești? m-a întrebat arătând cu degetul spre carte.

— Un manual auxiliar de literatură japoneză.

— Seriooos? a zis înclinând puțin capul. Și e interesant?

— Nu foarte, dar n-aveam la mine altceva.

— Pot să mă uit și eu?

I-am întins cartea peste măsuța joasă. A luat-o cu mâna dreaptă fiindcă în stânga ținea cana. M-am temut să nu verse cafeaua pe carte. Mi se părea că e cât pe ce. A pus cana pe masa de sticlă, cu zgomot, a luat cartea cu ambele mâini și a început s-o răsfoiască.

— Și unde ai ajuns acum?

— Tocmai citeam *Roți zimțate* de Akutagawa. Nu e toată povestirea, doar un fragment.

A stat puțin să se gândească.

— Nu cred c-am citit-o. Îmi amintesc că am citit *Kappa*, demult. *Roți zimțate* e o poveste sumbră, nu?

— Da. A scris-o chiar înainte să moară.

— Akutagawa s-a sinucis, nu-i așa?

— Da.

Akutagawa și-a curmat zilele la treizeci și cinci de ani, cu un pumn de barbiturice. *Roți zimțate* a fost publicată postum, în 1927. Așa scria în manualul meu auxiliar. Povestirea era considerată un fel de testament al autorului.

— Hmmm, a făcut fratele prietenei mele. Nu vrei să-mi citești puțin din ea?

L-am privit uimit.

— Să citesc eu?

— Da. Dintotdeauna mi-a plăcut să-mi citească cineva. Eu nu mă descurc așa bine cu cititul.

— Dar nu mă pricep deloc să citesc cu voce tare.

— Nu contează, poți să citești și prost. E suficient să pornești de undeva și să continui. Oricum, n-avem altceva de făcut.

— E o poveste cam deprimantă.

— Câteodată îmi place să ascult și așa ceva. Cui pe cui se scoate, cum se zice.

Mi-a întins cartea înapoi peste măsuță, a apucat din nou cana cu avionul pe al cărui fuzelaj era pictată crucea germană și a sorbit o gură de cafea. Apoi s-a afundat în fotoliu, așteptând să înceapă.

Și uite-așa am ajuns să citesc din Akutagawa, în acea dimineață de duminică, pentru plăcerea fratelui cam ciudat al prietenei mele. La început am fost mai ezitant, dar pe parcurs m-am entuziasmat. Fragmentul pe care l-am citit era ultima parte, „Avionul”. Manualul includea și capitolul „Lumini roșii”, dar eu am citit doar „Avionul”. Erau în total vreo opt pagini, care se încheiau cu fraza: „Nu-i nimeni, chiar nimeni care să

mă sugrume în somn, să mă scape de chin?”⁸. Imediat după ce a scris-o, Akutagawa s-a sinucis.

Terminasem de citit, dar familia încă nu se întorsese. Telefonul nu sunase, și nici nu se auzea vreo cioară croncănind pe afară. Totul era cufundat în tăcere. Razele soarelui de toamnă se strecurau în camera de zi printre perdelele din dantelă. Doar timpul înainta încetșor, dar sigur. Fratele prietenei mele stătea cu brațele încrucișate și ochii închiși, parcă savurând ultimele cuvinte citite:

„Nu mai am putere să scriu. Nu mai vreau să trăiesc, perpelindu-mă așa. Nu-i nimeni, chiar nimeni care să mă sugrume în somn, să mă scape de chin?”⁹.

Lăsând la o parte gusturile literare, un lucru era sigur: nu era genul de text potrivit pentru o lectură de duminică. Am închis cartea și m-am uitat la ceasul de perete: tocmai trecuse de ora douăsprezece.

— Cred că a fost o neînțelegere. Ar fi mai bine să plec, am spus dând să mă ridic de pe canapea.

Încă de mic, mama mă învățase că nu e frumos să rămâi într-o vizită când vine ora prânzului. Bun sau rău, sfatul devenise deja un reflex pentru mine.

— Dacă tot ai venit până aici, mai stai jumătate de oră, a spus tânărul. Dacă nu se întoarce până atunci, poți pleca.

Rostise cuvintele foarte limpede. M-am așezat din nou pe canapea, cu mâinile frumos pe genunchi.

— Te pricepi la citit cu voce tare, a continuat el, părând sincer impresionat. Nu ți-a mai zis nimeni?

Am clătinat din cap. Nimeni nu-mi mai spusese așa ceva.

— Dacă nu înțelegi conținutul, nu poți citi atât de bine. Ultima parte mi-a plăcut mult.

— Da? am răspuns eu vag.

Am simțit că roșisem un pic. Consideram că mă lăudase nemeritat și eram stânjenit. Dar nu aveam încotro și trebuia să petrec următoarele treizeci de minute făcând conversație cu el. Părea că-i face bine să mai schimbe o vorbă cu cineva.

Și-a împreunat palmele ca și când s-ar fi rugat, apoi a zis, din senin:

— Poate o să ți se pară ciudată întrebarea mea, dar ți s-a întâmplat vreodată să ai goluri de memorie?

— Goluri de memorie?

— Da. Adică să nu-ți mai aduci deloc aminte ce ai făcut între momentul X și momentul Y.

Am clătinat din cap.

— Nu cred să fi avut vreodată.

— Îți amintești tot ce-ai făcut, cronologic?

— Cred că da, mai ales dacă e vorba de lucruri recente.

— Hmm, a mormăit scărpinându-se la ceafa. Apoi a reluat: Presupun că așa e normal.

Am tăcut, așteptând să continue.

— Eu, să-ți spun drept, m-am pomenit de multe ori că mi-a dispărut memoria. De exemplu, nu-mi aduc aminte nimic între ora trei după-masa și șapte seara. Și n-am nici cea mai vagă idee unde am fost și ce am făcut în intervalul ăla de patru ore. Nu se întâmplă pentru că aș fi făcut ceva ieșit din comun, că m-aș fi lovit la cap sau că m-aș fi îmbătat. Fac lucruri obișnuite, de zi cu zi, și dintr-odată mi se șterge memoria. Nu pot să prevăd când urmează să se întâmple și nici cât o să dureze pana de memorie. Poate să țină câteva ore sau câteva zile.

— Așa? am murmurat eu ca să vadă că-l urmăresc.

— Imaginează-ți că ai înregistrat pe o casetă o simfonie de Mozart. Când vrei s-o asculți, te pomenesci că, de la mijlocul părții a doua, sare direct la mijlocul părții a treia și că ce ar fi trebuit să fie între ele a dispărut. Când spun „a dispărut” nu mă refer la faptul că au rămas pe bandă câteva minute de tăcere. Pur și simplu lipsește o bucată. Ca și cum după ziua de azi ar urma poimâine, înțelegi?

— Oarecum, am răspuns ezitând.

— În cazul muzicii e neplăcut, ce-i drept, dar nu pățești nimic. În viața reală, însă, e o mare problemă. Cred că-ți dai seama.

Am încuviințat din cap.

— Ca și cum ai merge pe partea cealaltă a lunii și te-ai întoarce cu mâna goală.

Am încuviințat din nou, deși nici analogia asta nu-mi era prea limpede.

— Golurile astea de memorie sunt provocate de factori genetici. Cazurile clare, cum e al meu, sunt foarte rare. Cam unul la câteva zeci de mii. Așa ne naștem. Și sunt și unele deosebiri, de la om la om. În clasa a treia de gimnaziu, m-a dus mama la spital și m-a consultat un medic neurolog. Afecțiunea mea are și un nume, lung și complicat. Nu-l mai țin minte. M-am tot întrebat cine l-o fi inventat.

S-a oprit puțin, după care a reluat:

— În orice caz, e o afecțiune în care succesiunea amintirilor o ia razna. O parte din ele – sau, ca să revenim la exemplul dinainte, anumite bucăți din simfonia lui Mozart – ajung în sertarul greșit și, odată ce se întâmplă asta, e foarte greu să le mai găsești. De cele mai multe ori, e chiar imposibil. Așa mi s-a explicat. Nu este o afecțiune atât de gravă încât să mă omoare sau să mă facă să-mi pierd treptat mințile, dar e destul de neplăcut în viața de zi cu zi. Mi-au spus numele bolii și mi-au dat niște pastile, dar n-au nici un efect. Sunt doar placebo.

Fratele prietenei mele s-a oprit și m-a cercetat atent, vrând parcă să se asigure că înțeleg. Se uita la mine cum te uiți de afară într-o casă, prin geam. Apoi a spus:

— Acum nu mi se mai întâmplă decât o dată sau de două ori pe an, dar nu frecvența contează. Chiar și rar, e foarte incomod pentru persoana în cauză, iar faptul că nu știi când se întâmplă e și el neplăcut. Cred că-ți poți închipui.

— Da, am răspuns eu vag.

Abia reușeam să-i urmăresc povestea ciudată, spusă repezit.

— De exemplu, dacă eu, când am golul de memorie, iau un ciocan mare și-i dau în cap unui om pe care nu-l suport, sigur n-am să scap doar cu „of, ce neplăcut!”.

— Cu siguranță!

— Fără doar și poate ar apărea și poliția, iar dacă le-aș spune „știți, mi s-a șters brusc memoria”, sigur nu m-ar crede.

Am mormăit o încuviințare.

— În realitate, cunosc mulți oameni pe care nu-i suport. Care mă scot din minți. Tatăl meu e unul dintre ei. Când sunt lucid, în nici un caz nu mă gândesc să-i dau cu ceva în cap. Mă controlez. Dar n-am idee ce-aș putea face când am golul de memorie.

Am înclinat capul, fără să-mi exprim vreo opinie.

— Doctorul mi-a spus că nu există pericolul ăsta. Nu e ca și cum ar prelua altcineva controlul asupra acțiunilor mele în perioadele pe care nu mi le amintesc. Nu capăt dublă personalitate, nici nu mă transform, ca în *Dr. Jekyll și Mr. Hyde*. Am să fiu același dintotdeauna și o să mă comport cum mă comport eu de obicei. Doar înregistrarea acțiunilor o să sară de la mijlocul părții a doua direct la mijlocul părții a treia. Deci e imposibil, în intervalul ăla, să pun mâna pe un ciocan și să pocnesc pe cineva. Întotdeauna reușesc să am autocontrol și, în mare măsură, mă port obișnuit. Mozart nu se transformă în Stravinski. Rămâne Mozart, doar o bucată din simfonia lui se rătăcește în sertarul greșit.

Aici s-a oprit și a mai luat o înghițitură de cafea din cana cu avionul biplan. Aș fi băut și eu o gură.

— Asta e ce mi-a spus doctorul. Dar nu știu cât de bine e să crezi tot ce-ți spune doctorul. Când eram la liceu, îmi făceam griji și eram foarte speriat ca nu cumva să-mi lovesc vreun coleg în cap, într-un episod din ăsta. La vârsta aia încă nu te cunoști bine, nu-i așa? Te simți ca și cum ai trăi în niște conduite, pe sub pământ. În plus, mai aveam și golurile ciudate de memorie. Mi-era foarte greu.

Am încuviințat în tăcere. Îi dădeam dreptate.

— Din cauza asta am ajuns să nu mai merg aproape deloc la școală, a continuat el. Cu cât mă gândeam mai mult, cu atât îmi era mai frică, și pur și simplu nu m-am mai putut duce. Mama le-a explicat profesorilor situația mea specială și, chiar dacă aveam mult prea multe absențe, am primit o derogare și am putut să absolv liceul. Probabil că și ei voiau să se vadă scăpați cât mai repede de un elev-problemă ca mine. Pe urmă

nu m-am înscris la facultate. N-aveam niște note atât de mici, și undeva tot așa fi fost admis, dar n-aveam încredere să ies din casă. De atunci numai pe-acasă stau. Cel mult scot cățelul la plimbare prin cartier. Altfel, nu ies în oraș aproape niciodată. Dar, în ultima vreme, parcă mi-e mai puțin frică. Mă gândesc că, dacă reușesc să mă mai liniștesc, poate chiar o să mă înscriu la facultate...

Fratele prietenei mele s-a oprit din povestit. Tăceam și eu. Nu știam ce să spun. Acum înțelegeam de ce prietena mea evita să aducă vorba despre el.

Tânărul mi s-a adresat iar:

— Îți mulțumesc că mi-ai citit. Mi-a plăcut mult *Roata zimțată*. E într-adevăr o povestire sumbră, dar unele cuvinte mi-au mers la inimă. Sigur nu vrei o cafea? Imediat se face!

— Nu, mulțumesc. Acum chiar e vremea să mă duc acasă.

S-a uitat la ceas.

— Mai stai până la douăsprezece și jumătate și, dacă nu vine nimeni, poți pleca. Eu mă duc sus, în camera mea. Te descurci tu singur.

Am încuviințat din cap.

— E interesant să fii prietenul lui Sayoko? m-a întrebat el iar.

— E interesant, i-am confirmat eu.

— Ce anume e interesant?

— Sunt o mulțime de lucruri pe care nu le știu despre ea, am răspuns eu cât se poate de onest.

— Hmm, a mormăit. Cred că ai dreptate. E sora mea mai mică, avem același sânge și același bagaj genetic, iar de când s-a născut trăim sub același acoperiș, dar sunt multe lucruri pe care nu le înțeleg la ea nici acum. Nu știu – cum să spun? – ce o determină să meargă înainte. M-aș bucura să afli tu, în locul meu. Deși poate că sunt unele lucruri pe care e mai bine să nu încerci să le înțelegi.

S-a ridicat din fotoliu, cu cana în mână.

— Îți urez succes, mi-a spus, apoi a fluturat din mâna liberă și a ieșit din cameră.

— Mulțumesc! i-am răspuns.

Trecuse de douăsprezece și jumătate. Pentru că nu erau semne că cei ai casei s-ar întoarce curând, m-am dus în vestibul și m-am încălțat la loc cu adidașii. Apoi am luat-o pe jos, pe lângă păduricea de pini, până la gară, m-am urcat într-un tren și m-am întors acasă. Era o după-amiază de toamnă ciudat de liniștită.

Pe la ora două m-a sunat prietena mea. „*Duminica viitoare* trebuia să vii, nu astăzi”, mi-a spus. Nu eram foarte convins, dar ea era atât de categorică, încât am presupus că avea dreptate. Încurcasem eu borcanele. Și săptămânile. I-am cerut scuze sincer.

Însă nu i-am pomenit de faptul că, în timp ce o așteptasem să se întoarcă, avusesem o conversație cu fratele ei mai mare. De fapt, nici nu fusese o conversație, fiindcă eu doar îl ascultam. M-am gândit că e mai bine să nu-i spun că-i citisem din Akutagawa, și nici că-mi povestise despre pierderea memoriei. Intuiam cumva că nici el nu-i spusese, și atunci, de ce aș fi făcut-o eu?

L-am reîntâlnit pe fratele prietenei mele după vreo optsprezece ani. Era jumătatea lui octombrie. Aveam treizeci și cinci de ani și locuiam la Tōkyō împreună cu soția mea. Făcusem facultatea la Tōkyō și rămăsesem să trăiesc acolo. Fiind și ocupat cu munca, ajungeam foarte rar la Kōbe.

Era o după-amiază târzie și urcam un deal din cartierul Shibuya, mă duceam să-mi iau ceasul de la reparat. Mergeam mecanic, adâncit în gânduri, când un bărbat care tocmai trecuse pe lângă mine mi-a strigat:

— Nu te supăra!

Avea un accent clar de Kansai¹⁰. M-am oprit și m-am uitat înapoi. Era un bărbat pe care nu-l cunoșteam. Poate un pic mai în vârstă decât mine. Și ceva mai înalt. Purta un sacou gros de tweed, un pulover de cașmir crem și niște pantaloni chino maro. Era tuns scurt și avea alură de sportiv. Era foarte bronzat (așa cum te bronzezi pe terenul de golf). Nu avea

trăsături foarte rafinate, dar era plăcut. Chiar arătos, să zicem. Părea un om cu educație, mulțumit de viață.

— Nu-mi amintesc cum te cheamă, dar n-ai fost, demult, prietenul surorii mele mai mici? m-a întrebat el.

L-am privit mai atent, dar tot nu-l recunoșteam.

— Sora mai mică?

— Sayoko. Cred că erați în aceeași clasă la liceu.

În clipa aceea, privirea mi-a căzut pe o mică pată de sos de roșii de pe pieptul puloverului său crem. Bărbatul era îmbrăcat foarte îngrijit și doar acea infimă pată îmi sărea în ochi. Mi-am amintit brusc de tânărul de douăzeci și unu de ani, cu ochii umflați de somn și plin de firimituri pe pieptul puloverului albastru și lărgit la guler. După atâția ani, și tot nu se dezbăraseră de obiceiul lui.

— Mi-am amintit! am spus. Ești fratele mai mare al lui Sayoko. Ne-am întâlnit o dată, la voi acasă, nu-i așa?

— Da. Mi-ai citit *Roata zimțată* a lui Akutagawa.

Am râs.

— Dar sunt uimit că m-ai recunoscut, printre atâția trecători. Mai ales că ne-am întâlnit o singură dată, demult.

— De obicei nu uit figura unui om. În plus, nici nu te-ai schimbat foarte mult.

— Tu, însă, da. Arăți parcă altfel.

— Eh, am trecut prin multe între timp. Dacă-ți amintești, am avut o perioadă foarte *dificilă*.

— Sayoko ce mai face? l-am întrebat.

A privit în lături, ca un om pus în încurcătură, și a respirat adânc, de parcă ar fi vrut să măsoare densitatea aerului din jur.

— Suntem în mijlocul drumului și e foarte aglomerat. Nu vrei să ne așezăm undeva și să stăm de vorbă liniștiți? Dacă nu te grăbești, a adăugat el.

Nu mă grăbeam.

— Sayoko a murit, a spus bărbatul încetișor.

Stăteam amândoi la o masă, într-o cafenea din apropiere.

— A murit?

— Da. Acum trei ani.

Nu-mi găseam cuvintele. Simțeam că mi se umflase limba în gură și nu mai puteam articula. Am încercat să-mi înghit saliva, dar n-am putut.

Ultima oară când ne-am întâlnit avea douăzeci de ani și tocmai își luase permisul de conducere. Mă luase în mașina tatălui ei, o Toyota Crown Hardtop, și ieșiserăm la o plimbare spre vârful Muntelui Rokkō. Conducea încă destul de stângaci, dar îi citeam pe față plăcerea de a ține volanul în mâini. La radio era, bineînțeles, o melodie a formației Beatles. Îmi amintesc limpede: era „Hello, Goodbye“. „You say, «Goodbye» and I say, «Hello, hello, hello»...“ Așa cum spuneam, pe atunci muzica lor era pretutindeni, ca tapetul lipit zdravăn pe toți pereții.

Nu reușeam să accept faptul că fata murise și se prefăcuse în cenușă, că plecase de tot de pe lumea asta. Nu știu cum să mă exprim – mi se părea cu totul ireal.

— Cum s-a întâmplat? am întrebat cu voce răgușită.

— S-a sinucis, mi-a răspuns fratele ei, cumpănind bine cuvintele. La douăzeci și șase de ani s-a căsătorit cu un coleg de la compania de asigurări unde lucra și au avut doi copii. Pe urmă s-a sinucis. Avea doar treizeci și doi de ani.

— Lăsând în urmă copii?

Fratele prietenei mele a încuviințat din cap.

— Cel mare e băiat, cea mică, fetiță. Au rămas în grija tatălui. Câteodată mai merg să-i vizitez. Sunt niște copii foarte buni.

Tot nu puteam accepta realitatea. Fata asta, prietena mea de odinioară, se sinucisese, lăsând în urmă doi copii?

— Dar de ce?

Bărbatul a clătinat din cap.

— Nimeni nu știe de ce. Nu părea să treacă printr-o perioadă dificilă, nici să aibă depresie. N-avea nici probleme de sănătate, cu soțul se înțelegea foarte bine, iar pe copii îi adora. N-a lăsat nici bilet de adio. A tot pus deoparte din pastilele de dormit pe care i le recomandase doctorul și le-a luat pe toate odată. A fost

ceva premeditat. Se hotărâse de la bun început să moară și, vreme de șase luni, a adunat pastilele, una câte una. Nu s-a sinucis așa, dintr-un impuls de moment.

Am tăcut mult timp. Tăcea și el. Eram fiecare cufundați în propriile gânduri.

În acea zi m-am despărțit de prietena mea, în cafeneaua unui hotel din vârful Muntelui Rokkō. Eu intrasem la o facultate din Tōkyō și acolo mă îndrăgostisem de o fată. Când i-am mărturisit asta foarte deschis prietenei mele din liceu, n-a zis mai nimic. Doar s-a ridicat, și-a luat geanta și a plecat, fără o privire înapoi.

M-am întors singur, coborând de pe munte cu telecabina. Presupun că ea s-a întors la volanul mașinii ei albe, Toyota Crown. Era o zi splendidă, cu cer senin, și-mi amintesc că de la geamul telecabinei se vedea panorama orașului Kōbe. Era un peisaj superb. Dar nu mai era orașul pe care-l știam eu.

Atunci am văzut-o ultima oară pe Sayoko. Pe urmă a absolvit și ea facultatea, s-a angajat la o mare companie de asigurări, s-a căsătorit cu un coleg de serviciu, a născut doi copii și, în cele din urmă, și-a luat zilele, cu un pumn de somnifere.

Mă gândesc că, mai devreme sau mai târziu, tot aveam să ne despărțim. Dar îmi amintesc cu nostalgie de anii pe care i-am petrecut împreună. Fusesse prima mea prietenă și îmi plăcuse de ea. De la ea am învățat cum e un trup de femeie. Am avut împreună tot felul de experiențe noi. Am petrecut un timp minunat în doi, așa cum numai niște adolescenți pot face.

Îmi e greu s-o spun acum, dar clopoțelul special din adâncul urechilor mele n-a răsunat niciodată în prezența ei. Oricât îmi încordam auzul, nu-i deslușeam clinchetul. Din păcate. Însă fata pe care am întâlnit-o la Tōkyō a avut acest dar. Nu e ceva ce poți alege pe baza unor criterii logice sau morale. E ceva ce se întâmplă – sau nu – în conștiința ta sau într-un ungher din străfundul sufletului.

— Eu... a spus fratele fostei mele prietene, nu m-am gândit niciodată că Sayoko s-ar putea sinucide. Chiar dacă toți

oamenii din lumea asta și-ar fi luat zilele, tot n-aș fi crezut că ea ar face la fel. Uite că m-am înșelat. Nu mi s-a părut că ar fi trăit vreo mare deziluzie sau că ar fi purtat ceva întunecat în suflet. Sincer să fiu, mi s-a părut întotdeauna un pic superficială. Nu i-am acordat prea mare atenție nici când eram mici, și cred că nici ea mie. Poate că nu eram pe aceeași lungime de undă... Cu sora noastră cea mică m-am înțeles mai bine. Dar acum simt că i-am fi făcut un lucru îngrozitor lui Sayoko și mi se rupe sufletul. Poate că n-am cunoscut-o suficient de bine. Poate că n-am înțeles-o. Poate că eram preocupat numai de problemele mele. Un om ca mine nu are puterea de a salva vieți, dar ceva, puțin, ar fi trebuit să mă străduiesc să înțeleg. Acel *ceva* care a condus-o spre moarte. Gândul ăsta e foarte greu de suportat acum. Am fost foarte arogant și egoist, iar azi, când privesc în urmă, mă doare foarte tare.

Ce i-aș fi putut răspunde? Probabil că nici eu n-o înțelesesem deloc pe sora lui. Pentru că și eu eram preocupat numai de mine.

— În *Roata zimțată*, povestirea de Akutagawa pe care mi-ai citit-o atunci, se pomenea la un moment dat faptul că un pilot care respirase mai multă vreme aerul de la mare altitudine nu mai suporta aerul de jos, de pe pământ... „boala avionului” parcă se numea. Nu știu dacă boala asta există cu adevărat, dar îmi amintesc și acum pasajul.

— Mai ai probleme cu memoria? l-am întrebat, mai mult ca să deviem conversația de la Sayoko.

— A, problema mea de atunci, a făcut el mijind puțin ochii. E foarte ciudat, dar la un moment dat a dispărut complet. Doctorii mi-au spus că e o boală genetică și că va evolua cu timpul, fără șansă de vindecare, dar uite că m-am vindecat! De parcă a ieșit dintr-odată diavolul din mine.

— Mă bucur! i-am spus.

Chiar mă bucuram pentru el.

— La puțină vreme după vizita ta, am constatat că nu mi se mai întâmplă să am goluri de memorie. N-am mai pățit-o niciodată de atunci. Și așa, treptat, am început să mă liniștesc,

am intrat la o facultate decentă, am absolvit-o fără probleme și am preluat afacerea tatălui meu. Am avut o întârziere de câțiva ani, dar acum pot să spun că sunt și eu în rândul lumii.

— Mă bucur! am repetat. Deci până la urmă nu l-ai mai pocnit pe tatăl tău cu un ciocan în cap.

— Vai, ții minte toate prostiile! a zis râzând. Dar uitate, deși eu mai vin din când în când la Tōkyō cu treburi, mi se pare atât de ciudat că ne-am întâlnit într-un oraș așa de mare! Prea s-au potrivit lucrurile și mi-e greu să cred că a fost o simplă coincidență.

— Așa cred și eu, am spus.

— Și tu ce mai faci? Ai locuit aici în toți anii aceștia?

— M-am însurat imediat după terminarea facultății și am rămas la Tōkyō. Acum trăiesc scriind tot felul de chestii.

— Scrii?

— Da, într-un fel.

— Serios? Oricum, îmi aduc aminte că citeai foarte frumos cu voce tare, a zis bărbatul convingător. Dacă-mi dai voie să-ți spun ce cred – și sper să nu fie o povară pentru tine – cred că Sayoko pe tine te-a plăcut cel mai mult întotdeauna.

N-am răspuns. Și nici el n-a mai spus nimic.

Pe urmă ne-am despărțit. Eu m-am dus să-mi iau ceasul de la reparat, iar fratele prietenei mele de odinioară a luat-o încetișor pe panta care cobora spre stația Shibuya. Curând, silueta lui, cu haina de tweed, a fost înghițită de mulțime.

Nu ne-am mai întâlnit niciodată. Soarta ne adusesese împreună a doua oară. La distanță de șase sute de kilometri și la aproape douăzeci de ani de la prima întâlnire, stătuserăm iar de o parte și de alta a unei măsuțe, bând cafea și discutând. Doar că de data asta nu era o simplă conversație la cafea. În discuția noastră se strecurase ceva mai profund și mai semnificativ pentru viețile noastre. Însă era doar un mic indiciu oferit de soartă. Nimic mai mult, nu era ceva care să ne lege în mod organic.

Întrebare: Ce aspecte ale vieților celor doi protagoniști sunt

sugerate, simbolic, de conversația lor, în cele două instanțe în care s-au întâlnit?

N-am mai întâlnit-o nici pe fata aceea frumoasă care ținea la piept albumul *With the Beatles*. Oare încă pășește grăbită pe coridorul întunecos al școlii, în anul 1964, cu poalele fustei fluturându-i în mers? Având și acum tot șaisprezece ani, oare mai strânge la piept, ca pe o comoară de preț, discul cu acea copertă superbă, cu chipurile lui John, Paul, George și Ringo în penumbră?

Poeme pentru Yakult Swallows

Trebuie să vă spun de la bun început: ador baseballul. Îmi place să merg pe stadion și să văd meciurile desfășurându-se aievea, sub ochii mei. Îmi pun șapca de baseball pe cap și-mi iau cu mine și mănușa, în caz că prind mingea, fie de la vreo aruncare greșită, dacă am un loc lângă terenul interior, fie de la un *home run*, dacă stau lângă terenul exterior. Nu prea mă pasionează să urmăresc meciurile transmise în direct. La televizor, mereu am senzația că se pierde ceva esențial. Dacă ar fi să fac o analogie cu sexul... ba nu, mai bine nu. În orice caz, când urmăresc un meci la televizor, nu-mi freamătă sufletul ca pe stadion. Așa simt eu. Dar n-aș putea să vă dau o listă cu toate motivele, clar explicate.

Concret, eu țin cu echipa Yakult Swallows. Nu se poate spune că sunt un suporter înflăcărat sau dedicat, dar le sunt fidel. Îi susțin de mulți ani. Încă de pe vremea când echipa se numea Sankei Atoms, mergeam des pe stadionul Jingū. De asta și locuiam în apropiere. De fapt, așa stau lucrurile și acum. Ori de câte ori a trebuit să-mi caut locuință în Tōkyō, condiția principală a fost amplasarea la mică distanță de stadion, așa încât să pot ajunge mergând pe jos. Am, bineînțeles, și câteva rânduri de tricouri și șepci ale echipei.

Stadionul Jingū a fost dintotdeauna un loc modest și liniștit, care nu se poate lăuda că atrage mulți spectatori. Ba chiar e aproape întotdeauna pustiu. Doar în cazuri absolut excepționale e plin și nu mai găsesc bilet atunci când vreau să văd un meci. Când spun „cazuri absolut excepționale” mă gândesc la situații de genul eclipselor de lună, sau la dățile când întâlnesc în parcul din apropierea casei un motan prietenos în trei culori. Cam atât de des se întâmplă. Mie, încă din copilărie, mi-a displicut aglomerația.

Bineînțeles, n-am devenit fan al echipei Yakult Swallows fiindcă stadionul lor e mereu pustiu. Ar fi fost foarte trist pentru echipă. Bieții băieți de la Yakult, bietul stadion!

Sectoarele rezervate suporterilor echipei-oaspete se umplu întotdeauna mai repede decât cele ale suporterilor echipei-gazde. Nu cred că mai există pe lumea asta alt stadion în care lucrurile să se petreacă la fel.

De ce am devenit eu fan al unei astfel de echipe? Ce drum întortocheat am parcurs, așa încât am ajuns să țin cu Yakult Swallows? Ce galaxii am străbătut până să-mi găsesc steaua norocoasă tocmai în acel astru mic și pâlpâitor – cel pe care abia reușești să-l zărești când îl cauți seara pe cer? E o poveste foarte lungă. Dar, profitând de ocazie, mă gândesc că ar trebui să vă istorisesc câte ceva. Și, cine știe, poate că va fi un fel de scurtă dare de seamă a vieții mele.

M-am născut la Tōkyō, însă foarte curând ne-am mutat în zona Hanshin¹¹ și acolo mi-am petrecut primii optsprezece ani din viață. La Shukugawa și Ashiya. Când aveam timp liber, mă urcam pe bicicletă sau în trenurile de pe linia Hanshin și mergeam să văd câte un meci pe stadionul Kōshien. În școala primară fusesem bineînțeles membru al Asociației Prietenilor Echipei Hanshin Tigers (cine nu era membru era hărțuit la școală). Orice ar zice lumea, stadionul Kōshien este cel mai frumos stadion din Japonia. Ținând biletul strâns în mână, treceam de poarta acoperită cu iederă și urcam cu pași grăbiți scările de ciment slab luminate. Când vedeam în fața ochilor peluza naturală a terenului exterior și marea de verdeață proaspătă care se întindea înaintea mea, îmi simțeam pieptul fremătând, de parcă o echipă de pitici foarte energici se antrenau la *bungee jumping* între coastele mele.

Jucătorii care-și făceau încălzirea pe teren, cu tricourile lor strălucind încă de curățenie, mingea de un alb imaculat, sunetul plăcut al bătei lovind mingea, strigătele vânzătorilor de bere, tabela de marcaj complet goală înainte de începutul meciului... o întreagă poveste aștepta să prindă viață printre strigătele de încurajare, oftaturile și semnele de nerăbdare ale suporterilor. Așa au devenit parte integrantă din mine – fără urmă de îndoială – baseballul și mersul pe stadion.

De aceea, la optsprezece ani, când am intrat la facultate și m-am mutat din regiunea Hanshin la Tōkyō, am hotărât, ca un lucru foarte firesc, să merg la meciuri pe stadionul Jingū, care era cel mai apropiat de locuința mea, și să devin suporter al echipei de acolo, Sankei Atoms. Mi se părea cea mai corectă strategie ca să mă bucur de baseball. De fapt, strict din punctul de vedere al distanței, stadionul Kōrakuen era puțin mai aproape, dar... cu toții avem niște standarde morale pe care trebuie să le respectăm.

Era anul 1968. Anul în care formația The Folk Crusaders tocmai intrase în top cu hitul „I Only Live Twice“, Martin Luther King și Robert Kennedy fuseseră asasinați, iar studenții japonezi ocupaseră piațeta din fața stației Shinjuku, într-un mare protest de Ziua Internațională împotriva Războiului. Înșirate așa, par evenimente din istoria antică, dar... În orice caz, în acel an am hotărât să țin cu Sankei Atoms. Nu știu ce m-a împins, soarta sau zodia, grupa de sânge, vreo prezicere sau vreun farmec. Dacă aveți la îndemână un calendar cu evenimente istorice, puteți adăuga într-un colț, cu litere mărunte: „1968. Haruki Murakami a devenit fan al echipei de baseball Sankei Atoms”.

Mă jur în fața tuturor zeilor cerești: în acel an, Sankei Atoms era complet la pământ. N-aveau nici un jucător remarcabil, echipa abia-și ducea traiul, stadionul era mereu pustiu, cu excepția zilelor în care aveau meci cu Tōkyō Giants. Dacă e să folosesc o expresie învechită, cam *cânta cucul* pe stadionul lor. M-am întrebat de multe ori, atunci, de ce nu-și înlocuiesc mascota, personajul Atom Braț-de-Fier¹², cu un cuc. Deși nu prea știam cum arată un cuc.

Pe vremea aceea, Tōkyō Giants îl aveau ca manager pe Tetsuharu Kawakami și străluceau, câștigând meci după meci. Stadionul Kōrakuen era mereu plin ochi. Proprietarul echipei, concernul ziarului *Yomiuri Shimbun*, se folosea de biletele la meciurile lor ca să-și sporească vânzările. Jucătorii Sadaharu Ō și Shigeo Nagashima deveniseră eroi naționali. Toți copiii de pe stradă purtau, mândri din cale afară, șepci cu însemnele

echipei Giants. N-am văzut nici un puști să poarte șapcă cu Sankei Atoms. Sau poate că cei curajoși care se încumetau să le poarte umblau numai pe străduțe lăturalnice, furișându-se la adăpostul streșinilor. Vai, unde e dreptatea pe lumea asta?

Când aveam timp liber (pe atunci eram liber mai tot timpul), mă plimbam pe jos până la stadionul Jingū și-mi încurajam în tăcere echipa favorită. Mai des pierdeau decât câștigau (pierdeau cam de două ori din trei), dar mie, fiind încă tânăr, îmi era de-ajuns să mă pot tolăni pe peluza de la terenul exterior, cu o bere în mână, cu ochii uneori pierduți în albastrul cerului, și să urmăresc meciurile. Când echipa se întâmpla să câștige, mă bucuram și savuram jocul, iar când pierdeau, îmi spuneam că „în viață e important să te obișnuiești și cu eșecurile”. Pe atunci încă nu erau gradene la terenul exterior, doar un deal cu iarbă călcată în picioare. Acolo îmi puneam ziarul (*Sankei Sports*, firește) și mă așezam sau mă culcam pe iarbă, după plac. Când ploua, se făcea cam noroi.

În 1978, când echipa a câștigat prima oară campionatul, locuiam în Sendagaya, cam la zece minute de mers pe jos până la stadion. De aceea, ori de câte ori aveam timp, mă duceam să văd meciurile. În anul acela echipa Yakult Swallows (pentru că deja își schimbase numele) a câștigat primul campionat de Liga I de la fondarea ei, cu douăzeci și nouă de ani în urmă, și, purtată de val, a ajuns să domine Japan Series¹³. A fost un an cu adevărat miraculos. Tot atunci și eu, la vârsta de douăzeci și nouă de ani, am reușit să public primul meu roman, *Ascultă cum cântă vântul*, care a primit premiul Gunzo pentru debut. De atunci m-am putut numi romancier. Știu că vi se pare o simplă coincidență, dar pentru mine lucrurile acestea sunt legate cu un fir nevăzut, de mâna destinului.

Însă toate astea s-au petrecut mult mai târziu, în acei zece ani, din 1968 până în 1977, am fost martorul unui număr imens (ba chiar astronomic, psihologic vorbind) de meciuri pierdute. Mă obișnuisem să-mi spun tot timpul: „Și azi am pierdut”. Ca un scafandru care-și deprinde corpul, treptat și cu

mare atenție, cu diferitele adâncimi ale apei, în viață avem parte de mai multe înfrângeri decât de victorii. Iar adevărata înțelepciune se dobândește nu din a ști cum să-l învingi pe celălalt, ci cum să pierzi cu grație.

De multe ori strigam spre tribunele arhipline ale suporterilor echipei Yomiuri Giants: „Niciodată n-o să pricepeți ce avantaj avem noi!” – dar, bineînțeles, n-o făceam cu voce tare.

În toți acei ani lungi și întunecați, asemănători unui tunel fără sfârșit, am stat la terenul exterior și, ca să-mi omor timpul cât urmăream meciurile, mâzgăleam pe hârtie niște poeme. Toate aveau ca sursă de inspirație lumea baseballului. Spre deosebire de meciurile de fotbal, la baseball sunt multe momente, între lovituri, când nu se întâmplă nimic. Aveam vreme să pun creionul pe hârtie și să scriu câte ceva, fără să ratez vreun punct marcat. E un joc foarte domol, la drept vorbind. Iar eu compuneam de obicei în timpul meciurilor lungi și plictisitoare pe care le pierdeam, când *pitcher-ii* se tot schimbau încercând să salveze echipa de la dezastru. (Și, vai!, cât de dese erau meciurile astea!)

Primul poem din colecția mea e acesta. Are o variantă scurtă și una lungă. Am să v-o prezint pe cea lungă, în care am adăugat mai târziu unele lucruri.

Right fielder-ul

*În acea după-amiază de mai,
Apărai partea dreaptă a terenului, pe stadionul Jingū
Right fielder-ul echipei Sankei Atoms.
Asta era misiunea ta.
Eu stăteam mai în spate, lângă terenul exterior
Și beam o bere care se cam încălzise.
Ca întotdeauna.
Batter-ul echipei adverse trimite mingea spre dreapta.
Un pop fly simplu.
Mingea se înalță mult, alene.*

*S-a oprit și vântul.
Nici soarele nu strălucește orbitor.
Mingea începe să coboare.
Tu ridici ușor brațele
Și înaintezi vreo trei metri.
OK!
Eu sorb o gură de bere
Și aștept să cadă mingea.
Mingea, cu precizie matematică,
Cade la trei metri în spatele tău.
Se aude un zgomot sec, de parcă cineva
Ar lovi cu un ciocan marginea universului.
Stau și mă-ntreb:
De ce susțin eu o asemenea echipă?
E un mister mare cât universul.*

Nu știu dacă așa ceva se poate numi chiar poem. Dacă i-aș spune poem, poeții adevărați s-ar indigna. Probabil că ar vrea să mă prindă și să mă spânzure de primul stâlp ivit în cale, ceea ce m-ar pune în mare încurcătură. Dar cum să-l numesc altfel? Dacă știți vreun termen potrivit, vă rog să mi-l spuneți și mie. Până una-alta, eu am să le zic „poeme”. Le-am adunat într-o cărticică cu titlul *Culegerea de poeme Yakult Swallows* și le-am publicat. N-aveau decât să se supere poeții adevărați. Asta se întâmpla în 1982. Adică la trei ani după debutul ca romancier (dacă puteam fi numit așa) și cu puțin înainte să termin de scris *În căutarea oii fantastice*.

Bineînțeles, cu prudența lor obișnuită, nici una dintre editurile importante nu s-a arătat cătuși de puțin interesată de poemele mele, așa că le-am publicat plătind jumătate din costuri din propriul buzunar. Din fericire, un prieten de-al meu avea o mică tipografie și le-am putut tipări ieftin. Am scos cinci sute de exemplare numerotate, legate foarte simplu, cu autograf pe fiecare dintre ele. Haruki Murakami, Haruki Murakami, Haruki Murakami... După cum era de așteptat, aproape nimeni n-a fost interesat de cartea mea. Trebuie să ai

niște gusturi foarte fistichii ca să dai banii pe așa ceva. Cred că, în total, am reușit să vând vreo trei sute de exemplare. Restul le-am împărțit prietenilor sau cunoștințelor, pe post de suvenir. Astăzi au devenit piese de colecție și se vând la niște prețuri incredibile. Niciodată nu poți ști cum au să decurgă lucrurile. Eu mai dețin doar două exemplare. Dacă-mi păstram mai multe, eram acum bogat.

Când a murit tatăl meu, după ceremonia funerară am rămas cu trei veri de-ai mei și am băut bere la nesfârșit. Doi erau veri dinspre tată (și erau cam de o vârstă cu mine), iar al treilea, dinspre mamă (și cred că era mai tânăr cu vreo cincisprezece ani). Am stat toți patru și am dat pe gât bere până târziu în noapte. N-am vrut nici un fel de gustare. Doar bere după bere. În viața mea nu mai băusem atâta. Se adunaseră pe masă vreo douăzeci de sticle mari de bere Kirin, goale. Nu știu cum de m-a ținut vezica. În plus, în toiul băutei, am mers și până la un bar de jazz din apropierea casei funerare, unde am deșertat câteva pahare mari de whisky Four Roses cu gheață.

Nici eu nu înțeleg cum de am ajuns să beau atât de mult alcool în seara aceea. Nu simțeam tristețe sau vreun gol sufletesc, în mod special. Dar nu m-am îmbătat și nici a doua zi n-am fost mahmur. Ba chiar, când m-am trezit în dimineața următoare, aveam mintea mai limpede decât de obicei.

Tatăl meu era un suporter îndârjit al echipei Hanshin Tigers. În copilăria mea, devenea îngrozitor de prost-dispus când pierdeau ai lui. I se schimba expresia feței. Dacă bea, era și mai rău. De aceea, în serile când Hanshin Tigers pierdeau, aveam grijă să nu-l calc pe nervi. Cred că și din cauza asta n-am devenit – sau n-am putut deveni – suporter al echipei Hanshin.

Relația dintre mine și tatăl meu nu era una de prietenie – ca să mă exprim elegant. Au fost o mulțime de motive pentru care, în ultimii săi douăzeci de ani de viață, până să-l răpună cancerul răspândit prin tot organismul și diabetul cronic, la vârsta de nouăzeci de ani, noi doi n-am schimbat aproape nici o vorbă. E limpede că asta nu se poate numi o „relație de

prietenie”. Spre sfârșit ne-am împăcat, deși poate că era prea târziu ca să-i putem spune „împăcare”.

Dar păstrez, bineînțeles, și o mulțime de amintiri frumoase:

Într-o toamnă, când aveam nouă ani, a venit în Japonia echipa St. Louis Cardinals și au avut un meci amical cu echipa reprezentativă a Japoniei. Era perioada de glorie a uriașului Stan Musial. Din echipa japoneză îi țineau piept doi *pitcher-i* extraordinari, Kazuhisa Inao și Tadashi Sugiura. A fost o luptă fantastică. Am mers împreună cu tata la meci, pe stadionul Kōshien. Aveam locuri la terenul interior, lângă baza întâi, chiar în față. Înainte de începerea meciului, jucătorii de la St. Louis Cardinals au dat un tur de teren, aruncând în tribune mingi de *soft tennis* cu autografe. Suporterii se ridicaseră în picioare strigând, înghesuindu-se să le prindă. Eu rămăsesem așezat, privind absent. Mic cum eram, n-aveam nici o șansă să pun mâna pe o minge cu autograf. Dar, în clipa următoare, m-am pomenit că-mi aterizează una chiar în poală. Ca picată din cer.

— Bravo! mi-a spus tata, pe jumătate uimit, pe jumătate admirativ.

Dacă stau să mă gândesc, exact la fel a reacționat și când am debutat ca romancier, la aproape treizeci de ani. Pe jumătate uimit, pe jumătate admirativ.

A fost probabil cea mai importantă și mai memorabilă întâmplare din copilăria mea. Poate chiar cea mai binecuvântată experiență. Oare și de asta am ajuns să iubesc atât de mult stadioanele de baseball? Țin minte că am dus acasă foarte mândru, ca pe o comoară, mingea albă care-mi poposise pe genunchi. Dar amintirile mele se opresc aici. Ce-am făcut cu ea? Pe unde o fi ajuns?

Poemul de mai jos face și el parte din culegere. Cred că l-am compus când Osamu Mihara a devenit managerul echipei Yakult Swallows. Din acea perioadă am cele mai vii și mai nostalgice amintiri în legătură cu echipa. Ori de câte ori mergeam pe stadion mă așteptam să se petreacă ceva

interesant și-mi simțeam inima tresăltând.

Umbra păsării

*O după-amiază de început de vară. Zi de meci.
A opta rundă, prima aruncare.
Swallows pierde cu 1 la 9 (sau așa ceva)
Al șaselea lor pitcher (sau așa ceva), de care n-am auzit,
Își face încălzirea.
Chiar atunci
Umbra deslușită a unei păsări
A străbătut baza întâi
Ajungând până la centrul
Cu iarbă bogată.
Am ridicat privirile spre cer
Dar n-am zărit pasărea.
Soarele era prea strălucitor.
N-am văzut decât o umbră
Ca un petic negru, căzut pe iarbă,
În formă de pasăre.
O fi semn bun?
O fi semn rău?
M-am gândit mult,
Dar am clătinat din cap.
Hai să fim serioși!
Ce semn bun s-ar putea arăta vreodată aici?*

Când mama a început să-și piardă memoria și nu se mai descurca singură, m-am dus în Kansai s-o ajut să facă ordine prin casă. Am rămas uimit de volumul imens de lucruri inutile – pentru că nu le puteam numi altfel – pe care le acumulase de-a lungul vremii. Cumpărase în cantități uriașe tot felul de nimicuri din care nimeni n-ar cumpăra atâtea.

De exemplu, într-o cutie de bomboane erau îndesate o grămadă de cartele. Cele mai multe erau cartele de telefon, din acelea folosite la telefoanele publice, printre care erau amestecate câteva cartele de tren pentru liniile Hanshin sau

Hankyū. Pe toate erau imprimate imagini cu jucătorii de la Hanshin Tigers. Kanemoto, Imaoka, Yano, Akahoshi, Fujikawa... Cartele de telefon? Cine mai folosește cartele de telefon în zilele noastre?

Nu le-am numărat în amănunt, dar trebuie să fi fost mai mult de o sută. Nu reușeam să pricep: nu-mi aminteam ca mama să fi fost pasionată de baseball. Dar era limpede că ea le cumpărase. Găsisem dovezi clare. Oare devenise suporter înfocat al echipei Hanshin Tigers, cu cine știe ce ocazie, și nu știam eu? Cu toate astea, nega cu tărie că ea le-ar fi cumpărat. „Ce tot spui? N-am luat eu așa ceva! Mai bine l-ai întreba pe taică-tu!”

Tata murise cu trei ani în urmă. Cum să-l mai întreb?

Așa că, deși aveam mobil, am început să umblu prin oraș căutând telefoane publice, ca să mai consum din cartelele cu Hanshin Tigers. Cu ocazia asta am ajuns să rețin și numele jucătorilor, deși cei mai mulți se retrăseseră deja din activitate sau se mutaseră la alte echipe.

Hanshin Tigers.

Pe vremuri, era la Hanshin Tigers un *outfielder*, Mike Reinbach, un bun sportiv și un om foarte plăcut. Am compus odată un poem în care el apare în rol secundar. Era de o seamă cu mine. A murit în Statele Unite, în 1989, într-un accident de mașină. În 1989 eu locuiam la Roma și lucram la un roman de mari dimensiuni. De aceea am aflat cu întârziere despre moartea lui, la treizeci și nouă de ani. Ziarele italiene, firește, n-aveau de ce să scrie despre moartea unui fost jucător de la Hanshin Tigers.

Acesta este poemul pe care l-am compus:

Fundurile outfielder-ilor

*Îmi place să studiez fundurile outfielder-ilor. Serios.
Atunci când urmăresc, din locul meu aflat lângă terenul
exterior,
Un meci care se îndreaptă lent spre înfrângere,
Ce altă distracție am*

*În afară de fundurile jucătorilor’?
Dacă știți altă variantă, spuneți-mi și mie.
V-aș putea vorbi o seară-ntreagă
Despre fesierii lor.
Fundul lui John Scott¹⁴, center fielder-ul de la Swallows,
Este de o frumusețe rară.
Tipul are picioare teribil de lungi, iar fesele
Par că-i plutesc în aer.
Ca o metaforă puternică ce-ți încântă inima.
Prin comparație cu el, left fielder-ul Wakamatsu
Are picioare teribil de scurte,
Iar când stau unul lângă celălalt,
Fundul lui Scott ajunge cam pe la bărbia lui Wakamatsu.
Cel al lui Reinbach¹⁵ de la Tigers
Are o simetrie naturală și plăcută.
Privește-l o dată
Și te-ai convins.
Posteriorul lui Shane¹⁶ de la Hiroshima Carp
Este profund gânditor și cerebral.
Contemplativ.
Lumea ar fi trebuit să-l strige pe numele lui întreg,
Scheinblum.
Măcar din respect pentru dosul lui.
Cât despre numele outfielder-ilor care n-au fund frumos
Îmi vin câteva în minte
Dar n-am să le pomenesc aici.
Or avea și ei mame și frați și soții,
Ba chiar și copii.*

Ca suporter al echipei Yakult Swallows, am urmărit o dată un meci dintre Swallows și Tigers pe stadionul Kōshien, acasă la Tigers. Se întâmplase să ajung la Kōbe cu treburi și aveam după-amiaza liberă. În stația de tren Hanshin Sannomiya am văzut un afiș care anunța meciul în acea zi și mi-am spus că oricum nu mai fusesem de mult pe acel stadion. Dacă stau să

mă gândesc, cred că trecuseră trei ani.

Pe vremea aceea managerul echipei Swallows era Katsuya Nomura. Jucătorii Furuta, Ikeyama, Miyamoto și Inaba erau în plină formă (niște vremuri fericite pentru echipă, așa spune). Poemul care urmează n-a fost inclus în volumul publicat. L-am scris mai târziu, după ce apăruse cärticica.

Nu luasem cu mine creion și hârtie la meci așa că, imediat ce m-am întors la hotel, m-am așezat și am scris repede, pe hârtia de corespondență din cameră. Sunt doar niște însemnări care, întâmplător, au luat formă de poem. Prin sertarele biroului meu de acasă am îndesate o mulțime de asemenea notițe și fragmente de text. Le păstrez, chiar dacă nu cred că o să-mi servească la ceva.

Insula din calea curenților oceanici

*În acea după-amiază de vară
În tribuna din stânga a stadionului Kōshien
Am căutat sectorul suporterilor Yakult Swallows.
Mi-a luat ceva timp să-l găsesc.
N-avea mai mult de cinci metri pătrați.
De jur-împrejur, peste tot
Erau numai fani Tigers.
Mi-am amintit de filmul lui John Ford, Fort Apache.
O mică trupă de cavalerie, condusă de încăpățânatul Henry Fonda
Era înconjurată de o mare de amerindieni,
Încolțiți, puși la zid,
Ca o insulă în calea curenților oceanici,
Bravii soldați au ridicat un steag.
Îmi amintesc cum, în școala primară,
Stăteam tot aici pe stadion, la terenul exterior
Și-l priveam jucând pe Sadaharu Ō, pe atunci licean.
A fost primăvara în care școala lui, Waseda Jitsugyō, a câștigat campionatul.
El era asul lor și a lovit în a patra rundă.*

*Amintirea de atunci e foarte limpede,
De parcă aş privi invers printr-un telescop.
Foarte departe şi foarte aproape.
Iar acum mă aflu aici,
Împresurat de indieni împodobiţi, puternici şi înfricoşători
Şi înalt un strigăt de durere, sub steagul echipei Yakult
Swallows.
Oare n-am stat prea mult înstrăinat de locul meu natal?
Pe mica insulă pustie din calea curenţilor,
Inima mea suspină.*

În orice caz, dintre toate stadioanele de pe lumea asta, mie îmi place cel mai mult să fiu pe stadionul Jingū. Ori lângă baza întâi de la terenul interior, ori în dreapta, la terenul exterior. Îmi place să ascult sunetele, să simt miresmele, să privesc cerul. Să simt adierea vântului pe piele, să beau bere rece, să mă uit la oamenii din jur. Savurez momentele petrecute pe stadion, fie că echipa mea câştigă sau pierde.

Desigur, e mai bine să câştige. E limpede. Dar valoarea şi greutatea timpului petrecut nu sunt influenţate de victorii sau înfrângeri. Timpul e acelaşi. Un minut e tot un minut, o oră e tot o oră. Trebuie să-l preţuim cum se cuvine. Să ne împăcăm cu el şi să lăsăm în urmă cât mai multe amintiri frumoase – asta e cel mai important.

Când ajung pe stadion, îmi place să mă asez pe locul meu şi, înainte de toate, să beau o bere neagră. Dar nu sunt prea mulţi vânzători care au şi bere neagră. Durează până găsesc. Când în sfârşit zăresc unul, ridic mâna şi-l strig. Vânzătorul se apropie. E un tânăr slab, care pare subnutrit. Are plete. E, cel mai probabil, un licean care strânge bani de buzunar. Vine şi mai întâi îşi cere scuze: „Îmi pare rău. N-am decât bere neagră”.

— N-ai pentru ce să te scuzi, îi răspund ca să-l liniştesc. Eu chiar aşteptam să vină cineva cu bere neagră.

— Vă mulţumesc! spune el şi zâmbeşte fericit, îmi închipui că, pe parcursul serii, va trebui să-şi ceară scuze de multe ori. „Îmi pare rău. N-am decât bere neagră.” Pentru că cei mai mulţi

spectatori vor probabil bere normală, lager.

Îi plătesc și-i urez succes.

Uneori, când scriu, mă simt și eu ca vânzătorul de bere. Îmi vine să cer iertare întregii lumi: „Îmi pare rău. N-am decât bere neagră”.

Dar asta n-are importanță. Să nu ne mai gândim la romane. Meciul e gata să înceapă. Mă rog să câștige echipa mea. În același timp (dar în secret), mă pregătesc sufletește pentru încă o posibilă înfrângere.

Carnaval

Era cea mai urâtă femeie din câte cunoscusem vreodată. Deși s-ar putea ca asta să nu fie cea mai corectă descriere. Probabil că am întâlnit multe alte femei încă și mai urâte decât ea. Însă dintre cele cu care am avut o relație de un fel sau altul și care au prins rădăcini în pământul memoriei mele, cred că pot spune că ea a fost cea mai urâtă. Sigur, aș putea folosi un eufemism, spunând „cea mai puțin frumoasă” în loc de „cea mai urâtă”, pe care cititorii – și mai ales cititoarele – l-ar accepta mai ușor. Dar am hotărât să folosesc aici termenul direct (deși oarecum mai dur), pentru că simt că acesta definește cel mai bine esența persoanei ei.

Am s-o numesc „F*”. Din mai multe motive, nu este potrivit să-i dau numele real aici. Care, bineînțeles, n-are nimic de-a face nici cu „F”, nici cu „*”

S-ar putea ca F* să citească povestea asta pe undeva. Mi-a spus de multe ori că n-o interesează decât literatura feminină scrisă de autoare încă în viață, dar nu e imposibil, prin cine știe ce împrejurare, să dea peste textul meu. Cu siguranță și-ar da seama că vorbesc despre ea. Totuși, nu cred că s-ar supăra că am spus „Era cea mai urâtă femeie din câte cunoscusem vreodată”. Mai degrabă s-ar amuza. Știa mai bine decât oricine că n-are o înfățișare atrăgătoare și chiar se pricepea să facă din urâtenia ei un avantaj.

Cred că asemenea exemple sunt destul de rare pe lumea asta. Nu sunt prea multe femei urâte care înțeleg că sunt urâte, și cu atât mai puține sunt cele care și acceptă cinstit urâtenia și o fac fără supărare. Din punctul ăsta de vedere, ea chiar era *specială*, iar trăsătura aceasta îi atrăgea pe mulți – printre care și pe mine – în jurul ei. Așa cum un magnet adună toate bucățelele de metal din jur, folositoare sau nu.

A vorbi despre urâtenie înseamnă totodată a vorbi despre frumusețe.

Am cunoscut personal și câteva femei frumoase. Toată lumea le considera frumoase și fermecătoare. Însă mie mi se părea că

nici una – sau aproape nici una – nu reușea să se bucure, sincer și necondiționat, de frumusețea ei. Foarte ciudat. Femeile frumoase din naștere sunt întotdeauna centrul atenției masculine și al invidiei feminine și sunt mereu denigrate. Primesc cadouri scumpe și bărbații roiesc în jurul lor. Așadar, de ce nu par mai fericite? De ce, uneori, par chiar deprimare?

Din câte am observat, multe dintre femeile frumoase pe care le știu sunt foarte nemulțumite, ba chiar înfuriate, de părțile lor care nu sunt frumoase – pe care oricine le are. Sunt mereu iritate și se frământă chiar și pentru imperfecțiuni mărunte. De exemplu, că au degetele mari de la picioare prea groase și cu unghiile strâmbe, sau sfârcurile inegale. O femeie pe care o cunosc, și care e deosebit de frumoasă, e convinsă că are lobii urechilor prea lungi și-i acoperă întotdeauna cu părul. Mie, personal, puțin îmi pasă dacă urechile cuiva sunt lungi sau scurte (mi le-a arătat o dată și mi s-au părut absolut normale). Deși poate că toată nemulțumirea legată de lobii urechilor era, de fapt, un mod de-a exprima altceva.

Prin comparație, nu s-ar putea spune că e mai fericită o femeie care nu e frumoasă – ba e chiar urâtă – și acceptă senină realitatea? Așa cum orice femeie frumoasă are și părți urâte, orice femeie urâtă are și părți frumoase. Dar, spre deosebire de femeile frumoase, cele urâte își acceptă liniștite imperfecțiunile. Nu ca pe un substitut, nici ca o metaforă.

Poate că este un clișeu, dar, adeseori, lumea se răstoarnă cu susul în jos, în funcție de cum este privită. După cum o rază de soare poate lumina sau umbri prin felul în care cade. Pozitivul devine negativ, negativul devine pozitiv. N-aș ști să spun dacă asta este o trăsătură esențială a mersului lucrurilor în lume sau doar o iluzie optică. În orice caz, din punctul acesta de vedere, F* era o maestră a jocului de lumini.

F* mi-a fost prezentată de un prieten, așa am ajuns s-o cunosc. Trecusem puțin de cincizeci de ani, iar ea cred că era cu vreo zece ani mai tânără. Dar, în cazul ei, vârsta nu era importantă. Înfățișarea neutraliza orice alți factori personali. În

fața lipsei ei de frumusețe (= urâteniei) păleau și vârsta, și înălțimea, și forma sau mărimea sânilor. Iar unghiile de la picioare sau lungimea lobilor urechilor treceau total neobservate.

Eram la Suntory Hall în pauza unui concert, când am întâlnit întâmplător în foaier un prieten care bea un pahar de vin împreună cu F*. În seara aceea, principala piesă din program era una dintre simfoniile lui Mahler (am uitat numărul). În prima parte se cântase *Romeo și Julieta* a lui Prokofiev. Prietenul meu m-a prezentat lui F* și, stând toți trei la un pahar, am discutat despre muzica lui Prokofiev. Toți trei veniserăm singuri la concert, iar prietenul meu o întâlnise din întâmplare pe F* aici. Între oamenii care merg singuri la concert se naște un fel de solidaritate, deși firavă.

Firește, în clipa în care am cunoscut-o pe F*, prima impresie a fost că e o femeie incredibil de urâtă. Însă, descoperind că e foarte prietenoasă și deschisă, m-am rușinat de prima reacție. Apoi, pe măsură ce stăteam de vorbă – cum să spun? — am început să mă obișnuiesc cu urâtenia ei. Înfățișarea ei nu mai avea importanță. Avea o personalitate plăcută și reușea să poarte o conversație interesantă pe orice temă. Era și inteligentă și avea gusturi muzicale alese. Când a bătut gongul anunțând sfârșitul pauzei, după ce ne-am despărțit, mi-am spus: „Dacă ar fi mai frumoasă – sau măcar dacă ar arăta *un pic* mai bine –, ar fi o femeie foarte atrăgătoare”.

Mai târziu aveam să aflu, într-un mod destul de dureros, cât de superficială era gândirea mea: personalitatea ei puternică – i-am putea spune chiar „forță de sucțiune” – avea atâta efect tocmai pentru că avea o înfățișare ieșită din comun. Dinamismul ei personal se năștea din neconcordanța dintre rafinament și urâtenia feței. F* își conștientiza forța și știa să se folosească de ea.

Mi-e foarte greu să vă explic concret cât de puțin frumos (= urât) era chipul ei. Oricât m-aș strădui, n-aș reuși să transmit fidel cititorilor trăsăturile unice ale înfățișării acestei femei. Un singur lucru este cert: nu puteai identifica vreo imperfecțiune

precisă („are aceste câteva trăsături nereușite, dar dacă ar fi îndreptate, ar arăta mult mai bine”). Luată pe bucăți, nu-i puteai găsi un defect anume. Dar, când încercai să assemblezi părțile, se năștea o urâtenie organică și deplină. (E o comparație puțin ciudată, dar procesul îmi amintea întrucâtva de zămislirea lui Venus.)

Urâtenia ei absolută nu poate fi explicată prin vorbe sau prin logică. Și, chiar dacă s-ar putea, nu prea ar avea sens. Avem două opțiuni, fie acceptăm în mintea noastră, necondiționat, că ceva „este așa”, fie nu. Ca un război în care nu se iau ostatici.

Chiar la începutul romanului *Anna Karenina*, Tolstoi afirmă: „Toate familiile fericite seamănă una cu alta, fiecare familie nefericită este nefericită în felul ei”¹⁷. Cred că același lucru se poate spune și despre frumusețea sau urâtenia unei femei. Părerea mea (strict personală!) este că femeile frumoase pot fi caracterizate, în bloc, după un singur criteriu, și anume frumusețea. Fiecare poartă pe umăr câte o maimuță frumoasă, cu blăniță aurie. Bineînțeles, pot exista mici diferențe între maimuțe – nuanța blăniței, luciul – dar toate strălucesc la fel.

Prin contrast, fiecare femeie urâtă poartă pe umăr o maimuță jigărită, dar fiecare are blana îmbâcsită în alt fel. Ele nu strălucesc deloc și nu ne orbesc ca maimuțele aurii.

Maimuța pe care o purta F* avea o varietate de expresii și o mulțime de nuanțe în blană, chiar dacă nu era deloc lucioasă. Lăsa o impresie diferită în funcție de unghiul din care era privită, de ora din zi, de vreme și direcția vântului. Altfel spus, urâtenia ei era un conglomerat de elemente urâte de toate soiurile, parcă adunate de o forță irezistibilă și cristalizate laolaltă. Maimuța i se cuibărise liniștită pe umăr, fără ezitare, și ședea foarte confortabil. De parcă fiecare cauză și efect s-ar fi îmbrățișat în centrul lumii.

Când am întâlnit-o pe F* a doua oară, deja conștientizam într-o oarecare măsură toate lucrurile astea (deși tot nu le puteam exprima clar). Îți lua timp să-i înțelegi urâtenia. Mai era nevoie și de puțină intuiție, filozofie, etică. Și de un strop de experiență de viață. După un anumit timp petrecut în

compania ei, te cuprindea un sentiment de mândrie, văzând că ai început să-ți însușești intuiția, filozofia, etica și experiențele de viață necesare.

A doua oară ne-am întâlnit tot la un concert. Sala de spectacole era mai mică decât Suntory Hall. Avusese loc recitalul unei violoniste din Franța, îmi amintesc că interpretase sonate de Franck și Debussy. Era o violonistă foarte talentată, iar cele două sonate făceau parte din repertoriul ei preferat, dar, sincer să fiu, în acea zi nu prea părea în formă. Cu toate astea, a cântat excepțional cele două piese de Kreisler de la bis.

Tocmai ieșisem de la concert și așteptam un taxi, când am auzit-o strigându-mă din urmă. De data asta era însoțită de o prietenă, micuță, subțire și frumoasă. F* putea fi considerată o femeie înaltă, fiind doar cu puțin mai scundă decât mine.

— Nu vrei să bem împreună un pahar de vin? Știu un local drăguț în apropiere, m-a invitat ea.

— Cu mare plăcere! i-am răspuns.

Nu era târziu și încă nu scăpasem de frustrarea din timpul concertului. Aveam chef să beau un pahar-două și să discut cu cineva despre muzică bună.

Ne-am așezat toți trei într-un mic bistro de pe o străduță lăturalnică din apropiere și am comandat vin și niște gustări, însă după puțină vreme prietena ei cea frumoasă a primit un telefon de acasă și a trebuit să plece imediat, pentru că pisica ei se simțea rău. Am rămas doar eu și F*. Dar nu pot spune că am fost dezamăgit, pentru că deja începusem să fiu interesat de ea. F* se îmbrăca cu mult gust. În seara aceea purta o rochie de mătase albastră, foarte elegantă. Bijuteriile erau și ele perfecte. Simple, dar atrăgeau atenția. Atunci am observat și că purta verighetă.

Am început să discutăm despre concertul de mai devreme. Eram de acord că violonista nu prea fusese în formă. Poate că se simțea rău, sau o dureau degetele, sau o nemulțumea camera de la hotel. Cine știe? Ceva i se întâmplase, în orice caz.

Când mergi des la concerte, asigti uneori și la asemenea situații.

Apoi am vorbit despre muzica preferată a fiecăruia. Amândurora ne plăceau cel mai mult recitalurile de pian. Ascultam bineînțeles și operă, simfonii sau muzică de cameră, dar recitalurile de pian erau pe primul loc. Cât despre compozițiile preferate, aveam multe în comun, spre surprinderea noastră. Nici unul nu era prea entuziasmat de Chopin. Cel puțin, nu era muzica pe care ne-am fi dorit s-o ascultăm dimineața când ne trezeam. Sonatele pentru pian ale lui Mozart erau fermecătoare, desigur, dar ne cam plictisiserăm de ele. *Clavecinul bine temperat* al lui Bach era o operă extraordinară, dar prea lungă ca să te poți cufunda în ea. Îți trebuia condiție fizică. Sonatele pentru pian ale lui Beethoven păreau câteodată prea serioase. Apoi, fuseseră deja mult prea tălmăcite și răstălmăcite (consideram noi). Lucrările pentru pian ale lui Brahms erau plăcute, dacă le ascultai ocazional, însă audiate mai des deveneau obositoare. Și plictisitoare. Cât despre Debussy și Ravel, trebuia să-ți alegi bine momentul și locul, altfel nu-ți pătrundeau în suflet.

Am căzut amândoi de acord că mai presus de toate lucrările pentru pian se ridicau câteva sonate ale lui Schubert și muzica lui Schumann. Dintre ele, dacă ar fi să alegi una, una singură, care ar fi?

— Doar una?

— Da, una, a spus F*. Acea piesă pe care ai lua-o cu tine pe o insulă pustie.

Era o întrebare dificilă. Aveam nevoie de timp de gândire.

— *Carnavalul* lui Schumann, am răspuns într-un final.

F* a mijit ochii și m-a privit o vreme. Apoi și-a pus palmele pe masă, și-a încrucișat degetele și și-a trosnit articulațiile cu zgomot. De exact zece ori. Atât de tare, încât clienții de la mesele din jur au întors capetele spre noi. Era un zgomot sec, ca și cum ai frânge pe genunchi o baghetă veche de trei zile. Nu cred că există prea mulți oameni, bărbați ori femei, care

reuşesc să-şi trosnească degetele cu atâta zgomot. Am aflat mai târziu că acesta era ticul ei când se entuziasma foarte tare. Dar atunci nu ştiam şi am crezut c-o iritasem, din cine ştie ce motiv. Să fi fost *Carnavalul* o alegere nepotrivită? Dar ce să fac? Îmi plăcuse acea lucrare a lui Schumann dintotdeauna. Chiar dacă aş fi fost în pericol să enervez pe cineva într-atât încât să-mi tragă una, n-aş fi putut minţi.

— Sigur alegi *Carnavalul*? Singura lucrare pentru pian, din toate câte s-au compus pe lumea asta, vechi şi noi, pe care ai lua-o cu tine pe o insulă pustie? m-a întrebat încruntată şi cu arătătorul ridicat, ca să puncteze vorbele.

Acum nu mai eram atât de sigur pe mine. Puteam eu să renunţ cu uşurinţă la *Variaţiunile Goldberg* ale lui Bach, la *Clavecinul bine temperat*, la sonatele târzii pentru pian ale lui Beethoven sau la fermecătorul lui *Concert nr. 3*, numai ca să păstrez muzica prea incoerentă pentru puterea noastră de înţelegere, dar frumoasă ca un caleidoscop, a lui Schumann?

Au urmat câteva momente de tăcere apăsătoare. F* şi-a strâns pumnii de două-trei ori, de parcă ar fi vrut să verifice ce-i făceau mâinile. Apoi a spus:

— Ai un gust impecabil. Şi îţi admir curajul. Mă alătur ție. Şi eu tot *Carnavalul* lui Schumann l-aş păstra.

— Serios?

— Serios. Şi mie mi-a plăcut dintotdeauna. Nu mă plictisesc niciodată să-l ascult.

Am vorbit apoi multă vreme despre *Carnaval*. Între timp, am comandat o sticlă de Pinot Noir şi am băut-o pe toată. Aşa ne-am împrietenit. Deveniserăm, să zic aşa, „prieteni de *Carnaval*”. Dar relaţia noastră n-a durat decât vreo jumătate de an.

Ne făcuserăm un fel de club privat, Clubul *Carnaval*, format doar din doi membri. Nu era limitat la doi din cauza vreunei reguli stabilite, dar nici n-a depăşit vreodată acest număr. Nu s-a întâmplat să mai apară cineva care să fie la fel de pasionat de *Carnavalul* lui Schumann ca noi doi.

Am ascultat foarte multe discuri şi CD-uri cu interpretări ale

piesei. Dacă apărea în programul vreunui concert, făceam tot posibilul să mergem împreună. Conform notițelor mele (aveam un caiet în care scriam detaliat despre fiecare concert sau înregistrare), am fost la trei concerte, cu trei pianiști diferiți, și am ascultat în total patruzeci și două de discuri și CD-uri. Pe urmă petreceam timp discutând despre fiecare interpretare. Ne-am dat seama că foarte mulți pianiști, vechi sau contemporani, înregistraseră piesa. Părea să facă parte din repertoriul preferat al tuturor. Cu toate acestea, am găsit foarte puține versiuni care să ne meargă la inimă.

O interpretare putea fi impecabilă din punct de vedere al tehnicii, însă, dacă tehnica nu se suprapunea perfect peste muzică, *Carnavalul* devenea un simplu exercițiu mecanic de digitație, pierzându-și tot farmecul. Era o piesă cu adevărat dificilă, pe care mulți pianiști obișnuiți n-ar putea-o stăpâni. N-o să pomenesc numele, dar nu sunt puțini pianiștii de renume care au realizat înregistrări mediocre ale *Carnavalului*, total lipsite de strălucire. Sunt și mulți care evită pur și simplu piesa (sau, cel puțin, asta e singura mea explicație). Vladimir Horowitz adora muzica lui Schumann și a cântat lucrările lui de-a lungul întregii sale cariere, dar n-a lăsat nici o înregistrare oficială a *Carnavalului*. La fel și Sviatoslav Richter. Și cred că nu sunt singurul care-și dorește să poată asculta într-o bună zi *Carnavalul* în interpretarea Marthei Argerich.

Ca fapt divers, aproape nici unul dintre contemporanii lui Schumann n-a înțeles cât de minunată era muzica lui. Nici Mendelssohn, nici Chopin nu i-au apreciat lucrările pentru pian. Până și văduva lui, Clara, care a continuat să-i cante cu devotament piesele (fiind și ea, la rândul său, o pianistă foarte apreciată a vremii), ar fi preferat ca el să fi compus lucrări mai convenționale, opere sau simfonii, și nu asemenea piese fistichii. Lui Schumann nu-i plăceau formele muzicale clasice, cum erau sonatele, și de multe ori lucrările sale treceau drept reverii incoerente. S-a și depărtat de clasicism și a dat naștere unui curent muzical nou, romantismul, dar mulți dintre

contemporanii săi au considerat că piesele lui sunt excentrice, lipsite de o bază solidă și de conținut. Și totuși, tocmai caracterul excentric a fost forța motrice a romantismului muzical.

În orice caz, în acele șase luni, noi doi ascultam cu mult entuziasm *Carnavalul* ori de câte ori aveam timp liber. Sigur că ascultam uneori și altceva, de exemplu Mozart sau Brahms, dar, când ne întâlneam, alegeam neapărat și una din interpretările *Carnavalului* și schimbam impresii despre ea. Eu eram pe post de secretar și notam conștiincios, în rezumat, opiniile fiecăruia. De câteva ori a venit și ea la mine acasă, însă de cele mai multe ori o vizitam eu. Ea locuia în centrul orașului, iar eu, la periferie. După ce am audiat în total patruzeci și două de versiuni ale piesei, F* a declarat că cea mai bună e înregistrarea lui Arturo Benedetti Michelangeli (pentru casa de discuri Angel Records), iar eu am optat pentru cea a lui Arthur Rubinstein (de la casa de discuri REA). Acordam un punctaj fiecărui disc în parte, deși știam că n-avea cine știe ce relevanță clasamentul nostru. Pentru noi conta să putem vorbi pe îndelete despre muzica pe care o iubeam și să ne împărtășim entuziasmul.

În general, într-o familie, faptul că soțul se întâlnește atât de des cu o femeie cu zece ani mai tânără sigur iscă tulburare, însă soția mea nu și-a făcut deloc griji din cauza lui F*. N-am să neg că lipsa de interes a soției se datora în foarte mare măsură înfățișării lui F*. Niciodată nu ne-a bănuir că am putea ajunge la o relație intimă. Era marele avantaj al urâteniei lui F*. Soția mea ne considera doi ciudați. Pe ea n-o prea pasiona muzica clasică și de cele mai multe ori se plictisea la concerte. Se referea la F* ca la „iubita ta“ sau, atunci când simțea nevoia să fie ironică, „splendida ta iubită“.

Nu l-am întâlnit niciodată pe soțul lui F*. (Copii nu avea.) Poate că, din pură coincidență, el nu era acasă când o vizitam eu, sau poate ea aranja vizitele special în lipsa lui, ori poate că el era mai mult plecat de acasă. Nu știu. Sincer să fiu, nu știam

cu certitudine nici dacă avea într-adevăr un soț. Nu vorbea niciodată despre el și, din câte îmi aduc aminte, n-am văzut nici o urmă a unei prezențe masculine în casa ei. Însă ea susținea că e căsătorită, iar pe inelarul mâinii stângi îi strălucea o verighetă din aur.

F* nu vorbea despre trecutul său. N-a pomenit niciodată unde se născuse, în ce fel de familie crescuse, la ce școală mersese sau cu ce se ocupase de-a lungul timpului. Dacă o întrebam ceva personal, ori îmi răspundea foarte ambiguu, ori îmi surâdea tăcută. Știam despre ea doar că are o profesie (dar nu era angajată la vreo companie) și că duce un trai îndestulat. Locuia într-un apartament spațios cu trei camere, într-un bloc înconjurat de verdeață din elegantul cartier Daikanyama și conducea un BMW sedan nou-nouț. Și sistemul audio din camera de zi era foarte scump. Avea un amplificator Accuphase cu CD player și niște boxe mari și stilate, Linn. Se îmbrăca întotdeauna cu mult gust. Nu mă pricep la garderoba feminină, dar până și eu îmi dădeam seama că purta haine scumpe, de firmă.

Când venea vorba despre muzică, devenea foarte elocventă. Avea urechea exersată și găsea întotdeauna, cu rapiditate, cele mai frumoase expresii pentru a-și reda impresiile. Avea cunoștințe muzicale solide și ample. Dar, în afară de gusturile muzicale, F* rămânea pentru mine o enigmă. Când nu voia să vorbească despre ceva, degeaba insistam.

Odată mi-a vorbit despre Schumann.

— În tinerețea sa, Schumann, ca și Schubert, a avut sifilis, iar boala i-a afectat treptat creierul. El avea oricum, de la bun început, tendințe schizofrenice. Avea halucinații și un tremur necontrolat al corpului. Era convins că e posedat de diavoli. Credea, la propriu, în existența lor. Era încontinuu bântuit de coșmaruri cumplite și a încercat în repetate rânduri să se sinucidă. O dată s-a aruncat în Rin. În mintea lui se amestecau închipuirile cu realitatea. *Carnavalul* este una dintre lucrările sale de început, în care diavolii încă nu-și arată pe deplin chipul. Pentru că subiectul piesei este chiar sărbătoarea

numită Carnaval¹⁸, din loc în loc apar chipuri acoperite de măști vesele. Dar nu este un simplu carnaval, învăluit în bucurie. Până la urmă, diavolii care-l bântuiau se strecoară și în lucrare, unul câte unul, purtând toți măști de carnaval. Se stârnește și un vânt de primăvară timpurie, rău-prevestitor. Li se împarte tuturor carne mustind de sânge. Țsta este Carnavalul. Așa e și muzica.

— De aceea interpretul trebuie să poată reda, în același timp, și măștile, și chipurile din spatele lor – asta vrei să spui?

F* a încuviințat:

— Exact. Dacă nu le poate reda, piesa nu mai are nici o noimă, după părerea mea. *Carnavalul* este, într-un fel, o muzică ludică, dar trebuie să scoată la iveală și fantomele din adâncul sufletului. Sunetele jucăușe le atrag la suprafață din întunericul lor.

A tăcut o vreme, apoi a continuat:

— Și noi, cu toții, purtăm măști într-o măsură mai mare sau mai mică. Pentru că nu putem supraviețui fără mască în această lume crudă. Sub o mască de diavol se află chipul unui înger, sub o mască de înger se află un diavol. Nu poate fi doar una. Așa suntem noi. Așa e Carnavalul. Schumann era capabil să vadă deopotrivă toate chipurile umanității – și cu mască, și fără. Pentru că și el era un om cu sufletul profund divizat, care se străduia să răsuflă prin crăpătura îngustă dintre mască și chipul adevărat.

Probabil că ceea ce voia de fapt să spună era „masca urâtă și chipul frumos de dedesubt – masca frumoasă și chipul urât de dedesubt“. Atunci am avut senzația că vorbea despre ea.

— Îmi închipui că unor oameni, de atâta purtat, li se lipește masca de chipul adevărat și n-o mai pot da jos, am spus eu.

— Da, cred că există și astfel de oameni, a răspuns ea, zâmbind o clipă. Dar chiar dacă nu-și mai pot dezlipi masca, sub ea rămâne adevăratul chip, nealterat.

— Doar că nimeni nu-l mai vede.

F* a clătinat din cap.

— Sigur sunt și unii care pot vedea. Trebuie să fie.

— Robert Schumann putea. Deși, până la urmă, n-a fost fericit. Din cauza sifilisului și a schizofreniei și a demonilor.

— Dar ne-a lăsat muzica lui extraordinară. A compus ceea ce alții n-au fost capabili să compună.

Și-a trosnit încheieturile celor zece degete, cu mare zgomot.

— Datorită sifilisului și a schizofreniei și a demonilor. Fericirea e relativă. Nu-i așa?

— S-ar putea, am răspuns eu.

— Vladimir Horowitz a înregistrat o dată, pentru radio, *Sonata în fa minor* a lui Schumann. Știi?

— Nu, am răspuns.

Sonata nr. 3 de Schumann era foarte obositoare, și pentru ascultători, și pentru interpreți.

— Când a ascultat la radio propriul recital, Horowitz și-a cuprins capul în mâini, deprimat. Spunea că e o interpretare oribilă.

F* a luat în palme paharul cu vin roșu, pe jumătate gol, și l-a învârtit, privindu-l fix. Apoi a continuat:

— Horowitz a spus că „Schumann a înnebunit, iar eu i-am irosit nebunia”. Nu ți se pare o afirmație splendidă?

— Ba da, am răspuns.

Într-un anumit sens, F* mi se părea o femeie atrăgătoare, dar niciodată n-am dorit să avem o relație sexuală. Din punctul ăsta de vedere, soția mea nu se înșelase. Însă nu urâtenia ei a stat în calea unei relații carnale. Ceea ce m-a făcut să nu mă culc cu ea – de fapt, să nu pot nici măcar s-o doresc – n-a fost frumusețea sau urâtenia măștii sale, ci teama de-a descoperi ce se află în spatele ei. Indiferent că ar fi fost un chip de diavol sau de înger.

Din octombrie, n-am mai avut vești de la F*. Făcusem rost de două CD-uri noi (și destul de interesante) cu *Carnavalul* și, vrând să le ascultăm împreună, am sunat-o de câteva ori pe telefonul mobil, dar îmi intra mereu căsuța vocală. I-am trimis și câteva e-mailuri, fără să primesc răspuns. Așa au trecut mai

multe săptămâni. Se făcuse noiembrie, iar oamenii începuseră să poarte paltoane. Era prima dată când trecea atât de mult timp fără să dea un semn. Poate că plecase într-o călătorie mai lungă, sau poate că nu se simțea bine.

Soția mea a fost cea care a văzut-o la televizor. Eu eram în camera mea, așezat la birou, și lucram.

— Cred că e iubita ta la știri! m-a anunțat ea.

Dacă mă gândesc bine, niciodată nu-i spusese lui F* pe nume. Întotdeauna era „iubita ta”. Dar, până să ajung eu la televizor, știrea se terminase și acum era vorba despre niște pui de urs panda.

Am așteptat ediția de prânz. Atunci am văzut-o și eu. A fost a patra știre. F* ieșea dintr-o clădire care părea să fie o secție de poliție, cobora câteva trepte și urca într-o dubă neagră. Se mișca cu un fel de încetineală, în fața obiectivului camerei de filmat. Părea să aibă mâinile în cătușe. Le avea împreunate în față, acoperite cu o haină închisă la culoare. O escortau două polițiste, de o parte și de alta, ținând-o de braț. Nu încerca să-și ascundă fața. Privea calm înainte, cu buzele strânse. Dar ochii îi erau complet lipsiți de expresie. Ca niște ochi de pește. În afară de părul puțin ciufulit, arăta exact ca întotdeauna. Și totuși, chipul ei, așa cum apărea la televizor, nu mai avea acel *ceva* care-i dădea viață. Sau poate că se ascunsese dinadins după o mască.

O prezentatoare i-a rostit numele, spunând că fusese arestată de către Poliția ** fiind învinuită de complicitate într-o fraudă de mari proporții. Conform agenției de presă, autorul principal ar fi fost soțul ei, deja arestat de câteva zile. Au fost prezentate și imagini din momentul arestării lui, și atunci l-am văzut prima oară. Am rămas fără grai: era un bărbat extrem de arătos. Aproape ireal de frumos, ca un fotomodel. Era și mai tânăr decât soția lui cu șase ani.

Bineînțeles, n-aveam nici un motiv să fiu șocat de faptul că F* se căsătorise cu un bărbat foarte atrăgător și mai tânăr. Cupluri în care cei doi nu se potrivesc ca înfățișare găsești oriunde. Cunosco și eu câteva. Dar, încercând să-mi imaginez

viața lor sub același acoperiș, în apartamentul cochet din Daikanyama, n-am putut să nu mă simt descumpănit. Probabil că mulți oameni, văzându-i pe cei doi la știri, au fost uimiți de discrepanța dintre ei, însă tulburarea mea era mult mai personală și localizată, simțeam un fel de înțepături pe piele. Era ceva nesănătos, ca sentimentul de neputință care te cuprinde atunci când te vezi prins într-o înșelătorie stranie și de mari proporții.

Cei doi erau acuzați de deturnare de fonduri. Creaseră o companie-fantomă de investiții și-i păcăleau pe oamenii de rând să depună bani, promițându-le dobânzi mari. În realitate, nu gestionau deloc investițiile, ci doar mutau banii din stânga-n dreapta ca să acopere golurile. O șarlatanie grosolană, care în mod evident n-avea cum să țină prea mult. Nu pricepeam nici mort de ce o femeie inteligentă și care înțelegea atât de profund muzica lui Schumann acceptase să se implice într-o asemenea ilegalitate, fără cale de întoarcere. Poate că, în relația ei cu acel bărbat, vreo forță negativă, inevitabilă, o atrăsese în vârtejul infracțiunii. Poate că în centrul acelui vârtej sălășluia chiar demonul ei.

Daunele se ridicau la peste un miliard de yeni, iar cei mai mulți dintre păgubiți erau oameni în vârstă, care trăiau din pensie, și care acum își pierduseră economiile de-o viață. Pe câțiva i-am văzut intervievați la știri. Îmi părea rău pentru ei, dar nu credeam că-și pot recupera banii. Până la urmă, era o metodă de fraudă arhicunoscută. Cum de se lăsaseră atâția oameni atrași de o minciună mediocră? Sau poate că tocmai mediocritatea îi atrăgea. Pe lumea asta există nenumărați escroci, și tot atâția oameni creduli. Oricum ar fi fost prezentată știrea și oricine ar fi fost declarat vinovat, ăsta era adevărul, limpede ca marea.

— Și acum ce-ai de gând să faci? m-a întrebat soția când s-a încheiat știrea.

— Adică? Ce-aș putea să fac? am replicat eu, stingând televizorul din telecomandă.

— Păi nu e prietena ta?

— Ne întâlneam din când în când și ascultam muzică împreună. În rest, nu știu nimic despre ea.

— Nu ți-a sugerat să investești și tu?

Am clătinat din cap, în tăcere. F* nu încercase să mă amestece în povestea ei. De atâta lucru eram sigur.

— N-am stat de vorbă prea mult, dar niciodată nu mi s-a părut că ar putea face ceva rău, a spus soția mea. Până la urmă, nu poți să-i cunoști pe oameni.

N-avea întru totul dreptate, mi-a trecut prin cap brusc. F* avea un fel de carismă, ceva ce-i atrăgea pe oameni. Iar acolo – adânc ascunsă în trăsăturile sale neobișnuite – era o forță care pătrundea în inimile și în mințile lor. Asta mi-a stârnit și mie curiozitatea pentru ea. Când puterea ei de atracție se împletea cu înfățișarea frumoasă a soțului mai tânăr, multe lucruri deveneau posibile. Oamenii nu se puteau opune acelei combinații și le picau în plasă. Se crease un fel de ecuație a răului, mai presus de logică și de bun-simț. Deși nu se putea ști exact ce anume îi unise pe acești doi oameni atât de nepotriviți, făcându-i un întreg.

Timp de câteva zile, cazul a fost reluat la știri, fiind difuzate aceleași imagini. Ochii ei ca de pește privind în gol, ochii soțului celui frumos și mai tânăr îndreptați către camerele de filmat. El avea colțurile buzelor ridicate, poate dintr-un reflex. Așa cum fac dinadins actorii, pentru mai mult efect. Părea că zâmbește întregului univers. Îl puteai bănuși și că poartă o mască foarte bine lucrată. În orice caz, după vreo săptămână, cazul a fost dat uitării. Posturile de televiziune, cel puțin, își pierduseră interesul. Am încercat să urmăresc povestea în ziare sau reviste săptămânale, dar și acestea au tăcut în scurt timp. Așa cum un fir de apă e înghițit de pământ.

F* dispăruse complet din lumea mea. Nu știam unde e. N-aveam cum să aflu dacă era în arest sau chiar la închisoare, sau dacă fusese eliberată pe cauțiune și se întorsese acasă. N-am găsit nici articole despre un eventual proces. Dar, cel mai probabil, ținând cont de anvergura fraudei, fusese judecată și primise o sentință. După cum reieșea din ziare, era limpede

că-și ajutase concret soțul să comită ilegalitățile.

A trecut multă vreme de atunci, dar eu încă încerc, pe cât posibil, să merg la concertele unde se cântă și *Carnavalul*. Întotdeauna privesc atent în sală, iar în timpul pauzei mă plimb prin foaier, cu un pahar de vin în mână, căutând-o. N-am întâlnit-o niciodată, dar mereu mă aștept să răsară din mulțime.

Ori de câte ori apare vreun CD nou cu piesa, mi-l cumpăr. Îi dau un punctaj și-l adaug clasamentului din caietul meu. Au apărut multe versiuni noi, dar preferata mea a rămas interpretarea lui Rubinstein. Pianul lui Rubinstein nu smulge măștile de pe fețele oamenilor ci, ușor, ca o adiere, se strecoară prin crăpătura dintre mască și chip.

Fericirea e relativă. Nu-i așa?

Să vă povestesc ceva ce s-a întâmplat cu mult înainte de toate acestea.

O dată, când eram student, m-am întâlnit cu o fată care nu era prea atrăgătoare. De fapt, nu era *deloc* atrăgătoare. Fusesse o întâlnire dublă, la invitația unui prieten, iar ea venise ca să fie partenera mea. Fata stătea în același cămin cu iubita prietenului meu și era cu un an mai mică decât mine. Am mâncat toți patru ceva, apoi ne-am despărțit, doi câte doi. Era pe la sfârșitul toamnei.

Eu și fata ne-am plimbat prin parc, apoi am intrat într-o cafenea și am stat puțin de vorbă la o cafea. Era destul de scundă și avea ochii mici, dar se vedea imediat că are o personalitate plăcută. Vorbea încet, din timiditate, și limpede. Avea probabil coardele vocale foarte bune. Făcea parte din clubul de tenis al universității. Părinții ei erau pasionați de tenis, iar ea jucase de când era mică. Păreau o familie foarte sănătoasă. Probabil că se și înțelegeau bine. Însă eu nu jucasem tenis aproape niciodată, așa încât nu prea puteam discuta despre asta. Mie îmi plăcea jazzul, însă ea nu știa nimic despre jazz. Nu găseam subiecte comune. Totuși, pentru că

voia să-i spun mai multe despre jazz, i-am vorbit despre Miles Davis și Art Pepper. I-am povestit cum ajunsese să fiu pasionat de acest gen de muzică și ce anume era interesant. Mă asculta fascinată, deși nu sunt sigur cât înțelegea. Pe urmă am condus-o la stația de tren și acolo ne-am despărțit.

Înainte să plece, mi-a dat numărul de telefon de la cămin. L-a scris pe o foaie albă din agendă, a rupt-o cu grijă și mi-a întins-o. Dar n-am sunat-o niciodată.

La câteva zile după întâlnirea dublă l-am văzut pe prietenul care aranjase totul. Și-a cerut scuze:

— Te rog să mă ierți că ți-am adus așa o urâtă! Inițial invitasem o fată mai atrăgătoare, dar a avut ceva de făcut în ultima clipă și n-a mai putut veni. În momentul ăla nu mai era nici o altă fată în cămin, așa că, vrând-nevrând, am invitat-o pe urâtă. Prietena mea îți transmite și ea scuze. Îți promitem că ne revanșăm data viitoare.

Brusc, am avut chef s-o sun. În nici un caz nu era o frumusețe, dar nu era nici *urâtă*. E o mare diferență între cele două concepte, iar eu nu voiam să las lucrurile așa. Era pentru mine – cum să spun? — o chestiune importantă. O chestiune de sentiment. Probabil că n-avea să devină iubita mea. Cu siguranță nu. Dar puteam să ne mai întâlnim o dată și să mai stăm de vorbă. Nu știu despre ce am fi putut vorbi, însă nu conta. Voiam să nu rămână, în mintea mea, doar cu eticheta de „Urâta“.

Dar n-am mai găsit hârtiuța pe care îmi scrisese numărul de telefon. Credeam că o pusesem în buzunarul hainei, totuși nu era acolo. Poate c-o aruncasem din greșeală, laolaltă cu niște bonuri de care nu mai aveam nevoie. Probabil că așa s-a întâmplat. În orice caz, din cauza asta n-am putut s-o sun. Dacă-l rugam pe prietenul meu, mi-ar fi dat el numărul de telefon de la camera căminului, dar n-aveam chef să-i văd reacția când l-aș fi întrebat, așa că am renunțat la idee.

Multă vreme nu m-am mai gândit la acest episod. Nu mi-a revenit deloc în minte. Însă acum, scriind despre F* și despre înfățișarea ei, mi-am amintit brusc întâmplarea, cu multe

amănunte.

La sfârșitul unei toamne, când aveam douăzeci de ani, am ieșit o dată cu o fată *nu foarte atrăgătoare* și ne-am plimbat prin parc, la asfințit. Pe urmă, la o cafea, i-am povestit despre saxofonul alto al lui Art Pepper, explicându-i cum reușește să scoată uneori acele sunete scrâșnite, care nu erau vreun derapaj muzical, ci o expresie importantă a stării sale sufletești (da, chiar am folosit cuvintele astea!). La sfârșit, am rătăcit pe vecie hârtiuța pe care mi-o dăduse, cu numărul ei de telefon. Cred că nu mai e nevoie s-o spun: „pe vecie“ e un timp foarte îndelungat.

Acestea nu sunt decât două întâmplări mărunte din viața mea. Două mici episoade pe drumul vieții. Chiar dacă nu s-ar fi petrecut, viața mea de acum ar fi fost la fel. Dar amintirile lor mă vizitează uneori, bătând cale lungă până să ajungă la mine, și-mi mișcă inima cu neașteptată forță. Ca un vânt de toamnă care se pornește noaptea, răvășind frunzele căzute din pădure, culcând la pământ ierburile de pe câmpuri și izbind ușile caselor, iar și iar.

Confesiunile unei maimuțe de Shinagawa

Am întâlnit-o pe maimuța aceea bătrână la un mic han tradițional japonez de lângă izvoarele termale M* din Prefectura Gunma, acum vreo cinci ani. Am ajuns să înnoptez la acel han rustic – sau, mai bine zis, decrepit și gata să se prăbușească – dintr-o pură întâmplare.

Călătoream de colo-colo, după bunul plac. Când am poposit în orașelul cu ape termale și am coborât din tren, trecuse deja de șapte seara. Toamna se apropia de sfârșit și se înserase de mult. Totul era învăluit în întunericul albăstriu caracteristic zonelor muntoase. Dinspre creste cobora un vânt înghețat care rostogolea pe străzi, cu un foșnet sec, frunzele galbene mari cât palma căzute din copaci.

Am străbătut centrul orașelului căutând un loc de cazare, însă nici un hotel decent nu mai primea oaspeți după ora cinei. Am intrat în vreo cinci sau șase, dar am fost refuzat de fiecare dată. În cele din urmă, am reușit să găsesc un han cu izvor termal, într-un loc pustiu de la marginea orașului, unde cazau fără cină inclusă. Era o dărăpănătură, o construcție veche care, totuși, nu avea deloc farmecul vechimii. Pereții se strâmbaseră pe alocuri, iar reparațiile erau vizibile și nepotrivite cu stilul original. Cu greu ar fi rezistat unui cutremur. Mă rugam doar să nu vină unul mare în seara aceea sau a doua zi.

Nu serveau cina, dar micul dejun era inclus, iar prețul camerei era surprinzător de mic. Imediat după intrare era recepția, foarte simplă. Acolo stătea un bătrân, complet chel, chiar și fără sprâncene, căruia i-am plătit în avans. Pentru că nu avea sprâncene, părea că are ochii foarte mari, cu sclipiri ciudate. Pe perna de lângă el moțăia o pisică roșcată, mare și bătrână. Cred că avea probleme de respirație, pentru că sforăia nefiresc de tare și câteodată își ieșea din ritm. În acel han, toate erau vechi și abia se mai țineau.

Camera pe care o promisem era cât o debara, cu un bec slab, iar scândurile dușumelei de sub tatami scârțâiau înfiorător la fiecare pas. Dar nu puteam să ridic pretenții: măcar aveam un

acoperiș deasupra capului și îmi ajungea că mă pot cuibări în *futon* ca să dorm.

Mi-am lăsat în cameră geanta mare de umăr, singurul bagaj pe care-l aveam, și am plecat în oraș (camera mea nefiind una care te îmbia la stat). Am intrat într-un mic restaurant tradițional de *soba*¹⁹ și am luat o cină simplă. Nici un alt fel de restaurant nu mai era deschis în zonă. Am comandat mai întâi o bere și niște gustări, apoi am mâncat un bol cu *soba*. Tăiței nu erau cine știe ce, iar supa, călâie, dar nici aici nu puteam avea pretenții. Era mult mai bine decât să mă fi culcat cu stomacul gol. După ce am terminat masa, am căutat un magazin non-stop, fiindcă voiam să-mi iau niște snackuri și o sticlă mică de whisky, dar n-am găsit nici unul. După opt seara mai erau deschise doar standurile de tras la țintă, tipice pentru orașelele de genul ăsta. Vrând-nevrând, m-am întors la han, m-am schimbat în *yukata*²⁰ și am coborât la baia comună.

Prin comparație cu clădirea și cu toate obiectele din dotare, baia era minunată. Apa fierbinte din bazin, provenită direct de la un izvor termal, era densă, de un verde închis, și mirosea puternic a sulf. Niciodată nu mai întâlnisem un miros atât de puternic la vreun izvor termal. M-am cufundat în bazin, încălzindu-mi oasele. Eram singurul din baie (nu știu dacă mai erau și alți turiști cazați la han) și m-am putut bucura pe îndelete de apa caldă. După o vreme am simțit că mă ia amețeala. Am ieșit din bazin să mă răcoresc puțin, apoi am intrat la loc. Mă gândeam că, până la urmă, nimerisem bine la acest han pe jumătate părăginit: la un hotel mai bun m-aș fi înghesuit cu vreun grup de turiști gălăgioși, veniți să se îmbăieze în același timp, și nu mi-ar fi tihnit deloc.

Intrasem deja a treia oară în bazin când maimuța a deschis cu zgomot ușa glisantă din sticlă mată. „Vă cer scuze“, a spus cu voce joasă și a intrat. Mi-a luat ceva timp să-mi dau seama că e o maimuță. Eram puțin amețit din cauza apei fierbinți și nici nu mă așteptam să aud o maimuță vorbind. De fapt, un maimuțoi. Cu mintea goală, i-am privit o vreme silueta prin

aburii groși din baie.

Maimuțoiul a închis ușa în urma lui și s-a apucat să adune găletușele de clătit împrăștiate prin încăpere²¹, apoi a introdus un termometru mare în bazin și a verificat temperatura apei. Se uita concentrat la scala termometrului, cu ochii mijiți, ca un bacteriolog care studiază un agent patogen nou descoperit.

— Cum vi se pare apa? m-a întrebat.

— Foarte bună, mulțumesc, i-am răspuns.

Mi-am auzit vocea reverberând molatecă prin aburii denși. Aproape că avea ceva mitologic în timbru. Nici nu mi se părea că-mi aparține; suna mai degrabă ca un ecou din trecut, revenit din adâncul unei păduri. Ecoul acela... dar stați așa! Ce căuta o maimuță aici? Și de ce avea glas omenesc?

— Doriți să vă frec pe spate? m-a întrebat maimuța cu aceeași voce joasă.

Aducea a glas de bariton de cor *doo wop* și nu i se potrivea deloc. Dar nu avea vreun defect de pronunție și, dacă ascultai cu ochii închiși, ai fi zis că vorbește un om.

— Da, mulțumesc, i-am răspuns.

Nu țineam neapărat să mă frece cineva pe spate, dar mă temeam că, dacă l-aș refuza, ar putea să creadă că am ceva cu el. Era amabil din partea lui să se ofere, iar eu nu voiam să rănesc sentimentele unei maimuțe. Așa că am ieșit din bazin și m-am așezat pe un scăunel din lemn, cu spatele la el.

Maimuțoiul nu purta haine. Dar nu mi s-a părut ciudat, pentru că maimuțele nu poartă haine de felul lor. Părea destul de bătrân și avea blana înspicată cu fire albe. A luat un prosopel, l-a săpunit și a început să mă frece pe spate cu multă îndemânare.

— S-a făcut destul de frig zilele acestea, a început el conversația.

— Așa este.

— În curând o să ningă. Prin părțile noastre, când se așază zăpada, e mult de muncă la curățatul acoperișurilor.

A tăcut câteva clipe, iar eu am profitat ca să-l întreb:

— Așadar, stăpânești limbajul omenesc?

— Da, a răspuns el repede; probabil că toată lumea îl întreba. Am fost crescut de oameni, și astfel am deprins și limba. Am locuit vreme îndelungată la Tōkyō, în cartierul Shinagawa.

— Unde anume în Shinagawa?

— Pe la Gotenyama.

— E o zonă foarte frumoasă.

— Da, precum spuneți, este un cartier foarte plăcut. Se află acolo și Parcul Gotenyama, iar locul e plin de verdeață.

În acel punct, conversația noastră s-a întrerupt. El a continuat să-mi frece spina energic (și era foarte plăcut), iar eu încercam să procesez rațional toată informația. O maimuță crescută în Shinagawa? Parcul Gotenyama? Cum putea o maimuță să vorbească omeneste atât de cursiv? La prima vedere, era o maimuță ca toate celelalte.

— Eu locuiesc în cartierul Minato, am spus, deși nu prea avea sens s-o fac.

— Ah, înseamnă că am fost aproape vecini! a exclamat el pe un ton prietenos.

— Ce fel de oameni te-au crescut în Shinagawa?

— Stăpânul meu era profesor universitar. Preda fizica la Universitatea Tōkyō Gakugei.

— Un intelectual, deci.

— Întocmai. Era pasionat de muzică, mai presus de orice. Îi iubea pe Bruckner și Richard Strauss. De aceea îmi place și mie muzica aceasta. Am ascultat mult, încă de mic. Am devenit pasionat pe nesimțite, cum se spune.

— Îți place Bruckner?

— Da, *Simfonia nr. 7*. Partea a treia, în mod deosebit, mi se pare înălțătoare.

— Eu ascult des *Simfonia nr. 9*, am spus. Deși, iarăși, nu prea avea sens s-o fac.

— A, da, și aceea este foarte frumoasă, a încuviințat maimuța.

— Profesorul te-a învățat să vorbești?

— Da. Nu avea copii și, poate pentru a le suplini lipsa, s-a ocupat de mine oricând avea timp la dispoziție. Era foarte

răbdător și prețuia mult ordinea și disciplina. Era deosebit de serios și spunea întotdeauna că singura cale către înțelepciune este repetarea acțiunilor precise. Soția sa era tăcută, dar blândă, și se purta întotdeauna frumos cu mine. Cei doi se înțelegeau foarte bine și, să-mi fie iertat că pomenesc așa ceva în fața unui străin, activitățile lor nocturne puteau fi chiar foarte intense.

— Serios?

În cele din urmă, maimuța m-a clătit pe spate și a spus, cu o plecăciune politicoasă:

— Să vă fie de bine!

— Îți mulțumesc mult! A fost foarte plăcut. Că veni vorba, ești angajat aici?

— Da. Mi s-a permis să lucrez aici. Hotelurile mai mari și mai pretențioase nici nu s-ar gândi să angajeze o maimuță, dar aici e nevoie de mână de lucru întotdeauna și, dacă cineva le poate fi de folos, cu atât mai bine. Totuși, eu fiind doar o maimuță, primesc salariul minim și nu pot face decât treburile unde nu dau nas în nas cu oaspeții. Curăț baia, fac curat prin camere, astfel de lucruri. Turiștii s-ar speria dacă ar veni o maimuță să le aducă ceaiul. Nici la bucătărie nu pot ajuta, din cauza Legii pentru igiena alimentelor.

— Lucrezi de multă vreme aici?

— De vreo trei ani.

— Dar, până să ajungi să te stabilești aici, probabil că ai trecut prin tot felul de experiențe?

A încuviințat din cap energic:

— Chiar așa!

Am ezitat puțin, dar până la urmă l-am întrebat:

— Dacă nu te deranjează, n-ai vrea să-mi povestești mai multe despre tine?

Maimuța s-a gândit un pic, apoi mi-a răspuns:

— Cum doriți. Dar să nu vă imaginați că sunt lucruri interesante. La ora zece termin programul și, dacă n-aveți nimic împotriva, vă pot vizita în camera dumneavoastră.

N-aveam nimic împotriva.

— Dacă nu ți-e greu, când vii ai putea să-mi aduci și niște bere?

— Desigur. Am să pregătesc niște bere rece. Marca Sapporo vă convine?

— Nu contează de care e. Bei și tu bere?

— Mai beau uneori, câte un pic.

— Atunci, te rog să aduci două sticle mari.

— Desigur. Dacă nu mă înșel, sunteți cazat în camera Araiso?

— Da.

— Și totuși, nu vi se pare ciudat? La un han din vârful muntelui, o cameră numită „Țărm stâncos bătut de valuri”? He he he!

Avea un râs ciudat. De fapt, era prima oară în viață când auzeam o maimuță râzând. Dar îmi închipui că și ele râd sau plâng. De vreme ce unele chiar și vorbesc.

— Apropo, cum te cheamă? l-am întrebat.

— Nu am un nume propriu-zis. Lumea mă strigă „Maimuța din Shinagawa”.

A deschis ușa glisantă din sticlă, a ieșit făcându-mi o plecăciune din prag, apoi a închis-o la loc, cu grijă.

Puțin după ora zece, maimuța a venit în camera Araiso, aducând pe o tavă două sticle cu bere. (Nu pricepeam nici eu de ce camera purta un asemenea nume. Era mică și sărăcăcioasă, mai degrabă o debara, și nicăieri nu se zărea vreun semn care ar fi putut-o lega de un „țărm bătut de valuri”.) Pe tavă, în afară de bere mai adusesese și un desfăcător, două pahare, niște sepie uscată și o pungă cu „sâmburi de *kaki*”, snackurile mici și picante din orez nelipsite de lângă bere. Era o maimuță foarte îndatoritoare.

De data asta purta haine. Avea un tricou gros, cu mâneci lungi, pe care era imprimat „I love NY”, și pantaloni de trening gri. Probabil că-i rămăseseră mici vreunui copil și că le primise de la cineva.

Pentru că nu era nici o măsuță în cameră, ne-am așezat pe

pernele *zabuton* subțiri, cu spatele rezemat de perete. Maimuța a desfăcut o bere și a turnat în pahare. Am ciocnit în tăcere.

— Vă mulțumesc pentru tratație, a spus el, dând pe gât berea rece cu vădită plăcere.

Am băut și eu. Mă simțeam tare ciudat să stau așa, lângă o maimuță, și să bem bere cot la cot, dar cred că și asta era o chestiune de obișnuință.

— Ah! Nimic nu se compară cu o bere bună după o zi de muncă! a exclamat el ștergându-se la gură cu dosul palmei, care era păros. Dar, fiind maimuță, sunt destul de rare ocaziile în care pot să beau o bere.

— Locuiești aici?

— Da. E o cămăruță în pod unde mi se permite să-mi întind așternutul și să dorm. Câteodată umblă șoarecii pe-acolo și nu mă pot odihni foarte bine, dar pentru o maimuță e destul să aibă un acoperiș deasupra capului și trei mese pe zi... deși nu pot spune că e raiul pe pământ.

Pentru că-și golise paharul, i-am mai turnat.

— Sunteți foarte amabil, mi-a spus el politicos.

— Ai trăit vreodată cu suratele tale?

Aveam foarte multe lucruri să-l întreb.

— Da, în câteva rânduri, a răspuns, iar chipul i s-a umbrat puțin și ridurile din jurul ochilor i s-au adâncit. Din anumite motive, am fost alungat din Shinagawa. M-au capturat și m-au relocat în Parcul Natural Takasakiyama, unde, după cum știți, sunt vestitele colonii de maimuțe. La început am crezut că voi putea trăi acolo în liniște, dar până la urmă n-a fost așa. Fiind crescut într-o casă de om, de către un profesor universitar și soția sa, nu mi-am putut deschide sufletul în fața celorlalte maimuțe – deși, firește, le consider neamul meu. Nu aveam prea multe în comun, iar comunicarea era greoaie. „Vorbești ciudat!” îmi ziceau râzând de mine și mă necăjeau mereu. Femelele se uitau la mine și chicoteau. Maimuțele observă imediat cele mai mici diferențe. Din punctul lor de vedere, mă purtam caraghios. Uneori erau iritate, alteori se înfuriau de-a dreptul. De aceea mi-a fost din ce în ce mai greu să stau cu ele

și, la un moment dat, m-am îndepărtat de colonie și am trăit pe cont propriu. Am devenit, cum s-ar spune, maimuțoiul vagabond.

— Cred că te-ai simțit foarte singur.

— Într-adevăr! Nimeni nu mă ocrotea și trebuia să-mi găsesc singur de-ale gurii, mă descurcam cum puteam. Însă cel mai greu mi-a fost să nu comunic cu nimeni. Nu vorbeam nici cu maimuțele, nici cu oamenii. O asemenea izolare este foarte greu de suportat. Bineînțeles, veneau mulți turiști la Takasakiyama, dar nu-mi permiteam să intru în vorbă cu cine se nimerea. S-ar fi iscat un mare haos. Astfel, eram doar un individ singuratic, fără rostul său, fiindcă nu aparțineam nici societății maimuțelor, nici societății umane. A fost o perioadă foarte dureroasă pentru mine.

— Și nu puteai nici să-l asculți pe Bruckner.

— Da, el nu exista în acel univers, a răspuns maimuța de Shinagawa.

Apoi a sorbit o gură de bere. M-am uitat foarte atent la el, dar, pentru că oricum avea fața roșie, n-am depistat vreo urmă de roșeață în plus, semn că s-ar fi îmbătat. O fi ținut la alcool. Sau poate că maimuțelor nu li se citește beția pe față.

— Încă un lucru care m-a măcinat mult a fost relația cu sexul feminin.

— Aha. Relația cu sexul feminin însemnând...?

— Pe scurt, nu simțeam nici un fel de atracție trupească pentru femelele din specia mea. Am avut de nenumărate ori ocazia, dar, cum să spun, nu mi-au trezit deloc interesul.

— Adică, deși erau maimuțe, nu simțeau dorință sexuală?

— Întocmai. Deși mă simt stânjenit s-o mărturisesc, am descoperit că-mi stârneau pasiunea numai femeile, cele din specia umană, adică.

Mi-am golit paharul în tăcere. Apoi am deschis punga cu „sâmburi de *kaki*“ și mi-am turnat în palmă.

— Asta e ceva ce ar putea crea probleme serioase.

— Chiar *foarte* serioase. În primul rând, fiind maimuță, nu mă pot aștepta ca vreo femeie să răspundă dorințelor mele. Ar

fi o atitudine greșită și din punct de vedere genetic.

Am tăcut, așteptând continuarea. Maimuța s-a scărpinat zdravăn în dosul urechii și a reluat:

— Așa că a trebuit să găsesc altă metodă, foarte personală, ca să mă eliberez de tensiunea acestor dorințe neîmplinite.

— Ce fel de „altă metodă“?

Ridul dintre sprâncene i s-a adâncit, iar fața roșie i-a devenit pământie.

— S-ar putea să nu mă credeți – de fapt, cu siguranță n-o să mă credeți – dar, de la o vreme, am început să fur numele femeilor de care mă îndrăgostesc.

— Să le furi numele?

— Da. Nu știu cum, dar cred că m-am născut cu această abilitate specială. Dacă vreau, pot să fur numele cuiva și să mi-l însușesc.

Eram din nou confuz.

— Nu sunt sigur că am înțeles, i-am spus. Atunci când furi numele cuiva, acea persoană și-l pierde definitiv?

— Nu. Nu și-l pierde complet. Eu îi fur doar o parte, o fărâmbă. Dar, fără acea fărâmbă, numele își pierde consistența și se diluează, devine mai ușor. Așa cum umbra noastră pe pământ e mai slabă când intră soarele în nori. De multe ori, ele nici nu-și dau seama de pierdere. Au doar sentimentul că ceva e puțin ciudat.

— Dar sunt și unele care simt limpede faptul că li s-a furat o părticică din nume?

— Da, firește. Câteodată nu-și mai amintesc cum le cheamă. Sigur că este foarte neplăcut. Uneori nu-și mai recunosc numele, ceea ce, în anumite cazuri, duce chiar la crize de identitate. Toate astea se întâmplă din vina mea. Pentru că eu le-am furat numele. Îmi pare foarte rău, și de multe ori am conștiința încărcată. Deși știu foarte bine că n-ar trebui s-o fac, totuși nu mă pot abține. Nu încerc să mă justific, dar pur și simplu așa îmi dictează nivelul de dopamină: „Hai, că nu e ilegal! Fură-i numele!“.

L-am privit lung, cu brațele încrucișate. Așa îi dicta

dopamina? în cele din urmă am spus:

— Dar furi doar numele femeilor pentru care simți o pasiune, dorință sexuală, nu-i așa?

— Da. Nu fur așa, fără discernământ, numele cui se nimerește.

— Câte nume ai furat până acum?

Maimuțoiul a numărat pe degete murmurând, cu o expresie concentrată.

— Șapte, în total. Am furat numele a șapte femei.

Nu-mi dădeam seama dacă e un număr mare sau nu.

— Cum le furi, dacă nu te deranjează să-mi spui și mie?

— În principal prin puterea gândului. Prin concentrare și energie psihică. Dar asta nu e suficient, îmi trebuie și un obiect concret, ceva pe care să fie scris numele persoanei. Un act de identitate e cel mai eficient. Permisul de conducere, carnetul de student, cardul de sănătate, pașaportul... Merg și ecusoanele. Trebuie să obțin un astfel de document. În general le fur, n-am altă soluție. Fiind maimuță, mi-e foarte ușor să mă strecur nevăzut în camera cuiva când e plecat. Acolo caut un lucru pe care e trecut numele și plec cu el.

— Apoi, cu ajutorul unui obiect pe care e scris numele femeii și cu puterea gândului, îi furi numele?

— Exact. Mă uit îndelung la nume, îmi concentrez sentimentele și absorb în propria conștiință numele persoanei iubite. Asta cere mult timp și efort psihic și fizic, dar până la urmă reușesc. Astfel, o părticică din ea devine parte din mine. Iar afecțiunea mea și dorința mea, care până atunci nu-și găseau locul, sunt împlinite.

— Chiar și fără implicare fizică, trupească?

A încuviințat energic.

— Da. Oi fi eu maimuță, dar nu mă pretez la vulgarități. Mi-e de-ajuns să-mi însușesc numele femeii pe care o iubesc. Este, strict vorbind, un fel de perversiune sexuală, dar e în același timp și o pură iubire platonice. Iubesc în secret numele pe care-l port în inimă. Ca o adiere care suflă ușor peste câmpie.

— Hmm, am făcut eu impresionat. Asta s-ar putea numi

forma supremă de iubire.

— Da, într-un anumit sens, e forma supremă de iubire. Dar, în același timp, este și o formă supremă de singurătate. Ca cele două fețe ale unei monede, lipite împreună, și care nu pot fi despărțite.

Conversația s-a oprit aici. O vreme, amândoi am băut bere și am ronțăit din snackuri și sepie uscată.

— Ai mai furat numele cuiva de curând?

A clătinat din cap, apoi și-a ciupit un smoc de blană deasă de pe braț, vrând parcă să se încredințeze că e maimuță.

— Nu. În ultima vreme n-am mai furat nume. De când am ajuns aici, am luat hotărârea să încetez. Și astfel, sufletul acestei maimuțe neînsemnate și-a găsit pacea. Îmi petrec viața în liniște, purtând în suflet, ca pe o comoară, numele celor șapte femei.

— Mă bucur să aud! i-am spus.

— Vă rog să-mi iertați îndrăzneala, dar, dacă-mi permiteți, aș vrea să vă împărtășesc părerea mea, strict personală, despre dragoste.

— Desigur! i-am răspuns.

A clipit larg de câteva ori. Genele lungi s-au mișcat ca frunzele unui palmier în bătaia vântului. Apoi a tras aer în piept, adânc. Ca un sportiv care se pregătește pentru săritura în lungime.

— Eu cred că dragostea este pentru noi combustibilul absolut necesar vieții. Uneori se poate sfârși. Alteori nu dă roade. Dar, chiar dacă se stinge sau dacă e neîmpărtășită, îți rămâne în minte amintirea persoanei pe care ai iubit-o, de care te-ai îndrăgostit. Asta este pentru noi o prețioasă sursă de căldură. Fără ea, sufletul omului – sau al maimuței – devine un pustiu înghețat. Acolo nu străbat razele soarelui și nu cresc florile sălbatice ale păcii, nici copacii speranței. Eu port aici, în suflet (a spus, ducându-și mâna la pieptul păros), ca pe un lucru de mare preț, numele celor șapte femei frumoase de care m-am îndrăgostit odinioară. Vor fi focul care mă va încălzi în nopțile friguroase, pentru restul vieții mele personale.

A chicotit și a clătinat ușor din cap de câteva ori.

— Ce ciudat sună! E ca o contradicție în termeni: „viața *personală* a unei maimuțe”. Ha, ha!

Se făcuse unsprezece și jumătate când am terminat ambele sticle de bere.

— Este timpul să mă retrag, a spus maimuța. Vă rog să mă scuzați. M-am simțit atât de bine, încât am turuit vrute și nevrute.

— Dimpotrivă, a fost o conversație foarte interesantă! am protestat eu.

Poate că „foarte interesantă” nu era cea mai justă expresie. Doar simplul fapt de a vedea o maimuță vorbind și bănd bere era, în sine, o experiență unică. Adăugând la asta pasiunea pentru Bruckner și obiceiul de-a fura numele femeilor pe care le iubea (sau pentru care simțea dorință), povestea deja depășea sfera interesantului. Era de-a dreptul *incredibilă*. Dar, nevrând să-i stârnesc maimuței cine știe ce sentimente, am ales o expresie mai potolită.

Când ne luam rămas-bun, i-am dat o bancnotă de 1.000 de yen ca bacșiș. „Nu e o sumă mare, dar m-aș bucura să-ți cumperi ceva bun de mâncare.” Maimuța a refuzat întâi, dar, la insistența mea, a acceptat, împăturind bancnota și băgând-o cu grijă în buzunarul pantalonilor de trening.

— Vă mulțumesc din suflet! Ați avut amabilitatea să-mi ascultați povestea absurdă, m-ați cinstit cu bere, iar acum mă tratați cu atâta generozitate! Vă sunt profund recunoscător.

Apoi a pus pe tavă sticlele goale și paharele și a ieșit cu ele.

A doua zi de dimineață am plecat de la han, urmând să mă întorc la Tōkyō. N-am văzut nicăieri maimuța. La recepție nu mai erau nici bătrânul straniu, chel și fără sprâncene, nici pisica bătrână cu probleme de respirație. Apăruse în schimb o femeie grasă, între două vârste, nu foarte sociabilă. Am vrut să-i plătesc berea din ajun, dar ea mi-a spus, ferm, că nu consumasem nimic în cameră și, ca atare, n-aveam costuri suplimentare. La han aveau numai berea la doză care se putea

cumpăra de la automat. Nu țineau bere la sticlă.

Eram din nou confuz. În capul meu, fragmente de realitate și de imaginar își schimbau locul între ele. Eram convins că în ajun băusem două sticle mari de bere Sapporo, în compania unei maimuțe care îmi istorisise povestea vieții ei.

Mi-a trecut prin minte să-i pomenesc femeii despre maimuță, dar am renunțat repede la idee. Poate că personajul nici nu exista în realitate și era doar o halucinație de-a mea, din cauză că stătusem prea mult în apa fierbinte a izvorului termal. Sau poate că fusese un vis lung și foarte realist. Dacă aș fi spus din senin: „Aveți aici la han un angajat mai în vârstă, o maimuță care poate să vorbească, nu-i așa?“, cred că aș fi contrariat-o foarte tare, dacă nu cumva m-ar fi considerat nebun. Poate că maimuța era angajată la negru și nu voiau să vorbească despre ea, ca să nu afle Fiscul sau Direcția de Sănătate Publică (ceea ce era foarte plauzibil).

În tren, la întoarcere, am depănat din nou în minte povestea maimuței, notând într-un carnet toate amănuntele pe care mi le aminteam. Aveam de gând ca, odată întors la Tōkyō, să rescriu pe larg totul, de la cap la coadă.

Dacă maimuța exista cu adevărat – iar eu unul nu puteam să cred altceva – nu-mi dădeam seama cât puteam lua de bun din ceea ce-mi povestise la bere. Îmi era foarte greu să judec obiectiv. Era posibil să furi numele femeilor și să ți le însușești? Să fi fost o abilitate unică, pe care doar maimuța din Shinagawa o avea? De unde știam că nu inventase totul? Sigur că nu auzisem niciodată de maimuțe mitomane, dar, de vreme ce stăpânea graiul omenesc atât de bine, nu era complet exclus, realist vorbind, să fi spus și minciuni.

Eu, în meseria mea, am ascultat poveștile multor oameni și am ajuns să-mi dau seama destul de bine dacă cineva fabulează sau spune adevărul. Când oamenii vorbesc mai mult, ajungi să intuiești, din detalii sau din semnalele pe care le transmit, dacă sunt credibili sau nu. Nu mi se părea că maimuța din Shinagawa ar fi scornit întreaga poveste. N-am simțit nimic artificial în privirea ei sau în expresie. Pauzele pe

care le făcea când cădea puțin pe gânduri, atitudinea, modul în care își alegea cuvintele – toate păreau naturale. Și, mai presus de orice, voiam să-i validez onestitatea confesiunii, aproape dureroasă.

După călătoria relaxantă, odată întors la Tōkyō, am revenit la viața agitată de metropolă. Chiar dacă nu sunt implicat în proiecte de anvergură, în ultima vreme mi se pare că sunt din ce în ce mai ocupat. Timpul trece tot mai repede, pesemne din cauza vârstei. Până la urmă n-am povestit nimănui despre maimuța din Shinagawa și nici n-am scris despre ea. M-am gândit că oricum nu m-ar crede nimeni. Și iar m-ar acuza lumea că „inventez”. De asemenea, nu știam sub ce formă să scriu. Ar fi fost de-a dreptul ciudat să prezint lucrurile ca și cum maimuța ar exista în realitate, dar fără să pot aduce vreo dovadă. Iar dacă aș fi scris-o ca ficțiune, povestea n-ar fi avut intrigă și nici deznodământ. Chiar înainte să mă apuc de scris, îmi imaginam deja expresia stânjenită a redactorului după ce mi-ar fi citit manuscrisul: „Mă jenez să vă întreb chiar pe dumneavoastră, autorul, dar ați fi bun să-mi spuneți care e subiectul povestirii?”.

Subiectul? Nu prea văd nici unul. E vorba doar de o maimuță bătrână care vorbește și care, într-un orașel turistic din Prefectura Gunma, freacă spinările clienților de la izvorul termal, bea cu plăcere bere rece, se îndrăgostește de femei și le fură numele. Ce subiect sau morală poate avea o asemenea poveste?

Vremea s-a scurs și, tot luându-mă cu altele, amintirea acelei întâmplări neobișnuite din orașelul cu izvoare termale a început să se estompeze. Oricât de vii ar fi niște amintiri, până la urmă timpul le învinge.

Acum, după cinci ani, ca urmare a unei întâmplări care m-a pus puțin pe gânduri, am decis să scriu despre maimuța din Shinagawa, pornind de la amintirile pe care le notasem sumar în carnet la vremea aceea. Dacă n-ar fi fost acel mic incident, n-aș fi scris povestea de acum.

Într-o după-amiază am avut o întâlnire de serviciu la cafeneaua unui hotel din cartierul Akasaka. Persoana cu care stăteam de vorbă era editoarea unei reviste turistice. Avea în jur de treizeci de ani și era foarte atrăgătoare. Micuță de statură, cu părul lung, pielea catifelată și niște ochi mari și fermecători. Era totodată o editoare foarte capabilă. Și încă necăsătorită. Colaborasem cu ea de multe ori și ne înțelegeam bine. După ce ne-am încheiat treaba, am rămas să mai stăm de vorbă, la o ceașcă de cafea.

Telefonul mobil i-a sunat și m-a privit, parcă cerându-și scuze. I-am făcut semn să răspundă. A verificat cine apela și a răspuns. Era vorba de o rezervare pe care o făcuse undeva, la vreun restaurant sau hotel, sau o companie aeriană. A vorbit un timp, cu ochii în agendă, apoi m-a privit foarte stânjenită:

— Nu vă supărați, mi-a spus în șoaptă, acoperind telefonul cu palma. E foarte ciudat să vă întreb pe dumneavoastră, dar care e numele meu?

Mi s-a tăiat respirația o clipă, dar i-am spus, de parcă n-ar fi fost ceva ieșit din comun, numele și prenumele ei. A încuviințat din cap și și-a dat numele mai departe, la telefon. Pe urmă a închis și și-a cerut scuze.

— Îmi pare rău. Dintr-odată, mi s-a șters complet numele din minte. Sunt foarte rușinată.

— Vi se întâmplă așa uneori? am întrebat-o eu.

Părea puțin încurcată, dar a încuviințat.

— Da. În ultima vreme mi se tot întâmplă. Uit cum mă cheamă. E un gol total.

— Sunt și alte lucruri pe care nu vi le mai puteți aminti? De exemplu, ziua de naștere, sau numărul de telefon, sau PIN-ul de la card?

A scuturat energic din cap.

— Nu, deloc. Eu am, de felul meu, o memorie foarte bună. Țin minte toate zilele de naștere ale prietenilor. Niciodată n-am uitat numele cuiva. Singurul lucru pe care nu mi-l pot aminti uneori e numele meu. Nu înțeleg de ce. După două-trei minute îmi revine memoria, dar cele două-trei minute de gol mă pun în

mare încurcătură. Mă pierd și intru în panică.

Am încuviințat din cap în tăcere.

— Să fie un semn de Alzheimer timpuriu? m-a întrebat.

Am oftat.

— Știu și eu? Nu sunt medic și nu mă pricep. Când ați început să aveți simptomele? Adică, să nu vă mai puteți aminti numele?

A căzut puțin pe gânduri, cu ochii mijiți.

— Cred că acum vreo jumătate de an. Îmi amintesc că am ieșit la un picnic ca să admir florile de cireș, și n-am mai știut cum mă cheamă. Cu siguranță atunci a fost prima dată.

— Poate o să vi se pară o întrebare ciudată, dar, tot atunci, ați pierdut ceva? Vreun act de identitate, cum ar fi permisul de conducere, pașaportul sau cardul de sănătate?

S-a gândit câteva clipe, mușcându-și ușor buzele.

— Da, acum c-ați pomenit, mi se pare că în aceeași perioadă mi-am pierdut permisul de conducere. Mă odihneam într-o zi, la prânz, pe o bancă din parc și-mi pusesem geanta chiar alături. Mi-am scos oglinjoara ca să mă rujez și, când m-am uitat, geanta dispăruse. Nu-mi pot explica ce s-a întâmplat. Efectiv, îmi luasem ochii de la ea doar câteva secunde. N-am simțit nimic, n-am auzit zgomot de pași. În jur nu era nici tipenie de om. Era un parc foarte liniștit și cu siguranță că aș fi observat dacă s-ar fi apropiat cineva și mi-ar fi furat geanta.

N-am spus nimic, așteptând să continue.

— Dar a mai fost ceva ciudat: în aceeași după-amiază m-au sunat de la Poliție și mi-au spus că s-a găsit geanta. Fusesse lăsată în fața secției de lângă parc. Conținutul era aproape intact. Banii, cartea de credit, celelalte carduri, telefonul, toate erau acolo. Doar permisul de conducere lipsea. Atât mi se luase. Nici polițiștilor nu le venea să creadă. Să nu furi banii, ci un permis de conducere, și apoi să duci geanta în fața secției?!

Am oftat încetișor și am rămas tăcut.

— S-a întâmplat la sfârșitul lui martie. M-am dus imediat la biroul din Samezu și mi-am refăcut permisul. A fost un incident bizar, dar fără pagube mari. Iar biroul din Samezu este foarte

aproape de compania unde lucrez, așa că n-am avut multe drumuri de bătut.

— Mi se pare că Samezu este în Shinagawa?

— Da, în zona Higashi-Ōi. Compania noastră are sediul în Takanawa. Cu taxiul, ajungi imediat, a răspuns ea. Apoi, cu o privire bănuitoare, m-a întrebat: Vă gândiți că e vreo legătură între faptul că-mi uit numele și furtul permisului de conducere?

Am scuturat repede din cap. Nu era momentul să-i povestesc despre maimuța din Shinagawa. Dacă aș fi făcut-o, probabil că aș fi fost nevoit să-i spun și unde se află maimuța, și poate că s-ar fi dus s-o caute personal, la han, ca s-o interogheze despre incident.

— Nu, nu cred că e vreo legătură. Am întrebat doar așa, fiindcă implica numele dumneavoastră.

Nu părea foarte convinsă de explicația mea. Știam că e riscant, dar mai aveam să-i pun o întrebare foarte importantă:

— Apropo, ați întâlnit recent vreo maimuță?

— O maimuță? Vă referiți la animal?

— Da. O maimuță adevărată, în carne și oase, am răspuns eu.

A clătinat din cap.

— Nu, n-am mai văzut una de ani de zile. Nici la grădina zoologică, nici altundeva.

Să-și fi reluat activitatea maimuțoiul din Shinagawa? Ori un infractor nou, cu aceeași metodă de operare? Un imitator? (Un *copycat monkey*?) Sau poate că nu fusese lucrarea unei maimuțe.

Nu voiam să cred că maimuțoiul din Shinagawa începuse din nou să „fure nume”. Îmi spusese, cu convingere, că-i erau suficiente cele șapte nume de femeie pe care le purta în suflet și că nu dorea decât să-și ducă restul zilelor în liniște, în orașelul cu ape termale din Prefectura Gunma. Îl crezusem pe cuvânt. Dar poate că avea o obsesie, o tulburare cronică pe care rațiunea n-o putea ține sub control. Poate că boala și nivelul de

dopamină îl împinseseră din nou s-o facă („Hai, că nu pățești nimic! Fură!“). Poate că s-a întors în Shinagawa și și-a reluat vechiul obicei.

S-ar putea ca și eu, cândva, să fiu tentat să încerc. Uneori îmi vine acest gând absurd, în nopțile în care nu pot închide ochii. Să fac rost de un act de identitate sau de ecusonul unei femei pe care o doresc, să mă concentrez cu toată puterea asupra numelui ei și să-l absorb, așa încât să devină o părticică din mine. Oare cum m-aș simți? Dar nu. Așa ceva n-are cum să se întâmple. De felul meu nu sunt prea îndemânatic și n-aș putea fura lucrul altuia. Chiar dacă acel *lucru* n-ar fi un obiect concret, iar furtul n-ar fi împotriva legii.

Suprema iubire și suprema singurătate. De atunci, ori de câte ori ascult simfonia lui Bruckner, mă gândesc la „viața personală” a maimuțoiului din Shinagawa. Mi-l închipui dormind cuibărit în *futon-ul* subțire, în cămăruța lui din podul hanului dărăpănat. Și-mi amintesc de berea pe care am băut-o împreună și de snackurile pe care le-am mâncat în camera de hotel, șezând pe jos, cu spatele rezemat de perete.

De atunci n-am mai întâlnit-o niciodată pe frumoasa editoare de la revista de turism. Nu știu ce destin a avut numele ei. Sper că nu i-a atras mari neplăceri. Nu era vina ei. Dar, oricât de rău mi-ar părea, nu-i pot povesti despre maimuța din Shinagawa.

Persoana întâi singular

Eu port foarte rar costum. Cel mult de două-trei ori pe an. Pentru că sunt excepționale situațiile în care trebuie s-o fac. În anumite ocazii, îmi pun un sacou casual, dar nu și cravată. Nici pantofi din piele nu port. Asta este viața pe care mi-am ales-o sau, mai bine zis, așa au ajuns să stea lucrurile.

Totuși, uneori îmi pun costum și cravată, chiar dacă nu e nevoie. De ce? Deschid dulapul să verific ce haine sunt acolo (dacă n-o fac, nu mai știu ce îmbrăcăminte am) și, când văd costumele pe care le-am cumpărat, aproape nepurtate, cămășile aflate încă în husa de plastic de la curățătorie sau cravatele netede, care par că n-au fost niciodată înnodate, îmi pare rău pentru ele și mă apuc să le probez. Îmi pun și cravate, încercând diverse tipuri de legături, mai mult ca să văd dacă-mi amintesc cum se fac. Mai exersez și câte un nod cu adâncitură. Fac toate astea numai când sunt singur acasă. Pentru că, dacă mai e cineva, ar trebui să stau să-i explic de ce.

Apoi, odată ce m-am gătit, nu mă dezbrac imediat; dacă tot am făcut efortul, ies puțin din casă. Mă plimb prin oraș la costum și cravată. Senzația e foarte plăcută. Mi se pare că, îmbrăcat în costum, mi se schimbă până și expresia feței și modul cum pășesc. E foarte revigorant să simt că am ieșit din rutina zilnică. Doar că, după vreo oră de plimbare, senzația de noutate se diluează. Mă obosește costumul, iar cravata legată strâns parcă mă înăbușă. Pantofii din piele fac un zgomot prea puternic pe asfalt. Mă întorc acasă, mă descalt, îmi scot costumul și cravata, mă schimb într-un trening vechi și foarte purtat și mă tolănesc pe canapea, relaxat. Este ritualul meu secret de o oră, complet inofensiv – sau, măcar, de care nu mă simt vinovat.

În ziua aceea eram singur acasă. Soția ieșise la un restaurant cu mâncare chinezească. Eu nu mănânc niciodată mâncare chinezească (s-ar părea că sunt alergic la unele dintre ingrediente), așa că, ori de câte ori i se face poftă, invită câte o prietenă și merg împreună.

După ce am luat o cină ușoară, mi-am pus un disc cu Joni Mitchell pe care nu-l mai ascultasem de mult, m-am așezat pe fotoliul meu de lectură și am citit dintr-un roman polițist. Albumul îmi plăcea, iar romanul era cel mai recent al unuia dintre autorii mei preferați. Cu toate astea, nu-mi găseam liniștea și nu mă puteam concentra nici la muzică, nici la lectură. M-am gândit să mă uit la un film pe care îl înregistrasem, dar nu m-a atras nici unul. Sunt câteodată și astfel de zile, când, având timp liber, îți propui să faci ce-ți place, dar nu te poți hotărî ce anume. „Vai, dar erau atâtea lucruri pe care voiam să le fac...” Mă tot învârteam prin cameră fără rost, când mi-a venit cheful să-mi pun un costum.

Am întins pe pat costumul Paul Smith albastru închis pe care mi-l luasem în urmă cu câțiva ani (îl cumpărasem de nevoie, dar nu-l purtasem decât de două ori), apoi am ales o cămașă și o cravată care să se potrivească. O cămașă gri deschis, cu guler larg, și o cravată de la firma Ermenegildo Zegna, cu model tradițional persan, pe care o cumpărasem de la un magazin *duty-free* din aeroportul din Roma. M-am îmbrăcat în fața oglinzii și m-am studiat atent: nu arătam rău deloc. Sau, cel puțin, nu părea nimic în neregulă cu vestimentația mea.

Și totuși, în ziua aceea, când stăteam în fața oglinzii și mă priveam, m-am simțit stânjenit și un pic vinovat. *Vinovat?* Cum să spun... Era ceva asemănător sentimentului pe care îl are un om care și-a cosmetizat CV-ul. Chiar dacă nu e ilegal, e o reprezentare falsă ce ridică anumite probleme de ordin etic. Știi bine că n-ai voie să faci așa ceva, știi că nu se cade, dar nu te poți abține, iar gestul ăsta te face apoi să te simți nelalocul tău. Așa cum îmi imaginez că se simt bărbații care, pe ascuns, se îmbracă în haine femeiești.

Dacă stăteam să mă gândesc, era foarte ciudat: eram un om matur – și nu de ieri, de azi –, îmi plăteam impozitele anual, nu încălcasem niciodată legea – cu excepția câtorva amenzi rutiere – și eram o persoană suficient de educată, chiar dacă nu excesiv. Știam cine s-a născut primul dintre Bartók și

Stravinski (nu cred că știu asta prea mulți). Iar hainele pe care le purtam acum erau achiziționate din veniturile legale – sau, cel puțin, nu ilegale – obținute prin munca mea de zi cu zi. Nu mi se putea reproșa nimic. Și atunci, de ce mă simțeam vinovat? De ce aveam un soi de stânjeneală morală?

Ei, cu toții avem zile din astea, mi-am spus singur. Până și Django Reinhard mai are seri în care ciupește câte o coardă greșită. Chiar și Niki Lauda mai schimbă viteza greșit (presupun). Așa că am decis să nu mă mai gândesc la asta.

Îmbrăcat în costum, mi-am pus niște pantofi negri din piele de Cordoba și am ieșit în oraș. De fapt, ar fi trebuit să-mi ascult instinctul și să rămân acasă, uitându-mă cuminte la un film, dar mi-am dat seama de asta abia când era prea târziu.

Era o seară de primăvară foarte plăcută. Pe cerul senin se oglindea luna plină. Șirurile de copaci de pe străzi începuseră să-și arate frunzele tinere, verzi. Era vremea perfectă de plimbare. Am colindat un timp străduțele, apoi am intrat într-un bar ca să beau un cocktail. De data asta am ales unul ceva mai îndepărtat, nu barul de lângă casă unde mergeam de obicei. Acolo, barmanul, care mă cunoștea foarte bine, m-ar fi întrebat ce-i cu mine îmbrăcat așa, cu costum și cravată, și ar fi trebuit să-i explic motivul (mai ales că, de fapt, nici nu aveam vreun motiv special).

Abia se înserase. Barul aflat în subsolul unei clădiri era aproape gol. O singură masă era ocupată de doi bărbați în jur de patruzeci de ani. Păreau salariați care tocmai ieșiseră de la serviciu. Purtau costume și niște cravate total insipide. Stăteau față în față și discutau cu voce joasă. Pe masă era un teanc de hârtii. Probabil discutau chestiuni legate de serviciu. Sau poate că încercau să prezică rezultatele curselor de cai. Treaba lor.

M-am așezat la distanță de ei, la tezghea, într-un loc cu lumină mai bună (ca să pot citi). I-am cerut barmanului între două vârste, cu papion, un cocktail de vodcă cu lămâie. Când mi-a pus în față, pe un suport din carton, băutura rece, mi-am scos romanul polițist din buzunar și am reluat lectura de unde

rămăsesem. Mai aveam vreo treime din carte până la deznodământ. Doar că, așa cum am spus mai înainte, deși autorul îmi plăcea, cartea cea nouă nu mă prea captiva. În plus, pe parcurs pierdusem șirul relațiilor dintre personaje. Continuam s-o citesc mai mult din simțul datoriei și dintr-un fel de inerție. Niciodată nu mi-a plăcut să las o carte la jumătate. Întotdeauna sper că se va întâmpla ceva care să facă brusc povestea interesantă. Deși șansele reale sunt destul de reduse.

Citisem vreo douăzeci de pagini, sorbindu-mi vodca pe îndelete, când, la fel ca acasă, mi-am dat seama că nu mă pot concentra. Și nu doar pentru că nu mă fascina povestea. Nici pentru că nu-mi tihnea atmosfera din bar (nu era muzică proastă, iluminarea era potrivită – pe scurt, era un mediu cât se poate de bun pentru lectură). Aveam din nou sentimentul de stânjeneală dinainte. Senzația subtilă că ceva e *deplasat*. Conținutul (eu) nu se potrivea cu recipientul, sau își pierduse consistența. Mi se mai întâmplă așa din când în când.

Pe peretele din spatele tejghelei era un raft cu tot felul de sticle. În dosul lor se afla o oglindă mare, în care mă reflectam. M-am uitat o vreme fix, iar eu cel din oglindă, firește, se uita și el la mine. Brusc, mi-a venit în minte gândul că undeva, pe drumul vieții mele, luasem o cotitură greșită. Cu cât îmi priveam mai mult imaginea la costum și cravată, cu atât sentimentul devenea mai puternic. Mi se părea că nu mai sunt eu și că mă uit la un necunoscut. Dar a cui ar fi putut fi reflexia din oglindă, dacă nu a mea?

În viața mea de până acum – ca, de altfel, în viața oricui – au fost câteva răspântii. Aș fi putut s-o iau fie la dreapta, fie la stânga. Uneori am ales dreapta, alteori, stânga. (Câteodată au existat motive clare care m-au determinat să aleg o direcție sau alta, însă, de cele mai multe ori, nu. Apoi, nu întotdeauna eram eu cel care făcea alegerea, ci mai degrabă *direcția mă alegea pe mine*). Așa am ajuns aici. Eu – persoana întâi singular. O dată dacă aș fi ales altceva, n-aș mai fi fost aici. *Dar cine e acela din oglindă?*

Am închis momentan cartea, mi-am luat privarea de la oglindă și am respirat de câteva ori adânc.

Barul se umpluse pe nesimțite. La două scaune de mine, rămase libere, se așezase o femeie care bea un cocktail verde deschis, al cărui nume nu-l știam. Nu părea să aibă însoțitor, sau poate că ajunsese mai devreme și aștepta pe cineva. Prefăcându-mă că citesc, am studiat-o în oglindă. Nu era tânără. Avea în jur de cincizeci de ani și nu părea să facă vreun efort să-și ascundă vârsta. Asta dovedea încredere în sine. Era mică de statură și subțire, cu părul tuns exact la lungimea potrivită. Era îmbrăcată cu gust, cu o rochie în dungi dintr-un material fin și un cardigan de cașmir bej. Nu se putea spune că avea trăsături frumoase, dar avea un aer rafinat. În tinerețe fusese probabil foarte atrăgătoare, trezind interesul multor bărbați. Cumva, din ținuta ei relaxată, se ghiceau amintirile acelor vremuri.

L-am strigat pe barman și am comandat al doilea cocktail cu vodcă. Am ronțăit câteva nuci de caju de pe farfurioară și m-am întors la lectură. Din când în când îmi pipăiam nodul de la cravată, de parcă voiam să verific dacă mai e legat corespunzător.

După vreun sfert de oră, femeia s-a așezat pe scaunul de lângă mine. Barul se aglomerase și ea se mutase ca să facă loc unor clienți nou sosiți. Era limpede că venise singură. Am continuat să citesc, sub spotul de lumină. Mai aveam doar câteva pagini până la final, dar povestea nu dădea semne că ar deveni mai interesantă.

— Vă rog să mă scuzați, mi s-a adresat femeia din senin.

Am ridicat ochii spre ea.

— Văd că sunteți cufundat în lectură, dar aș putea să vă întreb ceva?

Avea o voce surprinzător de gravă pentru o femeie de statura ei. Nu era un ton rece, dar nici prea prietenos sau îmbietor.

— Sigur! E destul de plictisitor ce citesc, i-am răspuns, punând semnul de carte și închizând-o.

— Ce e așa plăcut în asta?

Nu înțelegeam ce mă întreabă. M-am întors spre ea ca s-o pot privi mai bine. Îmi părea total necunoscută. Eu, de felul meu, nu prea țin minte fețele oamenilor, dar pe ea cu siguranță că n-o mai întâlnisem niciodată. Era genul de care mi-aș fi amintit.

— Ce anume? am întrebat.

— Să stai așa, la bar, îmbrăcat elegant, singur, cu un cocktail în față, citind în tăcere.

Nici acum nu înțelegeam ce vrea să spună, dar simțeam în voce un pic de răutate sau de ostilitate. Am privit-o, așteptând să continue. În mod straniu, chipul ei era aproape lipsit de expresie. Parcă se străduia dinadins să nu i se citească sentimentele. A tăcut destul de mult – cam un minut, așa zice.

— E un cocktail cu vodcă, am spus ca să sparg tăcerea.

— Poftim?

— E un cocktail cu vodcă, nu orice fel de cocktail.

Era o remarcă destul de inutilă, ce-i drept, dar era o diferență între ele.

Femeia a scuturat din cap scurt, de parcă ar fi alungat o musculiță care o bâzâia.

— O fi. Dar ți se pare așa minunat? Sau urban, sau inteligent?

Ar fi trebuit să-mi plătesc pe loc consumația și să plec imediat. Ar fi fost cea mai indicată variantă în situația dată. Din cine știe ce motiv, femeia avea chef de ceartă. *Cu mine*. Mă provoca. Habar n-am de ce. Poate că era doar prost-dispusă. Sau poate că ceva din atitudinea mea o călcase pe nervi. În orice caz, șansele ca interacțiunea noastră să se încheie cu un rezultat pozitiv erau aproape zero. Cel mai înțelept ar fi fost să-mi iau la revedere, să-i zâmbesc și să mă ridic de pe locul meu (zâmbetul rămânând opțional), să plătesc repede nota și să plec cât mai departe. Nu găseam nici un motiv să nu procedez așa. Eu, de felul meu, nu țin morțiș să câștig și nu-mi place să lupt când nu văd dreptatea în luptă. Mă pricep mai bine la retragerea strategică, pe tăcute.

Dar atunci, nu știu ce de, n-am făcut așa. *Ceva* m-a oprit.

Curiozitatea, poate.

— Mă scuzați, dar ne cunoaștem de undeva? am întrebat-o îndrăzneț.

Femeia a mijit ochii și s-a uitat la mine ca la o ciudățenie. Ridurile din jurul ochilor i s-au adâncit.

— Dacă ne cunoaștem? Și-a dus paharul la gură (era al treilea, dacă-mi amintesc bine), a sorbit o înghițitură din licoare – nu știu ce era apoi a repetat: Dacă ne „cunoaștem”? De unde ți-a venit cuvântul ăsta?

Mi-am scrutat încă o dată memoria. O mai întâlnisem undeva? Răspunsul era „nu”. Cu siguranță astăzi o vedeam prima dată.

— Am impresia că mă confundați, i-am spus, dar vocea mi-a răsunat sec și fără inflexiuni. Mi se părea că-i aparține altcuiva.

Femeia a zâmbit cu răceală.

— Ai vrea tu! a spus, punând paharul fin de bacara pe suportul din fața ei. Ai un costum foarte șic. Nu ți se prea potrivește. Ți stă ca o haină de împrumut. Nici cravata nu merge cu costumul. E italienească, iar costumul cred că e englezesc.

— Vă pricepeți foarte bine la vestimentație.

— Mă pricep foarte bine la vestimentație? a repetat cu aer uimit și m-a privit iar, cu gura ușor deschisă. Evident că mă pricep, ce-ți veni să spui asta?

Evident?

Am trecut în revistă, mental, toate persoanele despre care știam că au legătură cu producția de îmbrăcăminte. Erau foarte puține și numai bărbați. Oricât mă străduiam, nu pricepeam nimic.

De ce era „evident”?

M-am gândit să-i explic de ce-mi pusesem, în seara aceea, costum și cravată, dar am renunțat. Nu credeam că explicațiile mele i-ar fi potolit agresivitatea. Cel mult, aş fi turnat gaz pe foc. Am băut și ultima înghițitură de vodcă cu lămâie din pahar și m-am dat jos încet de pe scaunul înalt de bar. Era un moment bun să pun capăt conversației.

— Cred că nu mă *cunoști*, a spus femeia.

Am încuviințat în tăcere. Aici avea dreptate.

— Adică, nu direct, a continuat. Ne-am întâlnit o singură dată, undeva. Dar, pentru că n-am avut o conversație propriu-zisă, cred că nu mă *cunoști*. Erai atunci mult prea preocupat de altceva – ca de obicei.

Ca de obicei?

— Eu sunt prietena unei prietene de-ale tale, a continuat femeia pe un ton liniștit, dar ferm. Pentru prietena ta apropiată – sau, mai corect spus, *care ți-a fost odinioară apropiată* – ești acum o amintire foarte neplăcută, iar eu îi împărtășesc întru totul sentimentele. Cred că-ți dai seama despre ce vorbesc. Gândește-te bine la ceea ce s-a petrecut acum trei ani, undeva pe malul apei. La lucrul oribil pe care l-ai făcut. Să-ți fie rușine!

Era deja prea mult. Cu un gest aproape reflex, am luat cartea din care mai aveam de citit doar câteva pagini și am îndesat-o în buzunarul sacoului. Îmi pierise cu totul dorința de-a o termina.

Am plătit în grabă, cash, și am ieșit din bar. Femeia m-a petrecut cu privirea, fără un cuvânt. Nu m-am uitat înapoi nici măcar o dată, dar, până am ieșit pe ușă, i-am simțit privirea frigându-mă în spate. Mi se părea că niște ace lungi și subțiri mă împung prin materialul fin al costumului Paul Smith, lăsându-mi urme adânci pe spinare.

Urcam scara îngustă din subsol și încercam să-mi limpezesc gândurile.

Ar fi trebuit s-o înfrunt? S-o întreb ce vrea să spună și să-i cer explicații? Din punctul meu de vedere, mă învinuia pe nedrept. Nu-mi aminteam nimic din ce pomenise.

Dar n-am putut. De ce oare? Cred că de frică. Mă temeam ca nu cumva să iasă la iveală faptul că eu – altul decât mine – se purtase îngrozitor cu trei ani în urmă, undeva „pe malul apei”, cu o femeie – pe care cel mai probabil n-o cunoșteam. Mă temeam să nu scoată la lumină ceva din mine – ceva ce nici nu știam că există. Decât să se întâmple așa, am preferat să mă

ridic de pe scaunul de la bar și să mă retrag, evitând un val de (ceea ce credeam eu că ar fi) acuzații nefondate.

Făcusem ce trebuie? Dacă mi s-ar mai fi întâmplat și a doua oară, aş fi procedat la fel?

Și unde ar fi putut să fie „malul apei”? Expresia îmi răsună straniu în urechi. Era țărmul oceanului sau malul unui râu? Sau al unui lac? Sau al vreunei întinderi de apă mai deosebite? Fusesem eu, cu trei ani în urmă, în apropierea vreunei ape mai importante? Nu-mi aminteam. Nu-mi mai dădeam seama bine nici ce însemna „cu trei ani în urmă”. Femeia vorbise foarte concret și, în același timp, simbolic. Fiecare parte era limpede, dar întregul rămânea neclar. Iar acea neconcordanță îmi măcina nervii.

În orice caz, întreaga poveste îmi lăsase în gură un gust amar. Încercam să înghit și nu puteam, încercam să scuip și nu puteam. Voiam să mă înfurii, pur și simplu. De ce trebuia să îndur o asemenea experiență ridicolă și neplăcută? Femeia mă tratase foarte nedrept. Până să intre în vorbă cu mine, fusese o seară foarte liniștită și plăcută de primăvară. Dar, spre surprinderea mea, nu mă puteam înfuria. Valul de confuzie și umilință alungase, pe moment, orice alt sentiment.

Am ajuns în capul scării și am ieșit din clădire. Afară nu mai era primăvară. Dispăruse și luna de pe cer. Nu era strada pe care o știam eu. Nici copacii de pe margini nu mi-i aminteam. Pe trunchiurile fiecăruia erau încolăciți șerpi groși și lunecoși, ca niște ornamente mișunătoare. Li se auzeau solzii frecându-se cu un foșnet sec. Pe trotuar se adunase un strat de cenușă albicioasă, înalt până la glezne. Bărbați și femei fără fețe umblau pe stradă, iar din adâncul gâtului le ieșea răsuflarea gălbuie, ca sulful. Era foarte frig. Mi-am ridicat gulerul sacoului.

Să-ți fie rușine! a spus femeia.

Notes

[←1]

În traducere, „poeme scurte”, poeme tradiționale japoneze însumând fiecare treizeci și una de silabe împărțite în versuri de câte cinci-șapte-cinci-șapte-șapte silabe. Din considerente ce țin de fidelitatea traducerii, nu am respectat numărul tradițional de silabe.

[←2]

Local tradițional japonez.

[←3]

Este vorba de trenurile urbane, care parcurg distanțe relativ mici în interiorul orașelor, foarte comune în Japonia.

[←4]

Termenul desemna, inițial, samuraii „fără stăpân”, cei care nu se mai aflau în slujba unui senior feudal, fie că acesta murise sau își pierduse statutul. În zilele noastre, îi denumesc și pe tinerii care au absolvit liceul, dar nu au reușit să intre în același an la facultate, așteptând admiterea următoare.

[←5]

Se referă probabil la Baroana Kathleen Annie Pannonica de Koenigswarter (1913-1988), cunoscută protectoare în lumea jazzului.

[←6]

Anul întâi de liceu din Japonia corespunde clasei a zecea. Învățământul preuniversitar japonez are tot doisprezece ani, dar împărțirea diferă: școala primară are șase ani, gimnaziul - trei ani, iar liceul, trei ani.

[←7]

Datele la care au fost lansate single-urile în Marea Britanie sunt: noiembrie 1964 - *I feel fine*, aprilie 1965 - *Ticket To Ride*, iulie 1965 - *Help!*, *Eight Days a Week* și *Yesterday* au fost lansate ca single-uri doar în SUA.

[←8]

Ryūnosuke Akutagawa, *Paravanul-lad. și alte povestiri*, traducere de Raluca Nicolae, Editura Humanitas Fiction, București, 2019, p. 156.

[←9]

Ibidem

[←10]

Regiune din vestul insulei principale a Japoniei, Honshū, adesea pusă în opoziție cu regiunea estică, Kantō.

[← 11]

Zonă din regiunea mai întinsă Kansai, din vestul Japoniei, care cuprinde în principal orașele Osaka, Kobe și împrejurimile acestora.

[←12]

Cunoscut în Occident sub numele de Astro Boy.

[←13]

Campionatul anual al Federației Naționale de Baseball Profesionist din Japonia.

[←14]

John Scott a jucat ca *outfielder* al echipei Yakult Swallows între anii 1979 și 1981. Odată a marcat patru *home runs* consecutive. A câștigat de două ori premiul Mănușa de Diamant (n.a.).

[←15]

Mike Reinbach a jucat ca *right fielder* la echipa Hanshin Tigers între anii 1976 și 1980. A avut poziția strategică de *cleanup hitter*, împreună cu Hal Breeden. Era un jucător curajos și se bucura de mare popularitate printre fani (n.a.).

[←16]

Richard Alan Scheinblum a jucat ca *outfielder* al echipei Hiroshima Carp între anii 1975 și 1976. A fost selecționat și în echipa reprezentativă a Japoniei. Numele său fiind prea lung, a fost scurtat, devenind Shane. „Nu mă deranjează. Atâta că nu știu să călăresc”, a spus el (n.a.) [Remarca sportivului face aluzie la filmul western *Shane* (1953), unde personajul principal, cu același nume, este cowboy.]

[←17]

Lev Tolstoi, *Anna Karenina*, traducere și note de Emil Iordache, Editura Polirom, Iași, 2012, p. 5.

[←18]

Carnavalul este o sărbătoare veche, foarte populară în Europa occidentală, care precedă Postul Mare. Se țin petreceri, au loc mese festive, procesiuni în care participanții se deghizează etc. Denumirea sărbătorii vine de la expresia latină *carne levare* („a renunța la carne”). Există și o etimologie populară, de la it. *carne vale* (lit. „adio, carne!”), participanții la festival consumând acum mari cantități de carne și alte alimente de la care urmează să se abțină în perioada postului.

[←19]

Tăiței din hrișcă.

[←20]

Kimono subțire din bumbac, cu diverse imprimeuri, purtat mai ales vara și întotdeauna pus la dispoziție de hanurile japoneze, pentru confortul clienților.

[←21]

La băile tradiționale japoneze, oamenii se spală mai întâi în afara bazinului, stând pe un scăunel și turnându-și apă pe ei cu o găletușă, apoi intră în bazin curați, ca să se relaxeze.